

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIII., št. 5
maj – veliki traven

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Schwarz, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Anton Križ, Ivan Kuljaj, Janko Mehle,
Boštjan Pokorny, Lojze Števanec in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovlec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite tudi po e-pošti (ali na disketi + izpis), **uradne dopise**, potrjene z žigom in podpisom odgovorne osebe ZLD/LD, in **fotografije** pa v originalu ali na CD. Pripišite tudi svojo **telefonsko številko**.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno in plačati vnaprej na transakcijski račun Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9, Ljubljana, pri NLB, d.d., Ljubljana: 02010-0015687097.

Foto: O. Naglost

IZ VSEBINE:

<i>M. Toš:</i>	Več kot le vjudnostni sprejem ...	236
<i>M. Toš:</i>	Ljudje so naši (največji) zavezniki	238
IZ DNEVNEGA TISKA		239
MNENJA IN PREDLOGI		241
<i>S. F. Kropce:</i>	Še o škodi na divjadi – nenadzorovano izpuščeni psi in lovišču	241
<i>Z. Naglič:</i>	Polivanje gnojnice po slušateljih za lovske čuvaje	242
<i>M. Stergar, M. Cajner, I. Jelenko, B. Pokorny, K. Jerina:</i>		
	Presenetljive ugotovitve o razširjanju/odselsevanju divjih prašičev v Sloveniji	243
<i>M. Marenče st.:</i>	Kako je z velikimi zvermi v Triglavskem narodnem parku	248
<i>J. Hartman:</i>	V znamenju premovlečnic	252
PO LOVSKEM SVETU		256
<i>B. Krže:</i>	Letna skupščina Združenja zvez za lovstvo in varstvo divjadi v Evropski skupnosti (FACE)	256
<i>B. Krže:</i>	Bruseljski seminar o lobiranju	257
<i>J. Mehle:</i>	Na kratko iz tujega tiska	258
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		259
<i>J. Černač:</i>	Naš jazbečar Bor in njegova lovska dinastija	259
LOVSKA ORGANIZACIJA		264
<i>B. Leskovic:</i>	Predavanja Obveznosti upravljavcev lovišč	264
<i>B. Avbar:</i>	Znanje in novi člani – prihodnost lovstva	264
<i>F. Rotar:</i>	3. volilni občni zbor Koroške lovske zveze	265
<i>F. Rotar:</i>	Gospodarjenje z divjadjo na tej strani Pece in onstran nje	266
<i>M. Petretič:</i>	Le z vztrajnostno vajo in konkurenco do uspehov!	267
<i>F. Rotar:</i>	10. koncert lovskih rogistov na avstrijskem Štajerskem	268
<i>D. Vešner:</i>	Lovci in kmetovalci že 25 let z roko v roki	269
<i>B. Žerdin:</i>	Slovenski lovski pevski zbor Doberdob iz Furlanije - Julijske krajine	269
<i>M. Dovžan:</i>	Čigave so gamsje garje?	269
MLADI PIŠEJO		270
JUBILANTI		271
LOVSKI OPRTNIK		273
<i>J. Praprotnik:</i>	(Naš) srnjak – divja in domača žival	273
<i>E. Trinka:</i>	Na ruševca pred 100 leti ...	273
<i>S. Šimon:</i>	Bomo dobili morda novega slovenskega prvaka?	274
<i>M. Richter-Zeleni:</i>	Belične pri šoje s Kaple	275
<i>M. Čas:</i>	Pojav nenavadnega divjega petelina	275
<i>M. Kersnik:</i>	Kako obdržati petelina v LPN Jelen - Snežnik	276
<i>F. Černigoj:</i>	En rogelj nazaj, drugi naprej ...	277
<i>B. Krže:</i>	Francu Turku v spomin	277
<i>D. Karničar:</i>	Lovski triatlon Po gamsovih stezah v Solčavi	278
<i>Uredništvo:</i>	Pravočasno se zaščitite pred klopnim meningoencefalitisom	279
V SPOMIN		280
LOVSKA KINOLOGIJA		281
<i>J. Verčko:</i>	Skupni zbor sodnikov za lovske pasme	281
<i>J. Šumak:</i>	LKD Celje ima novega predsednika	281
<i>I. Trček:</i>	Pomurski lovski kinologi smo sklonjenih glav	282
<i>KZS:</i>	Predvidena legla	283

SLIKA NA NASLOVNICI:
Srnjak – *Capreolus capreolus*
Foto: J. Pap

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna	srnjak, lanščak: 1. 5.–31. 10. srna, mladiči obeh spolov: 1. 9.–31. 12. mladica: 1. 5.–31. 12.
Navadni jelen	jelen: 16. 8.–31. 12. košuta, teleta obeh spolov: 1. 9.–31. 12. junica, lanščak: 1. 7.–31. 12.
Damjak	damjak: 16. 8.–31. 12. košuta in teleta obeh spolov: 1. 9.–31. 12. junica, lanščak: 1. 7.–31. 12.
Muflon	oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov: 1. 8.–28. 2. ovca: 1. 8.–31. 12.
Gams	kozel, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.–31. 12.
Kozorog	kozel, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.–31. 12.
Divji prašič	merjasec: 1. 4.–31. 1. svinja: 1. 7.–31. 1. ozimci in lanščaki obeh spolov: 1. 1.–31. 12.
Poljski zajec	1. 10.–15. 12.
Kuna belica, kuna zlatica	1. 11.–28. 2.
Jazbec	1. 8.–31. 12.
Lisica	1. 7.–15. 3.
Rakunasti pes (enok)	1. 8.–31. 3.
Navadni polh	1. 10.–30. 11.
Alpski svizec	1. 9.–30. 10.
Pižmovka	1. 8.–31. 3.
Nutrija	1. 1.–31. 12.
Fazan	1. 9.–15. 1.
Poljska jerebica (gojena)	1. 9.–15. 11.
Raca mlakarica	1. 9.–15. 1.
Šoja	20. 8.–28. 2.
Sraka	1. 8.–28. 2.
Siva vrana	10. 8.–28. 2.

Več kot le vljudnostni sprejem ...

Foto: D. Novakovič – STA

V okviru praznovanja 100-letnice izhajanja revije *Lovec* je bil 22. marca v uradu predsednika republike slavnostni sprejem, na katerega je predsednik Slovenije dr. Danilo Türk povabil predstavnike LZS in uredništva za lovsko založništvo pri LZS. Sprejema smo se udeležili predsednik LZS mag. Srečko F. Krobe, podpredsednik LZS mag. Lado Bradač, odgovorni urednik *Lovca* Boris Leskovic, tajnica uredništva Eva Strajnar in predsednik uredniškega odbora za založništvo pri LZS dr. Marjan Toš. Poleg predsednika države sta na sprejemu sodelovala še svetovalca iz njegovega urada mag. Franc Hočevnar in general Ladislav Lipič, ki je bil tudi predsednikov uradni zastopnik na slavnostni akademiji ob stoletnici *Lovca* v Mariboru. Ob tej priložnosti se je predsednik LZS mag. Srečko F. Krobe zahvalil predsedniku Türkmu za njegovo častno pokroviteljstvo in mu izročil simbolično spominsko darilo.

Sicer pa je bil sprejem več kot zgolj vljudnostno srečanje, saj smo spregovorili kar o nekaj aktualnih okoljevarstvenih

vprašanih ter tudi o nekaterih aktualnih odprtih vprašanih in žgočih problemih. Po uvodni predstavitvi »osebne izkaznice« LZS, v kateri predsednik naše krovne organizacije ni pretirano govoril o več kot stoletnem sporočilu, vlogi in poslanstvu lovstva in lovske organizacije na Slovenskem, pa je domiselno izpostavil strateške teme aktualnega lovskega vsakdanjika, je predsednik s številnimi vmesnimi vprašanji, mnenji in predlogi dokazal, da mu področje varstva divjadi in ekologije, varstva narave in okolja nasploh ni tuje. Še posebno ne v mednarodnem letu biotske raznovrstnosti. Zanimali so ga predvsem okoljevarstveni pogledi in programi LZS ter naša vpetost v konkretno dogajanje na terenu. Pri tem ni skoparil z mnenji, da je zdajšnji čas zelo zahteven in da posamezni dejavniki varstva narave in okolja ne morejo biti uspešni, če se med seboj ne povezujejo in ne delujemo organizirano, skladno in interdisciplinarno. Pozdravil je dolgoročno naravovarstveno naravnost slovenskih lovcev in izrekel priznanje za številne konkretne pobude in aktivnosti

pri popisu črnih odlagališč odpadkov in čiščenju narave. Ob tem je beseda dala besedo in delegacija je predsednika seznanila z odločnostjo slovenskih lovcev, da z aktivnim sodelovanjem v akciji Očistimo Slovenijo v enem dnevu! lovci le nadaljujemo že pred desetletjem začeto delo v tej smeri. Kot dobri poznavalci okolja s preventivnim delovanjem na terenu pomagamo pri preprečevanju nastajanja divjih odlagališč smeti in odpadkov. Lovci nimamo zakonskih pristojnosti za ukrepanje proti kršilcem, smo pa pripravljene pomagati na druge načine: kot informatorji, usklajevalci akcij in tudi kot izvajalci, kadar drugih ne bi bilo dovolj. Predsednik je z naklonjenostjo prisluhnil tudi našim predlogom, da bi v konkretnem okolju lahko prav lovci postali naravovarstveni nadzorniki, če bi se pristojno okoljsko ministrstvo odločilo za dopolnilno usposabljanje naših kadrov in jim dalo ustrezna zakonska pooblastila. Nasploh smo opazili, da je predsednika zanimalo sodelovanje lovske organizacije z okoljskim ministrstvom in tudi z ministrstvom za kmetijstvo. Da je na načelni ravni sodelovanje dobro, ni skrivnost, da pa bi bilo lahko še veliko več učinkovitejših praktičnih rešitev, tudi ni odvečna pripomba. Predsednik se tudi v naravovarstvenem pogledu zavzema za celovit pogled na Slovenijo kot na državo z bogatimi raznolikimi naravnimi danostmi in naravnimi viri. Slovenija ni samo geografsko zanimiva, pač pa tudi bogata z mnogimi populacijami prostoživečih vrst divjih živali, ki so marsikje v Evropi na poti izumiranja. Ponekod v sosedstvu so celo že izginile, na primer v Italiji. V tem pogledu Slovenija ne sme biti znana samo po naših rjavih medvedih, ki jih tudi odlavljamo in pošiljamo v Francijo in Španijo, kjer pa jih nezadovoljni rejci drobnice preganjajo in uničujejo, je dejal predsednik dr. Danilo Türk. V Sloveniji imamo

pravo bogastvo ptic, vodne in obvodne perjadi, zveri in ujed in smo lahko več kot ponosni na živi del bogastva narave. A pri prizadevanjih za ohranjanje tega bogastva lovci že dolgo nismo sami in edini, zato je, na primer, predsednika zanimalo, kakšno in kolikšno je sodelovanje lovske organizacije z DOPPS, kaj lovci nudijo ornitologom na terenu, kako jim pomagajo, kako skupaj razrešujejo pereče probleme in pomisleke, ko so si na različnih bregovih. Zanimalo ga je tudi, kaj vse lovci storijo, da bi bilo čim manj slabe volje in jeze kmetovalcev zaradi škode, ki jo povzroča divjad. Na vsa vprašanja in pomisleke smo našli skupne odgovore in celo rešitve, ki jih svetuje tudi stroka. Naj ob tem zapišemo, da smo predsednika podrobneje seznanili z našimi izobraževalnimi programi za temeljno strokovno izobraževanje in dodatno ter sprotno oziroma dopolnilno usposabljanje članstva. Pogovor na to temo je bil koristen, saj smo ugotavljali, da brez znanja preprosto ni mogoče in pri tem lovstvo ne sme in ne more biti izjema. Predsednik in podpredsednik LZS Kroke in Bradač sta nanižala nekaj konkretnih ukrepov, ki v praksi dokazujejo našo veljavo in pomen, tudi na primeru popisa divjih odlagališč na Ljubljanskem barju, ki je zelo ogroženo. Prav lovci smo bili že pred leti med prvimi, ki so v javnosti resno opozorili na ta vidik onesnaževanja okolja. Predsednik je odločno pripomnil, da je prav akcija Očistimo Slovenijo v enem dnevu! naša skupna priložnost, ki je ne smemo zamuditi, zato se je tudi sam dejavno vključil vanjo. Cilj akcije je bil med drugim pripraviti tudi prvi digitalni register (spisek) in nacionalni zemljevid z lokacijami divjih odlagališč. Povedal je, da se je v akcijo vključil zato, ker ne želi biti le njen častni pokrovitelj, pač pa eden od tisočev aktivnih sodelavcev, enakimi, del velikanske množice državljanek in državljanov,

Foto: D. Novakovič – STA

ki dokazujejo, kaj vse je mogoče z zavestjo in voljo postoriti v enem samem dnevu.

Predsednik države je z zanimanjem prisluhnil informacijam o stanju posameznih vrst prostoživečih divjih živali in izpostavil pomen mednarodnega leta biotske raznovrstnosti. Predlagal je, da bi tudi v lovskih organizacijah dodobra izkoristili ta vidik in članstvo opozorili na dolgoročni pomen ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji. V tem pomenu in v okviru celovitega pogleda na Slovenijo kot z živo naravo bogato evropsko državo je razmišljal o možnostih, da bi v bližnji prihodnosti na to temo spregovoril tudi v OZN. Niso namreč le podnebne spremembe skupna skrb, pač pa tudi ohranjanje vsega živega na Zemlji. V nadaljevanju pogovora je bila beseda tudi o reviji *Lovec* in njenem stoletnem poslanstvu na izobraževalnem, vzgojnem in založniškem področju. Revija dosega veliko branost, okoli 78 000 ljudi prebere vsako številko, kar je za slovenske razmere naravnost imponantno veliko. Izhaja tudi v visoki mesečni nakladi in je že desetletja del slovenskega revijalnega tiska in slovenskega medijskega prostora. *Lovec* je svojevrstno ogledalo organizacije, kritični sooblikovalec strateških usmeritev in programov slovenskega lovstva in medij, ki ne skriva negativnih pojavov in slabosti. V njem je dovolj prostora za kritični dialog, za soočenje različnih mnenj in pogledov o najpomembnejših zadevah, še vedno pa je namenjena predvsem za strokovne članke, razprave in zapise o delovanju lovske organizacije. Odgovorni urednik Lovca Boris Leskovic je ob tem nanizal tudi prispevek revije na področju raziskovalne dejavnosti, lovske kinologije, strelstva in seveda lovskega leposlovja, brez katerega revija ne bi bila popolna. Predsednik je z zanimanjem prisluhnil podatkom, da so v Lovcu objavljali številni ugledni slovenski literarni ustvarjalci, od Ivana Tavčarja in Frana Saleškega Finžgarja do Rada Murnika, Toneta Svetine, Saše Vuge in mnogih drugih. Zato je revija deležna pozornosti strokovne javnosti, ki jo uvršča med pomembne sooblikovalce slovenskega revijalnega medijskega prostora, čeprav je sicer glasilo lovske organizacije, torej glasnik določene interesne skupine državljanov in državljanov. Gre za pomemben segment civilne družbe, za močno civilno-družbeno nevladno organizacijo, ki se je precej časa otepala s pretirano kritiko javnosti, da je ostanek prejšnjega režima, v katerem je bila privilegirana, njeni funkcionarji pa so si lahko dajali duška po dolgem in počez. Čeprav za nekatere takšna ocena celo velja, pa preveč poenostavljeno »kritikantstvo« *ni korektno in tudi sicer se pojavljajo mnogi preživeti stereotipi, ki jih lahko odpravljamo zgolj z jasnimi ukrepi in spremembami.*

In vsega tega se več kot zavedamo, smo povedali predsedniku ob koncu zares sproščene, vsebinsko bogatega in konstruktivnega pogovora, za katerega si je dr. Danilo Türk vzel celo več časa, kot je bilo predvideno. Imeli smo si namreč povedati veliko koristnih reči in če bo predsednik lahko iz pogovora izluščil kaj uporabnega, bomo še toliko bolj počaščeni. Škoda le, da se na mnogo nižjih ravneh vedno ni mogoče pogovarjati tako enakovredno, spoštljivo in partnersko. Obisk v predsednikovem uradu ob stoletnici Lovca nam bo ostal mnogo več kot le vljudnostni slavnostni sprejem. Začutili smo ga kot posebno pozornost, ki nam je bila izkazana ob pravem času; tudi v pomenu krepite naše samopodobe in dostojanstva, ki nam pripadata. Koliko dostojanstva pa bo ostalo, bo odvisno predvsem od nas samih, od naše sposobnosti, da stopamo v korak s časom kot del sodobne civilne družbe, brez nepotrebne navlake iz preteklosti. In predvsem ne bo mogoče napredovati brez naše pripravljenosti za vedno dobrodošle in koristne spremembe.

Dr. Marjan Toš,
predsednik Odbora za lovsko založništvo LZS

Iz mojega zornega kota

LJUDJE SO NAŠI (NAJVEČJI) ZAVEZNIKI

V šolski kroniki OŠ Sveti Andraž v Slovenskih goricah sem izbrskal zabeležko o posledicah izjemno hude zime leta 1929. Nad zapisom sem bil po svoje presenečen, saj je eden redkih doslej v takšnem zgodovinskem viru, ki na zanimiv način izpričuje neverjetno navezanost ljudi na naravo in njene dobrine. Tistega leta je v tistem delu Slovenskih goric že delovala podružnica ptujskega SLD, tako da so slovenski lovci že bdeli nad takrat izjemno bogatimi lovišči z malo divjadjo, ki jo je zima strahotno prizadela. Zato so bili vsi po vrsti veseli pomoči kmetov, ki jim tudi sicer ni bilo vseeno, kakšne bodo posledice katastrofalne zime. Kronist je med drugim zapisal, da se je »hudo godilo našim ljubkim ptičkom, ki so od strašne zime vse prezeble padale na ledena tla in žalostno poginile. Največ je popadalo naših dragih trubadurjev, kosov, ki so vsi prezebli in izčrpani prišli iskat zavetje v veže in na okna in se ondi vsi prezebli dali celo prijemati. Mnogo ščinkavcev, siničk in drugih ptičev so rešila blaga človeška srca, ki so svojim dragim tolažilkam trosila kruhove drobtinice in proso. Izredno huda zima, ki je vladala v še večji meri na severu, je pregnala številne jate divjih gosi, ki so gagajoče prišle iskat zatočišče k nam. Zelo je trpela tudi poljska divjad, zlasti zajci in jerebice. Slednje so si v mrzlem snegu skopale dobesedno rečeno grob, kamor so sirote trudne in sestradane legle spat. Čez noč je padla nova plast snega in za vselej pokopala pod seboj stiskajoče se družinice prijaznih poljskih kokoši. Vsled tega se je tudi število teh močno razredčilo in precej časa ter milejših zim bo treba, preden se bodo zopet primerno razmnožile.« je zapisal šolski upravitelj **Drago Predan** v Vitomarcih 20. decembra 1929. leta. Zapis, ki pove več kot dovolj, in kakršnih lahko nekaj najdemo tudi v takratnem časopisju. Torej lahko že od nekdaj govorimo o dejanskem zavezništvu med kmetom in lovcom, ki sta oba poskušala ohraniti divjad (v preteklosti pogosto poimenovano kar »divjačina«) kot sestavni del žive narave. Ob tem velja omeniti tudi takratni krivolov in med krivolovci je bilo tudi nekaj kmetov (še več pa kočarjev, dlnarjev in viničarjev). Kot so mi povedali nekateri domačini iz omenjenega dela Slovenskih goric, krivolovci nikoli niso lovili divjadi v času paritve oz. rasti in tudi drugače niso množično uničevali divjadi. Zanimive zgodbe, ki jih kaže nekoliko podrobneje proučiti in raziskati, morda tudi v kateri od diplomskih nalog. Za zgodovinarje in etnologe bi bila to koristna in nadvse uporabna tema.

Da so torej ljudje še vedno naši največji zaveznički, pa dovolj zgovorno potrjujejo tudi primeri zdajšnje pozitivne prakse s terena. Na letošnjem, sicer že 26. lovskem plesu v Zrečah, na primer, je bilo med udeleženci izjemno veliko domačinov s trdnih pohorskih kmetij, na katerih se zreški lovci radi ustavljajo. Celo več jih je bilo skupaj z meščani Zreč, kot nas je bilo članov zelene bratovščine in, ne boste verjeli, da smo se vsi naravnost imenitno počutili, saj smo bili kot ena velika družina, ki se je zbrala na prazničnem večeru. Da so takšnega odziva kmetov in vseh drugih prijateljev zelo veseli, je med drugim povedal tudi starešina zreške LD **Ludvik Mikek**, ki skupaj s sodelavci ni skrival zadovoljstva nad dobro zasnovano prireditvijo. S svojim obiskom je lovce počastil tudi zreški župan in lovec **Boris Podvršnik**, s katerim večkrat izmenjava mnenja in poglede na lovstvo, saj prijateljstva in sodelujeva že dve desetletji. Bil je enak med enakimi, vedro razpoložen in zadovoljen, da je v domačem okolju odnos do lovstva tako pozitiven, strpen in medsebojno spoštljiv. O tem sem se v preteklosti večkrat prepričal tudi sam, ko sem v družbi mojih zreških lovskih prijateljev (po navadi so to bili in so še vedno **Franjo Klajne**, **Zmago Tinta**, **Mirko Klemen** in mnogi drugi) obiskoval njihove pohorske lovske revirje. Zaradi lovstva je redko padla kritika, če pa že je, je bila dobromamerna. In letošnji že 26. lovski ples v Zrečah je bil resnično prijetna oblika druženja lovcev, kmetov in prijateljev narave in hkrati nekoliko drugačna, a zato še kako učinkovita pozitivna promocija slovenskega lovstva. Predvsem pa je bil dokaz več, da je na terenu odnos do lovstva bistveno boljši tam, kjer znajo lovci prvi ponuditi roko in spoštljivo sneti klobuk. Zreškim lovcom to ni nikoli težko, zato tudi uspehi ne izostajajo ...

Dr. Marjan Toš

Foto: M. Migos

PSI NAPADAJO SRNJAD

Dolenjski list, 12. februarja 2010 – Zadnje dni Lovski družini Čatež ob Savi veliko škodo v okolici Term Čatež povzročata dva klateška psa. Nemški ovčar in črni mešanec sta v snegu pokončala že več živali, med njimi najmanj tri srne. Lovska družina opozarja njune (za zdaj) neznane lastnike na njihovo odgovornost glede škode na divjadi, ki ju povzročata psa v lovišču, in na to, da jih lahko doleti tudi predpisana kazen zaradi nenadzorovanega gibanja psov. O dogajanju je obveščen lovski inšpektor, prav tako Policija, ki spremlja položaj, še dodajajo v Lovski družini Čatež ob Savi.

STRPNOST DO ZVERI JE ČEDALJE MANJŠA

Kmečki glas, 3. 3. (Mihael Koprivnikar) – Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS), območni enoti Novo mesto in Kočevje, sta prejšnji petek organizirali okroglo mizo z naslovom *Problemi z zavarovanimi vrstami prostoživečih živali v kmetijstvu in gradnja gozdnih prometnic*. Udeležili so se je tudi predstavniki ministrstva za okolje in prostor ter kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in

še nekaterih drugih republiških ustanov. »*Dosedanje izkušnje kažejo na izredno neučinkovito poseganje v stalež zaznamovanih vrst živali, kot so medved, volk in krokar, in na ogromno škodo, ki jo povzročajo kmetom v nekaterih območjih Slovenije,*« je v uvodu poudaril predsednik KGZS **Ciril Smrkolj**. V razpravi so udeleženci med drugim opozorili, da ljudje zaradi škode od divjih zveri opuščajo kmetovanje. Zahtevali so takojšnjo prilagoditev lovske zakonodaje evropskim pravnim normam.

KJE JE STROKOVNI SVET ZA ZAŠČITO ŽIVALI?

Večer, 8. 3. 2010 (Lea Eva Müller) – Po 38. členu Zakona o zaščiti živali (Ur. l. RS, št. 43/2007) mora minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano določiti število in sestavo Strokovnega sveta za zaščito živali. To je edina vladna organizacija, ki mora po črki zakona skrbeti za dobro živali. Vendar tega žal pri nas ni več, saj je že 21. januarja letos svet prenehal delovati v stari sestavi, nove pa minister še ni imenoval. »*Pet tednov že prosim za oživitve tega sveta; poznam že skoraj pol uslužbencev MKGP (od Čadonič - Špeličeve do Šedlbauerja, Vanje, ministra itd.), a imenovanje sveta si prekladajo*

iz rok v roke kot vroč krompir,« je napisala Müllerjeva. V tem času se je nabralo nič koliko težav glede mučenja živali, o čemer bi moral nujno razpravljati svet; vendar, kot kaže, zaradi volje enega posameznika, v tem primeru ministra, vse stoji. **Lea Eva Müller**, predsednica NO Zveze DPMŽ, Ljubljana, končuje svoj sestavek v upanju, da bo vsaj ta apel spodbudil odgovorne in bodo sestavili svet, kot ga določa prej citirani zakon.

KLOPI SO LAHKO NEVARNI

Dolenjski list, 13. 3. (V. Kukman) – Slovenija se uvršča med države z najvišjo obolevnostjo za klopnim meningoencefalitisom (KME), odstotek ljudi, ki so preventivno cepljeni, pa je nizek. Tako je še ne dolgo tega bilo tudi v sosednji Avstriji, kjer pa so na koncu le uspeli povečati odstotek cepljenih ljudi in tako precej zmanjšati število zbolelih.

Bolezen se začne s simptomi, podobnimi gripi, kot so slabo počutje, bolečine v mišicah in glavobol. Po obdobju od nekaj dni do treh tednov pri večini bolnikov sledi druga faza bolezni z visoko temperaturo, močnim glavobolom, lahko celo z nezavestjo, pojasnjujejo na Inštitutu za varovanje zdravja RS (IVZ).

Avtor sestavka na koncu posreduje še nasvet: »V gozdu

raje hodite po stezi in se izogibajte grmičevju ter visoki travi! Najprimernejši za prvo cepljenje je zimski čas!«

POVOŽENI RIS BO MORDA CELO PREŽIVEL

Dnevnik, 15. 3. (Tatjana Pihlar) – Minuli teden je avto na cesti Tolmin-Železniki zbil risa. Na podlagi sledi so strokovnjaki ugotovili, da je žival po nesreči vso noč obležala kakih sto metrov od ceste, zato ji je kazalo precej slabo. Toda biolog **Miha Krofel** nam je zdaj sporočil, da bo ris, ki spada med strogo zavarovane živalske vrste v vsej Evropi, morda celo preživel.

Ris je zelo ogrožen v vsej Evropi. Tudi v Sloveniji je zaradi človekovega vpliva enkrat že izumrl (1908), leta 1973 pa so ga ponovno naselili, ko so s Slovaške pripeljali šest živali. V zadnjih desetih, petnajstih letih pa se je začela populacija znova zelo zmanjševati.

LEPENA IN SOČA GROZITA Z IZSTOPOM IZ PARKA

Delo 19. 3. (Blaž Močnik) – Zaradi nemoči vplivanja na oblikovanje novega Zakona

o Triglavskem narodnem parku (TNP) je v vaseh Soča in Lepena večina prebivalcev s peticijo zagrozila z izstopom iz parka. Civilna iniciativa je doslej zbrala že 190 podpisov. V civilni iniciativi trdijo, da je predlog zakona namenjen zgolj in izključno varstvu narave. »Menimo, da je človek enaka vrednota parka,« je opozoril pobudnik peticije **Darjo Flajs** iz Lepene. »Doslej nas država ni poslušala ali upoštevala. Če smo tako nepomembni, potem naj se park umakne iz naših krajev,« je še dodal.

LOV NI VEČ SAMO MOŠKA STVAR

Večer, marca (Mateja Grošelj) – Da lov ni več samo »moška stvar«, so predstavnice zelene družčine potrjevale tudi na sejmu Lov in ribolov, ki je bil od 26. do 28. marca na sejmišču v Celovcu. Vodja **Georg Helmigk**, organizator sejemskega projekta, je to ves čas zagotavljal in se tega zavedal, zato je na omenjeni sejmski prireditvi, ki je bila že druga zapovrstjo (bila pa naj bi, tradicionalno, vsako drugo leto), lovkam odmeril kar ves dan. Na posvetovanju so svoje izkušnje predstavile aktivne članice lovskih združenj z avstrijske Koroške in avstrijske Štajerske, med njimi tudi strokovnjakinje za lov ter **Monika Lindner**, vidna javna osebnost, nekdanja generalna direktorica

avstrijske televizijske postaje ORF, v prostem času pa strastna lovka.

V slovenski lovski zvezi (LZS), ki šteje okroglo 22.000 članov, je tudi 327 žensk. Med njimi se zanimanje za lov veča iz leta v leto, je ob tej priložnosti povedal **Franč Rotar** in poudaril, da lovke niso le »vpisane« članice, temveč so prav tako aktivne pri odstrelu in številnih drugih lovskih dejavnostih. Med 80 kandidati jih je kar nekaj, ki letos sodelujejo na izobraževanjih za lovske čuvaje. Dekleta so vedno pogostejša tudi med mladimi lovci. V celotnem podmladku bo letos usposabljanje končalo okrog petsto lovcev.

KRAJINSKI PARK LJUBLJANSKO BARJE ŠE BREZ PRAVE UPRAVE

Dnevnik, 22. 3. (Milena Ule) – Veliko bolj nepredvidljivo, kot se prebujata narava, in s težko razumljivimi zamudami se Javni zavod Krajinski park Ljubljansko barje prebija skozi mline državne administracije. Vlada je ustanovila javni zavod za upravljanje krajinskega parka že julija lani, a je še vedno brez prave uprave. Vlada po dveh mesecih še vedno ni potrdila ne statuta in ne programa dela uprave, ki naj bi jo vodila **Barbara Zupanc**, zdaj v. d. direktorica

zavoda. V zavodu bo zaposlenih predvidoma 14 ljudi.

POMLAD JE TU - MEDVEDI TUDI

RTV SLO, Delo, 29. in 30. 3. (Dragica Jaksetič) – Pomlad je iz brlogov pognala tudi medvede, ki so že aktivni na Notranjskem in Kočevskem, kjer intenzivno iščejo hrano. **Vladimir Dekleva**, pomožni vodja interventne skupine za obe območji, sprehajalec in pohodnikom tudi letos svetuje, naj se ne približujejo medvedom. Strokovnjaki ocenjujejo, da je v Sloveniji letos od 450 do 550 medvedov, ministrstvo pa je dovolilo odstrel 75 živali.

Ko že pišemo o medvedih, naj omenimo še prizadevanja nekaterih nevladnih organizacij v Avstriji v prejšnjih letih za naselitev medvedov iz Slovenije, ki pa po oceni Zavoda za gozdove Slovenije niso obrodila sadov, saj Avstrija ni sprejela pozitivne politične odločitve do tega. Ko jo bo sprejela in bo Slovenija prejela uradno prošnjo avstrijskih oblasti, bomo o tem odločali tudi v Sloveniji, menijo na Zavodu za gozdove.

»Vsi se pogovarjajo o medvedu in volku, nihče pa o šakalu, ki ni niti lovna niti avtohtona vrsta,« je položaj v Notranjskem LUO opisal **Stane Čuden** iz LD Brezovica, ki prav tako sodi vanj. Zaradi občutne škode na

kaleči koruzi, ki jo povzročajo sive vrane, pa je LD Brezovica že zaprosila Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za dovoljenje za izredni, predčasni odstrel vran.

***

V sredstvih javnega obveščanja je kar mrgolelo prispevkov o bulmastifih. Od vsega nam je bila najbolj všeč kratka notica, objavljena v Magu: »*Skratka, če bi bulmastife namestili v ogradi ljubljanskega živalskega vrta, bi bili danes živi in njihov lastnik bi še naprej opravljal menedžerske zdravniške preglede.*«

Divjad iz Kočevskega lovsko-upravljaljskega območja, ki obsega poleg tridesetih lovišč še tri lovišča posebnega namena, je lani povzročila za 15 % manj škode na kmetijskih kulturah in domači živini, je poročal Dnevnik. Najmanj škode od divjadi so v zadnjih desetih letih zabeležili leta 2008, ko je višina škode znašala okrog 61.000 evrov.

Lovci – piše **Karin Potočnik** v Večeru – opažajo povečano število raztrgane divjadi v loviščih. Skupaj z veterinarji opozarjajo lastnike psov, naj jih ne spuščajo iz domačega okolja. Nedeljski je objavil tudi pismo **Vlada Begana** iz Celja, v katerem piše, da se letos zopet obeta pomor medvedov.

Foto: M. Artnak – Grča

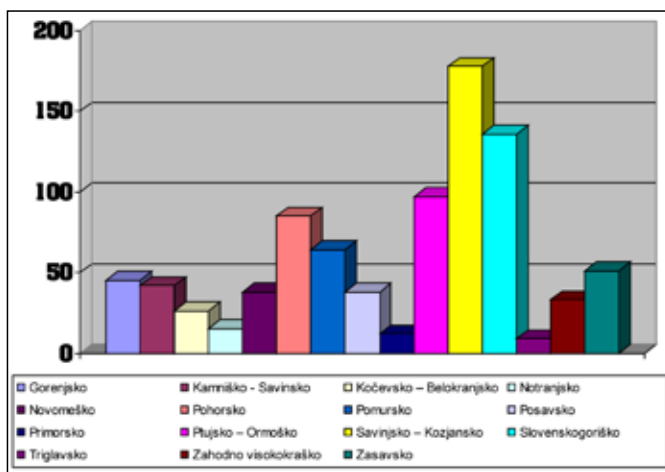
Še o škodi na divjadi - nenadzorovano izpuščeni psi v lovišču

V zadnjih nekaj številkah glasila Lovca je bilo objavljenih kar nekaj prispevkov naših članov, ki obravnavajo problematiko škode na divjadi, ki jo povzročijo klateški psi in psi lastnikov, ki ne skrbijo dovolj za svoje pse čuvaje. Priča smo velikemu številu ujetih in raztrgane divjadi, med katero je za leto 2009 največ tovrstne škode prav na srnjadi. Zakonodaja je stvari glede klateških psov in tudi mačk uredila (spremenila) na način, ki pravzaprav daje možnost za nastanek tovrstne škode. Obenem pa pri tem ni zagotovila tudi ustreznega nadzora nad izvajanjem določb zakona, ki govori o posledicah nenadzorovanega izpuščanja psov v naravo.

Kot sem že omenil, je bilo v zadnjih številkah Lovca veliko napisanega o tem, prejel sem veliko pisem lovskih čuvajev in drugih lovcev. Tako mi je pisal tudi lovski čuvaj **Franc Veberič** (LD Negova), katerega fotografijo ob srnjaku, ki so ga pokončali psi v njihovem lovišču, tudi prilagam. V pogovorih z lovci o tej problematiki jih praviloma vprašam, kaj je LD že storila na tem področju. Običajen odgovor je: »Kaj pa lahko storimo, ustreliti jih ne smemo, drugih ukrepov pa ne moremo povzeti, saj najpogosteje ne vemo, čigavi so!« S takšno trditvijo se ne morem strinjati. Lahko storimo nekaj več, kot samo negodujemo!

LZS je že pred časom posredovala dopis na Službo vlade za zakonodajo glede pokončevanja živali, ki povzročajo neposredno škodo. Vendar je dopis romal iz omenjene vladne službe na kmetijsko ministrstvo, od tam pa tudi še nismo prejeli odgovora. Dopis je objavljen na spletni strani LZS. Zagotovo boste

nejša mesta v svojih okoljih. Na skupnem sestanku s Kmetijsko-gozdarsko zbornico Slovenije (KGZ) smo se domenili, da bomo izdali posebno zloženko za kmetovalce, na kateri bo natančno

Preglednica in graf prikazujeta škodo, ki so jo povzročili klateški psi na divjadi v minulem letu.

Franc Veberič (LD Negova) ob srnjaku, ki so ga pokončali in delno požrli psi.

rekli, da je to premalo za LZS in da lovci pričakujejo več ukrepov krovne organizacije, kar je razumljivo. Torej, storili smo še več in ob tem dajem tudi nekaj napotkov o ravnanju v prihodnje.

Skupaj s Kinološko zvezo Slovenije smo v okviru skupnih sestankov v okviru našega sodelovanja razpravljali tudi o tej problematiki. Dogovor je bil, da pripravimo skupni plakat, s katerim bomo lastnike psov opozarjali na skrbnejši nadzor svojih štirinožcev. Plakate bomo poslali vsem upravljavkam lovišč (LD), da jih bodo izobesili na najvid-

opisan postopek ravnanja v primeru nastanka škode od divjadi, pa tudi na njej.

LZS bo poslala urgentni dopis na kmetijsko ministrstvo za končno rešitev našega dopisa, ki smo jim ga poslali že lani. Pri komuniciranju z javnostjo smo in bomo še naprej opozarjali na problematiko škode na divjadi (košnje in psi). Vendar pa so potrebne dodatne aktivnosti tudi in predvsem na terenu, torej v okviru območij delovanja in dela lovskih družin. In kaj naj predvsem storijo upravljalke lovišč? Kar nekaj zadev, predvsem pa:

LOVSKO-UPRAVLJAVSKO OBMOČJE	ŠTEVILO ŠKODNIH PRIMEROV NA DIVJADI ZARADI PSOV
Gorenjsko	45
Kamniško-Savinjsko	42
Kočevoško-Belokranjsko	26
Notranjsko	15
Novomeško	38
Pohorsko	85
Pomursko	64
Posavsko	38
Primorsko	12
Ptujsko-Ormoško	97
Savinjsko-Kozjansko	178
Slovenskogoriško	136
Triglavsko	9
Zahodnovisokokraško	33
Zasavsko	51
Skupaj	869

– v vseh primerih najdbe divjadi, ki so jo pokončali psi, je treba takoj obvestiti pristojno policijsko postajo, da opravijo uradni ogled in ugotovijo lastnika psa;

– dokumentacijske fotografije (s podatki o kraju in času) pokončane divjadi je treba z obvestilom in dokazom o poslanih opozorilih lastnikom psov poslati lokalnim medijskim hišam;

– lovske družine morajo fotografije pokončane divjadi s krajšim obvestilom izobesiti na oglasno desko, na kateri se na krajevno običajen način občani seznanjajo z novostmi v okolici;

– v kakršni koli pisni komunikaciji z javnostjo je treba v zadnjih dveh odstavkih navesti opozorila LD, ki se nanašajo na nedovoljeno izpuščanje psov v lovišče in tudi z drugimi aktualnimi sezonskimi opozorili (čas za prepoved kurjenja, posek in krčenje grmišč ipd.), ki so v korist varstva narave in divjadi. Opozorila v pomenu »obojestranskega zadovoljstva in razumevanja ... vas prosimo, da ...«;

– pri izvajanju lovskočuvajske službe je treba nenadzorovano spuščene pse v lovišču fotografirati in ugotavljati lastnike;

– fotografije nenadzorovanih psov v lovišču (ugotovljene ali neugotovljene) z

opisom glavnih podatkov je treba poslati tudi na krajevno pristojno policijsko postajo vodji policijskega okoliša (kot mi je znano, so v nekaterih okoljih policisti na tak način tudi oglobili lastnike psov);

– delitev preventivnih opozorilnih letakov lastnikom psov; temo o klateških psih v lovišču je treba vključevati tudi v vsebine, ki jih lovci predstavljajo mladim (v vrtcih, osnovnih šolah ... ipd.).

– itn.

Praksa nekaterih lovskih čuvajev v Sloveniji je šla tudi tako daleč, da ugotovljene pse v lovišču preprosto odloviijo, jih zaprejo v poseben prostor in o »najdenih psih« obvestijo zavetišče za živali. Pogodbo z zavetišči za živali morajo imeti vse občine. Slednje velja za mirne pse (za napadalne pse takšen postopek ni priporočljiv).

Posluževati se je treba tudi obvestil veterinarske inšpekcije o tistih lastnikih, ki imajo več psov. Večina takšnih ima navado, da predpisano cepi le enega, preostali pa ostanejo necepljeni in so zato velika nevarnost tudi za zdravje drugih živali in ljudi. Veterinarji sicer vodijo register psov, vendar zagotovo nimajo popolnega.

O nenadzorovanih izpuščenih psih v lovišču je treba obveščati tudi lovsko inšpekcijo. Po naših podatkih lovška inšpekcija kaznuje približno 15 lastnikov na leto.

V vseh primerih prijav in obvestil opozarjam, da moramo vedno obvezno navesti točne podatke o času, kraju gibanja psa, napisati, ali je preganjal divjad (ali je bil samo opažen brez nadzorstva v lovišču), kdaj vse smo ga že prej opazili, natančno opisati psa in lastnikove podatke (če vemo zanj).

V obvestilo lastniku nikoli ne navedemo, kako smo ugotovili, da je pes njegov. Te ugotovitve naj si zapiše lovski čuvaj v svoje poročilo za primer, da bodo podatki potrebni v nadaljnjih postopkih.

V zadnjem času se srečujemo tudi z dobro prakso nekaterih lovskih čuvajev, saj sem si že ogledal dobro posnet DVD o pojavu nekega psa v lovišču, katerega kopijo je LD, skupaj z obvestilom, poslala lastniku in na druge naslove.

Zavedam se, da vse našete aktivnosti ne bodo preprečile škode na divjadi zaradi klateških psov, zagotovo pa jih bomo lahko dokaj omejili. Vse tovrstne aktivnosti je treba v lovskih družinah natančno evidentirati, saj jih bomo prej kot slej potrebovali za urejanje zadeve v celotnem slovenskem prostoru, pri morebitnem spreminjanju tovrstne zakonodaje in pri drugih aktivnostih.

Večina ali vseh 826 škodnih primerov je nastalo pri srnjadi. Če to pretvorimo v finančni znesek (škoda izpada dohodka) po dnevni odkupni ceni za meso, pridemo do zavidljive številke. LD imajo nadzor v lovišču prek lovskočuvajske službe, vendar to še zdaleč ne pomeni, da je tozadevna skrb le zadeva pooblaščenih lovskih čuvajev, temveč mora biti ta problematika skrb slehernega lovca. Verjamem, da bomo z opisanim načinom lahko marsikaj dosegli pri reševanju te problematike. Ampak pri vsem skupaj opozarjam tudi na preudarno strpnost!

Posameznim pristopom in načinom dela na tem področju bo namenjena pozornost tudi na skupnem dopolnilnem usposabljanju lovskih čuvajev, ki že opravljajo lovskočuvajsko službo v lovskih družinah.

Mag. Srečko F. Kropc,
predsednik LZS

Polivanje gnojnice po slušateljih za lovske čuvaje

Ker se počutim zelo prizadet v povezavi z uvodnikom **M. Toša** *Bomo ustvarjali kadre na za- logo?* v zadnjem Lovcu, 4/2010, str. 180, se moram oglasiti in pojasniti nekatere stvari.

Vsi, ki smo lovstvu in našim lovskim družinam predani že 20 let in več in so naše lovske družine napotile na usposabljanje, smo zgroženi, da so si zveza in druge institucije izbrale naše hrbte za svoje obračunavanje. Učne snovi in predavateljev si nisimo izbrali mi sami, ampak je to storil nekdo, ki je za to odgovoren. Tudi zakona, po katerem se zdaj lahko usposabljanja udeleži vsak, ki je komaj 'potisnil nos' v lovstvo in ima denar, da si lahko plača predavanja sam,

si nismo izmislili mi. Skoraj vsepovsod se za snov, ki se zagovarja, določi ocena in bi tudi na tak način lahko postavili 'nadute neznalice' na realna tla. Takšno obračunavanje z nami v Lovcu pa je res prineslo veliko škode, saj smo vsi tisti, ki smo se predavanju udeležili z dobro vero in da bi se nekaj novega naučili, v naših okoljih zdaj deležni posmeha in šikaniranja.

Zato bi LZS predlagal, naj pripravi nadaljevalni tečaj po njeni oceni in meri. Vsi, ki se želimo izobraževati, se ga bomo z veseljem udeležili.

Zvonko Naglič,
LD Bukovje

Presenetljive ugotovitve o razširjanju/odseljevanju divjih prašičev v Sloveniji

V zadnjem času upravljavci in raziskovalci z več delov sveta poročajo o naglem, pogosto nepričakovanem prostorskem širjenju in večanju številčnosti divjega prašiča in s tem povezanimi povečanimi upravljavskimi priložnostmi, a tudi težavami. Poleg širjenja bolezni, ki so prenosljive na domače živali (Brauer et al., 2006), je velik problem predvsem škoda na kmetijskih površinah (glej, npr., Jelenko et al., 2009b). Eden pomembnih dejavnikov, ki pogojujejo izreden življenjski uspeh divjega prašiča, so tudi značilnosti njegovega odseljevanja, ki mu omogočajo hitro širjenje populacij in osvajanje novih območij. V tokratnem prispevku predstavljamo prve ugotovitve naj-novejših telemetrijskih raziskav in označevanj, namenjenih spoznavanju rabe prostora, selitev (migracij) ter odseljevanj divjih prašičev v Sloveniji.

Z izrazom **odseljevanje** (v strokovni literaturi je uveljavljen izraz **disperzija**) bomo v pričujočem sestavku označevali premike živali od zapustitve območja, v katerem so se rodile (izvalile, skotile), do ustalitve v novem območju, v katerem se kot odrasle (potencialno) razmnožujejo (Howard,

1960). Odseljevanje je praviloma najbolj intenzivno v mladostnem obdobju (mladostno odseljevanje), pred prvim razmnoževanjem (Greenwood, 1980). Pri divjem prašiču mladostno odseljevanje pri samcih praviloma poteka v starosti 9 do 16 mesecev, medtem ko se samice odseljujejo v starosti 7 do 11 mesecev

(Truve in Lemel, 2003, Keuling, 2009). V času odseljevanja se osebki intenzivno premikajo in lahko prepotujejo velike razdalje, zato ima odseljevanje različne učinke: pomembno vpliva na hitrost širjenja populacij (Goldwasser et al., 1994, Truve et al., 2004), vpliva na lokalno starostno in spolno sestavo populacije (Swenson et al., 1998, Jerina et al., 2003), pospešuje pretok genov, zmanjšuje možnosti parjenja v sorodstvu (Pusey, 1987), vpliva na lokalne gostote delov populacij itn. Posebno pri divjih prašičih ima lahko posredno tudi dva izrazito negativna vpliva: pojavljanje in večanje obsega škode na kmetijskih površinah zaradi širjenja populacij ter hitrejši prenos bolezni (Spencer et al., 2005, Trcka et al., 2006).

Intenzivnost odseljevanja (t. j. delež osebkov, ki se odselijo, in razdalja, ki jo ob tem prepotujejo) je odvisna od vrste dejavnikov: populacijske gostote (Janeau in Spitz, 1990, Truve et al., 2004), habitatne primernosti prostora (Caley, 1997), motenj v okolju – tudi inten-

zivnih skupnih lovov (Truve in Lemel 2003, Caley, 1997), starostne sestave in nekaterih drugih značilnosti matičnega tropa (Kaminski et al., 2005), medvrstne in znotrajvrstne konkurence, prisotnosti plenilcev (Lidicker in Stenseth, 1992), topografskih značilnosti terena (Jerina et al., 2005) itn. Poleg navedenih zunanjih dejavnikov so pomembne tudi značilnosti posameznega osebka, kot so: spol, starost, morebitna skrb za mladiče (samice) in zdravstveno stanje (Lidicker in Stenseth, 1992). Za mnoge vrste sesalcev (še zlasti tiste, ki živijo v mnogoženstvu) je značilna spolno pogojena razlika v odseljivanju: samci se praviloma odseljujejo pogosteje in dlje, medtem ko samice najpogosteje ostajajo zveste rodnim območjem ali njihovi neposredni okolici (Greenwood, 1980). Tudi za divjega prašiča je značilno, da samice velikokrat ostanejo v tropih svojih mater, medtem ko so doraščajoči samci izključeni iz matičnih tropov (Truve, 2004, Kaminski et al., 2005). Pri divjem prašiču pa se nekoliko razlikujejo ugotovitve raziskav glede razlik v razdaljah odseljivanja med spoloma. Medtem ko nekateri avtorji (npr. Truve in Lemel, 2003, Keuling, 2009) ugotavljajo, da se samci odseljujejo dlje od samic, v prejšnjih domačih raziskavah (Jerina, 2005) niso bile ugotovljene razlike v selitvenih (migracijskih) razdaljah med spoloma.

Namen telemetrijskega spremljanja in označevanja divjih prašičev

Eden izmed sklopov projekta Divji prašič in škoda v agrarni krajini, o čemer smo poročali že v lanskih številkah Lovca (Pokorny, 2009, Jelenko et al., 2009a, 2009b), zajema tudi odlov divjih prašičev, označevanje (markiranje) in telemetrijsko spremljanje njihovega gibanja. Glavni namen spremljanja gibanja in prisotnosti osebkov je ugotoviti rabo prostora, velikost območij aktivnosti, dnevno in letno dinamiko gibanja ter druge lastnosti, ki so pomembne predvsem z vidika povzročanja škode v kmetijski krajini. Poleg tega želimo z raziskavo pridobiti tudi druge informacije o življenju divjih prašičev, pomembne za razumevanje ekologije vrste in lažje upravljanje z njo.

GPS-telemetrija živali je eden najboljših načinov za pridobitev potrebnih informacij, posebno pri živalih s pretežno prikritim načinom življenja, kot ga imajo naši prostoživeči parkljarji. Označevanje živali omogoča ugotavljanje pomembne ekološke lastnosti vrste – razširjanja ali odseljivanja (disperzije).

Z metodo označevanja dobimo podatke o razdalji, deloma pa tudi o času odseljivanja. V nadaljevanju navajamo opis poteka odlova, markiranja in telemetrijskega spremljanja živali ter nekatere zanimive ugotovitve, s poudarkom na odseljivanju divjih prašičev.

Potek odlova, telemetrijskega spremljanja in označevanja divjih prašičev

Spomladi 2009 smo na štirih lokacijah po Sloveniji (Savinjska dolina, Goričko, Haloze, Primorska) začeli z odlovom divjih prašičev. V sodelovanju z lokalnimi lovci in veterinarji smo živali odlavljali na krmiščih v posebej za ta namen skonstruirane kletke, v katerih je bodisi avtomatsko proženje z alarmom za takojšnje obveščanje o sproženju kletke bodisi ročno proženje z bližnje lovske preže (slika 1). Odlovljene odrasle živali (starost 2+), izjemoma tudi enoletne, smo uspavali in jim namestili GSM-telemetrijske ovratnice (slika 2; glej razlago pod sliko); vsem odlovljenim živalim (vključno z mladiči) smo namestili usšesne značke.

Do konca poletja 2009 smo skupaj odlovlili in markirali 69 divjih prašičev, med katerimi smo jih šest opremili še z GPS-telemetrijskimi ovratnicami. Tri živali so kmalu po odlovu (10 dni do 2,5 meseca) izgubile ovratnice, dve sta bili uplenjeni (1,5 meseca in 7 mesecev po odlovu), eno pa v času nastajanja prispelka še spremljamo. Vzrok temu, da so si živali snele ovratnico, je specifična telesna zgradba (širok vrat in klinasta glava) v povezavi z načinom življenja prašičev, ki veliko časa preživijo v dnevnih skrivališčih med gostim rastlinjem.

Ugotovitve o premikih označenih osebkov

Podatke o mestu uplenitve smo doslej zbrali za 43 označenih (markiranih) živali: 36 mladičev (ozimcev), šest živali v drugem letu starosti (lanščakov/lanščakinj) in eno odraslo svinjo v tretjem letu starosti. Povprečna razdalja med mestom odlova in mestom uplenitve znaša pri ozimcih (ne glede na spol) 7,9 km, pri čemer je bila največja razdalja 60 km. Če izvzamemo tri ozimce, uplenjene na razdalji 60 km (več o tem v podnaslovu Erikina zgodba), se pri ozimcih povprečna razdalja zmanjša na 2,2 km, največja razdalja pa na 6,4 km. Razdalje med mestom označevanja in mestom uplenitve so pri dveh lanščakih znašale 19 km in 32 km (povprečno 25 km), pri štirih lanščakinjah pa 0,5 km, 5 km, 14 km in 42 km (povprečno 15 km). Pri tem žal vselej nimamo informacij, ali so bile živali v času uplenitve še vedno v tropu, v katerem so živele v času označevanja, ali pa so se od njega (že) ločile, odselile. Glede na prepotovane razdalje sklepamo, da sta se oba lanščaka odselila iz območja matičnega tropa. Za lanščakinji z razdaljama 0,5 km in 5 km sklepamo, da sta v času uplenitve pripadali matičnim tropom in se dejansko nista odselili, medtem ko bi lahko za preostali dve (14 km in 42 km) sklepali nasprotno.

Navedene ugotovitve se razmeroma dobro ujemajo z ugotovitvami tujih in prejšnjih domačih raziskav. Obsežna raziskava odseljivanja divjih prašičev na Švedskem (Truve in Lemel, 2003), kjer so ponovno odlovlili 393 označenih živali, je pokazala, da so se osebki obeh spolov odselili v času spolnega dozorevanja. Pri samicah je bil časovni višek odseljivanja v starosti devet mesecev, povprečna razdalja je znašala 4,5 km.

Foto: M. Coliner

Slika 1: Manj previdni mladiči so praviloma prvi vstopali v kletke. Pri avtomatskem proženju, ko žival z rilcem prek pletenice sama sproži drsna vrata, se je zato večkrat zgodilo, da so se v kletko ujeli mladiči, medtem ko so previdnejše starejše živali ostale zunaj. Zato smo za odlov le-teh raje uporabili ročno proženje z bližnje lovske preže.

Foto: B. Pokorny

Slika 2: Uspavana divja svinja z GSM-telemetrijsko ovratnico in ušesno značko. Ovratnica vsako polno uro vzpostavi povezavo s sateliti in zabeleži natančno geografsko lokacijo, vsakih 5 minut pa izmeri nivo aktivnosti živali. Na vsaki ovratnici je nameščen t. i. sistem drop-off, ki zagotovi, da ovratnica po enem letu od časa namestitve samodejno odpade. Zaradi hitre rasti mlajših živali smo ovratnice nameščali samo na starejše živali, izjemoma tudi na močnejše enoletne osebkke.

Z nekaj izjemami se samice praviloma niso oddaljevale od svojih rodnih območij. Največ samcev se je odselilo v starosti 13 mesecev s povprečno razdaljo 16,6 km, redki posamezniki pa so naredili premike tudi več kot 50 km. Nekaj manjše so bile razdalje od mesta označevanja do mesta uplenitve v raziskavi v SV delu Nemčije (Keuling, 2009). Povprečna razdalja je bila pri samcih 3,8 km (največja 42 km) in pri samicah 1,6 km (največja 10 km). Caley (1997) za označene prašiče v Avstraliji navaja povprečno vrednost za samce 3,2 km (največ 22 km) in za samice 1,8 km (največ 9 km). Povprečna razdalja od mesta označevanja do mesta uplenitve oz. uplenitve je za 130 divjih prašičev, označenih v loviščih Ljubljanski vrh in Žitna gora v obdobju 1978–2001, pri samicah znašala 6,9 km, medtem ko so bili samci uplenjeni v povprečju 9,2 km od mesta označevanja (vključeni so tudi podatki o mladičih pred začetkom spolnega dozorevanja). Pri obeh spolih so bili tudi izraziti »dolgotrogaši«, ki so se odselili celo do 78 km (Jerina et al., 2005). Pri 38 divjih prašičih, označenih na Primorskem (Senožeče in Posočje) v letih 2005 in 2006, je bila povprečna razdalja za samice 2,8 km (največja 5,6 km) in za samce 2,6 km (največja 7,2 km); vendar je treba izpostaviti, da je bila približno polovica živali uplenjenih v prvem letu starosti, nobena žival pa ni bila starejša od dveh let (Jerina, neobjavljeno).

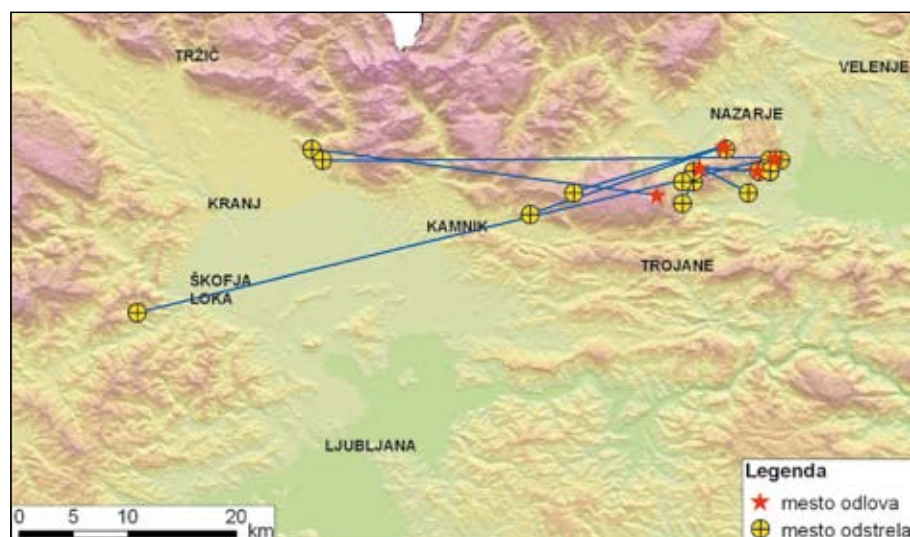
Premiki divjih prašičev so zelo odvis-

ni od njihove starosti. Mladiči ostajajo pri materah, zato so njihovi premiki majhni in omejeni na območje aktivnosti matičnega tropa. V času spolnega dozorevanja lahko živali ostanejo v matičnem tropu (predvsem samice), lahko si območje aktivnosti izberejo v njegovi bližini ali pa se odselijo na daljše razdalje. Pri odraslih živalih so daljši premiki zopet manj verjetni. Merjasci med bukom sicer lahko prepotujejo zmerne razdalje, nikakor pa ne tako ekstremne kot odrasle živali med mladostnim odseljevanjem. Odrasle svinje praviloma ostajajo zveste izoblikovanim območ-

jem aktivnosti (npr. Spencer in Hampton, 2005). Zapustitev takih območij in s tem povezani premiki se pri odraslih svinjah dogajajo izjemoma in naj bi bili posledica sprememb v okolju ali smrti vodnice tropa (Keuling, 2009). Podatek iz raziskave o odrasli svinji, ki je prepotovala izjemno dolgo pot in bila uplenjena 60 km od mesta odlova, je zato veliko presenečenje ter popolnoma odstopa od znanih vzorcev gibanja divjih prašičev.

Erikina zgodba

Dveletna svinja, ki smo jo poimenovali Erika, je bila prvi divji prašič, ki smo ga v Sloveniji opremili z GPS-ovratnico (tudi sicer so telemetrijske raziskave divjih prašičev v svetu izjemno redke). Eriko, svinjo – vodnico tropa, smo skupaj z vodečo lanščakinjo in osmimi ozimci odlovili 18. 5. 2009 na Dobrovljah v lovišču LD Braslovče. Od dneva odlova do sredine septembra se je Erika s tropom zadrževala na območju, velikosti približno 700 ha. Če si gibanje tropa v štiri mesece trajajočem (poletnem) obdobju pogledamo pogloblje (slika 4), odkrijemo izrazite razlike v rabi prostora med obdobji. Medtem ko se je trop od dneva odlova do 11. 6. zadrževal skoraj izključno v gozdnatem območju Dobrovelj (na približno 150 ha površine), se je tistega dne premaknil v bližino približno 2 km oddaljenega Žovneškega jezera. Po nekajurnem nočnem izletu je Erika trop vodila nazaj v gozdnato zavetje. Čez štiri dni se je trop vrnil v dolino na kmetijske površine in nato do 1. 7. praviloma vsak dan ponavljal nočne pohode v dolino in se pred jutrom vračal v dnevna počivališča na Dobroveljski planoti. Od 1. 7. do 25. 7. si je trop začasno območje aktivnosti izbral kmetijsko območje, oddaljeno

Slika 3: Premiki označenih divjih prašičev na območju Dobrovelj in Menine planine od mesta odlova oz. označevanja do mesta odstrela. Mesta odstrela so označena kot središča kvadrantov kilometrske mreže, v katerih so bile živali uplenjene, zato lahko ena lokacija pomeni več odstreljenih osebkov.

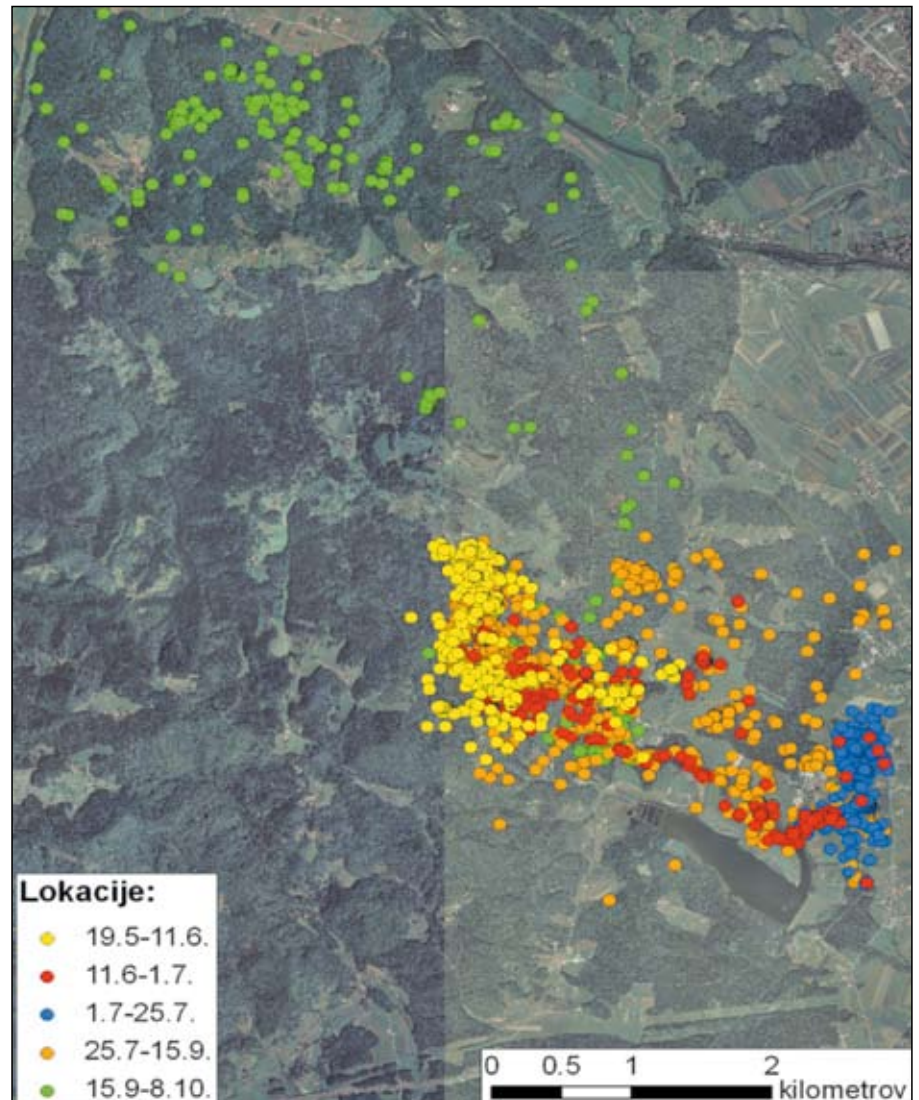
le nekaj sto metrov od strnjenegega nase-lja (modre pike na *sliki 4*). V tedanjem obdobju se je veliko večino časa zadrževal v približno 3 ha veliki koruzni njivi; razen sosednjih njiv je nekajkrat obiskal manjše gozdne zaplate v dolini in se sprehodil do Žovneškega jezera. V tistem času območje aktivnosti tropa ni preseglo velikosti 70 ha. 25. 7. je po intervenciji članov LD Braslovče (zara-di preprečevanja škode na koruzi) trop zapustili območje njiv. Od tedaj do 15. 9. se je ponovil vzorec gibanja, ko se je podnevi zadrževal pretežno v gozdnem kritju, ponoči pa občasno obiskal kme-tijsko območje v dolini (oranžne pike, *slika 4*). Po septembrskem spravi-lu ko-ruze se trop ni več vračal v dolino, tem-več se je premaknil približno 5 km stran na severni rob Dobroveljske planote (zelene pike). Tam se je zadržal devet dni in se nato vrnil na prvotno območje. Nekaj dni zatem, 8. 10., pa je trop ne-pričakovano in dokončno zapustil svo-je prvotno območje oziroma celotno Sa-vinjsko dolino.

Tu se začne najzanimivejši del zgod-be o Eriki in njenem tropu. Po zapustit-vi Dobroveljske planote je trop prečkal Menino planino in po jugozahodnem obrobju Kamniško-Savinjskih Alp dose-gel Karavanke. Po južni strani karavan-škega grebena je nadaljeval zahtevno pot proti zahodu in se tik pred slovensko-ita-lijansko-avstrijsko tromejo odpravil na nekajdnevno ekskurzijo v obmejni del Avstrije. Po vrnitvi v Slovenijo se je po dolini Save Dolinke premikal nazaj proti vzhodu, nato pa prečkal reko in prešel na njen desni breg. Prečil je Mežaklo, Pokljuko in Jelovico ter bližnje hribe in naposled dosegel Škofjeloško hri-bovje (*slika 5*). Spremljanje Erikinega gibanja se je končalo 4. 12. 2009, ko se je pokvarilo napajanje na ovratnici, dva tedna za tem (18. 12.) pa je bila svinja skupaj z njenimi tremi (označe-nimi) mladiči uplenjena v bližini Škofje Loke. V tistem času (t. j. v manj kot dveh mesecih) je trop prečkal kar 26 lovišč in prepotoval več kot 500 km dolgo pot. Le-ta je določena kot vsota namišljenih ravnih črt med dvema zaporednima toč-kama, na katerih je bila Erikina prisot-nost zaznana v enournih intervalih, zato je dejansko opravljena pot še bistveno daljša. Trop se je premikal pretežno ponoči in med aktivnim premikanjem v eni uri prepotoval navadno 1 do 2 kilo-metra. Veliko večino poti je prehodil v zavetju gozda in se ves čas izogibal odprtim površinam. Trop je nemalokrat prečkal zelo strme terene in se na najviš-ji točki (pod Stolom) vzel na 1.780 m nadmorske višine, nikoli pa se ni dvignil nad gozdno mejo. Kot kaže, se je trop na nekaterih območjih, kjer so primernejši

habitati za divjega prašiča, skušal ustali-ti (zgostitve lokacij na *sliki 5*), vendar se nikjer ni zadržal več kot deset dni.

Značilnosti Erikine rabe prostora, kot so poletne selitve na območje njiv, po-polni premik območja aktivnosti na kmetijske površine, jesensko povečanje (razširitev) območja aktivnosti ipd., niso

nič nenavadnega. Tak način življenja divjih prašičev je dobro znan marsika-teremu lovcu in je bil ugotovljen tudi v drugih telemetrijskih raziskavah divjih prašičev (npr. Spitz, 1992, Boitani et al., 1994, Keuling, 2008). Vsekakor pa pre-seneča informacija o tako velikem pre-miku vodeče svinje skupaj s tropom.

Slika 4: Gibanje svinje Erike od začetka spremljanja, 19. 5. 2009, do 8. 10. 2009, ko je zapustila prvotno območje aktivnosti.

Slika 5: Gibanje svinje Erike v raziskovalnem obdobju. Z rdečo barvo je označena pot, ki jo je opravila od 8. 10. 2009 do 4. 12. 2009, ko je prenehala delovati telemetrijska ovratnica. Označeno je tudi mesto uplenitve (18. 12. 2009).

Vsak osebek, ki se odseli (migrira) na daljšo razdaljo, je izpostavljen mnogim nevarnostim: nevarnost prečkanja območij z večjo gostoto plenilcev, negotovost iskanja hrane, ustreznega kritja ali ustreznega »praznega« habitata, partnerja za parjenje (Stenseth in Lidicker, 1992) itn. Posebno pri živalih, ki vodijo mladiče, so nevarnosti še bolj poudarjene. Podobnega primera, kot je opisan, nismo zasledili nikjer v literaturi.

Kateri od v uvodu naštetih morebitnih vzrokov za odselitev (disperzijo) bi utegnil biti kriv za Erikin premik, lahko samo ugibamo. Eden od morebitnih vzrokov je znotrajvrstna konkurenca. Erika je bila šibkejša svinja, ob uplenitvi je tehtala 63 kg (z glavo in nogami). Obstaja možnost, da zato ni bila sposobna obraniti svojega teritorija pred močnejšo svinjo – vodnico tropa. Temu v prid bi bila lahko opažanja lovcev LD Braslovče, ki so kmalu zatem, ko je Erika zapustila prvotno območje aktivnosti, tam opazili težjo vodnico s številčnejšim tropom. Pojavljanje novega tropa na istem območju pa je lahko tudi posledica in ne nujno vzrok izpraznitve območja.

Pomen ugotovitev o odseljivanju divjih prašičev

Poleg velikega razmnoževalnega potenciala, prilagodljivosti in inteligentnosti divjega prašiča so značilnosti njegovega razširjanja/odseljivanja pomemben razlog za prostorsko širjenje ter večanje številčnosti populacij. Nazoren primer tega je hitro prostorsko širjenje divjega prašiča v Sloveniji v prejšnjem stoletju. Na podlagi odloka Marije Terezije iz leta 1770 (opisano v Erhatic Širnik, 2005) je bil divji prašič na začetku 19. stoletja na Kranjskem praktično iztrebljen. Leta 1913 je iz obore na Gorjancih pobegnila svinja z mladiči, katerim se je pridružil še merjasec, domnevno je izviral s Hrvaške (Šavelj, 1933), kar je pomenilo začetek širjenja novodobne populacije divjega prašiča po Sloveniji (Krže, 1973). V samo petih letih (do 1918) so divji prašiči dosegli že skoraj tretjino ozemlja države, o čemer pričajo lokacije odstrelav. Do leta 1945 je bilo pojavljanje divjega prašiča prisotno na skoraj dveh tretjinah površine države, do leta 1960 pa so dosegli praktično celotno Slovenijo (Adamič in Jerina, 2009). Težnja širjenja populacijskega območja divjega prašiča, predvsem pa večanje gostot (sub)populacij se v splošnem nadaljuje tudi dandanes (Jerina, 2006). Pomembne razširitveno/odseljivalne lastnosti, ki to omogočajo, so predvsem: (morebitne) dolge selitvene

razdalje, mladostno odseljivanje obeh spolov (odseldujejo se lahko tudi doraščajoče samice), morebitne odselitve vodečih svinj. Predvsem slednja značilnost pomeni nov vidik razumevanja uspešnega širjenja divjega prašiča. Pri odseljivanju mlajših živali si morajo te najprej najti partnerja za paritev, se pariti in uspešno vzgojiti mladiče, da lahko govorimo o učinkovitem širjenju populacije oz. povečanju gostote na osvobojenem območju. V primeru odselitve vodečih samic pa le-te potreben »kapital« na novo območje pripeljejo s seboj. Ugotovitev iz naše raziskave ne moremo posploševati, saj nimamo informacije, kako pogosto se pojavlja takšno obnašanje vodečih svinj. Tudi zato je s tovrstnimi raziskavami smiselno in treba nadaljevati. Zelo smo veseli, da smo se s predstavniki lovišč, ki so v raziskavi sodelovali leta 2009, in nekaterimi drugimi že uspeli dogovoriti za nadaljnje sodelovanje.

Ugotovitve o odseljivanju označenih divjih prašičev imajo pomembno sporočilo tudi za upravljanje s to vrsto. Pri tako prilagodljivi, dinamični in uspešni vrsti je očitno potrebno tudi zelo prilagodljivo upravljanje na dovolj velikih območjih, ki zagotavljajo smiselnost in trajnost upravljanja. Dejstvo, da je celoten trop divjih prašičev samo v dveh mesecih prečkal kar 26 lovišč, kaže, da s to vrsto nikakor ni mogoče trajnostno upravljati na nivoju posameznih lovišč. Zato je v primeru takšnih vrst edino sprejemljivo območje povezovanje, velikopovršinsko načrtovanje in usklajeno upravljanje, ki ima pri nas prek nekdanjih lovskogojitvenih območij (LGO) in

zdajšnjih lovskoupravljavskih območij (LUO) sicer že dolgo tradicijo. Vendar ne gre spregledati dejstva, da je isti trop prečkal tudi meje treh LUO (Kamniško-Savinjsko, Gorenjsko in Triglavsko) ter dveh držav, kar kaže, da je za upravljanje z divjadjo, ki ne pozna meja, mnogokrat potrebno tudi širše povezovanje.

Morda še bolj kot sicer izjemno zanimiv primer dolge selitvene poti svinje Erike so z vidika upravljanja s populacijami divjih prašičev pomembne ugotovitve o mladostnem odseljivanju enoletnih živali, zlasti samcev. V primeru prostoživečih parkljarjev so praviloma mladi samci tisti, ki s svojim odseljivanjem skrbijo tudi za prenos genov med različnimi (sub)populacijami. Hkrati so zaradi opisanih selitvenih značilnosti lanščaki moškega spola tista kategorija divjih prašičev, ki jo je najlažje upleniti tudi v loviščih, v katerih vrsta sicer ni stalno prisotna oziroma je prisotna v manjših gostotah. Smiselnost in upravičenost popolnoma sproščenega odstrela te kategorije bi bilo zato treba v prihodnje bistveno bolje proučiti z ekološkega (varovanje genetske pestrosti vrste) pa tudi lovskega vidika (ohranjanje dovolj velikega števila trofejno zrelih merjascev v populaciji).

*Matija Stergar¹
Milan Cajner²
Ida Jelenko³
Boštjan Pokornj³
Klemen Jerina¹*

¹ Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, 1000 Ljubljana (matija.stergar@bf.uni-lj.si)

² LD Dreta Nazarje, Lačja vas 32, 3331 Nazarje

³ ERICo Velenje, Inštitut za ekološke raziskave, d. o. o., Koroška 58, 3320 Velenje

Seznam uporabljenih virov je na voljo pri korespondenčnem avtorju.

ZAHVALA

Odlov divjih prašičev je potekal oz. še poteka v loviščih **LD Dreta Nazarje**, **LD Braslovče**, **LD Podlehnik**, **LD Senožeče** in **LPN Kompas - Peskovci**. Brez izdatne pomoči številnih lovcev iz naštetih lovišč pri odlovu, označevanju in opremljanju živali z ovratnicami ter zanimanja, ki ga kažejo za tovrstne raziskave, bi bila njihova izvedba nemogoča. Pri raziskavi so se posebno zavzeli: **Milan Cajner**, **Matjaž Čas** (oba LD Dreta Nazarje), **Dušan Urankar**, **Mitja Rak**, **Marjan Šolinc** (LD Braslovče), **Franc Trafela** (LD Podlehnik), **Ugo Zidar** (LD Senožeče), **Ernest Kerčmar** (LPN Kompas - Peskovci). Zahvala velja tudi **Branku Vajndorferju**, koordinatorju odlova na Goričkem, **Andreju Vaupotiču**, koordinatorju odlova v Halozah, in vsem preostalim lovcem, ki so sodelovali pri odlovih ali so kakor koli pripomogli k izvedbi raziskave. Hvaležni smo tudi veterinarjema, **Cirilu Kralju** in **Branku Veseliču**, ki sta poskrbela za anestezijo in pravičen potek odlova. Hvala lovcem iz vseh lovišč, ki vestno zbirajo in posredujejo podatke o uplenjenih označenih prašičih.

PROŠNJA

Označevanje in telemetrijsko spremljanje divjih prašičev bomo nadaljevali tudi v letih 2010 in 2011. Razen v omenjenih loviščih bomo odlov predvidoma opravljali tudi v nekaterih drugih (Primorska, Kočevska). **Vse uplenitelje oz. gospodarje lovskih družin prosimo, naj sproti sporočajo podatke o odvzemu (odstrel in izgube) označenih prašičev na tel. št.: 031/311-388 (Matija Stergar), 041/358-854 (Ida Jelenko) ali 031/386-532 (Klemen Jerina). Prosimo tudi, da divjih prašičev z nameščenimi ovratnicami ne odstreljuate, saj bomo le z dovolj dolgim časom spremljanja gibanja živali dobili kakovostne podatke!** Nasprotno pa lahko odstrel le označenih živali (ki imajo samo ušesne značke) poteka popolnoma nemoteno.

Kako je z velikimi zvermi v Triglavskem narodnem parku

V prispevku predstavljam stanje vseh treh velikih zveri v Triglavskem narodnem parku (TNP) oziroma v lovišču s posebnim namenom (LPN) Triglav v zadnjih petih letih.

V Lovcu sem pred nedavnim kar precej pisal o stanju rjavega medveda, ki je bil v Triglavskem narodnem parku tudi najbolj proučen; preprosto zato, ker je redni obiskovalec parka, njegova prisotnost pa je dokazana tudi prek vsega leta. Nekoliko drugače je z risom, ki se je v Triglavskem narodnem parku pojavil kot posledica uspešne naselitve na Kočevskem. Še drugače pa je z volkom, ki ga do pred zadnjih treh let ni bilo v Triglavskem narodnem parku. Pa pojdimo po vrsti.

Za nekatere (indikatorske) prostoživeče živalske vrste že nekaj desetletij zbiramo podatke o njihovi prisotnosti po metodi priložnostnih opazovanj. To pomeni, da naravovarstveni nadzorniki TNP pri svojih rednih obhodih na posebne obrazce zabeležijo vsa znamenja prisotnosti posamezne živalske vrste. Tako zbiramo podatke tudi za planinskega orla, divjega petelina, ruševca, gamsa in kozoroga ter za vse tri vrste velikih zveri. Podatke za vsako leto obdelamo in predstavimo v poročilu o varstvu in upravljanju s prostoživečimi živalmi v LPN Triglav.

Rjavi medved je stalno prisoten

Podatki kažejo, da je v TNP medved (*Ursus arctos*) redno oz. stalno prisoten. Najpogosteje ga sledimo spomladi, dokler v gorah še leži sneg. Največ podatkov je o opažanju njegovih stopinj (odtisih šap v snegu ali v razmočeni zemlji), ni pa bilo redko, ko so ga tudi videli. Sledovi prisotnosti so bili tudi: pokončane ovce, razkopana mravljišča, prevrnjene skale, odrgrnine na drevju ter medvedji iztrebki. Skupna je ugotovitev, da se posamezni medvedi, predvsem samci, iz leta v leto pojavljajo na istih območjih oziroma na pričakovanih stečinah. Na primorski strani TNP so ga redno sledili in občasno tudi videli v Plazih, na planini Za Skalo, v Lepeni in Črnem vrhu. Verjetno je »kročil« en medved ali pa sta bila dva. Tako se je medved večkrat pojavil v smeri planine

Duplje, v Lepeni, ko je šel prek Predela na Črnem vrhu v Vrsnik. Marca 2006 je pri Brderjevi domačiji v Vrsniku odkopal poginulega jelena in se hodil več dni hranit z njim. **Berti Kravanja** se je 7. maja 2009 srečal z odraslim starejšim medvedom na 40 m. Čeprav je veter pihal v medveda, se je le-ta pomikal proti lovcu, nato pa zarezal in nenadoma odskočil. 2. oktobra 2009 je na razdalji 100 m opazoval medveda, kako se je postavil na zadnje noge ter opazoval okolico. Medved je bil črne barve, s sivimi dlakami za uhlji. Razdejal je čebelnjak v Vrsniku. Že avgusta 2007 se je Berti na razdalji 20 m srečal z medvedom, ki je preobračal kamne. Ko je zavohal lovca, je glasno pihnil skozi nosnici in zbežal. Medved je tehtal okrog 200 kg, bil je temno rjave barve s svetlejšimi uhlji. Istega leta oktobra je Berti pri enem obhodu ugotovil prisotnost dveh medvedov, vendar na različ-

nih mestih. Verjetno sta bila oba samca, starejši in mlajši. V iztrebku starejšega je bil le žir, v iztrebku mlajšega pa ovčja volna. Lani so 11. junija planinci opazovali »večjega« medveda, menda so ga tudi fotografirali, ko je iz Zadnjice prek Luknje hlačal v Vrata. Medved rad »zaokroži« po Trenti v Mlinarico. Leta 2007 je v revirju Jalovec naš nadzornik **Zvonko Kravanja** prvič sledil medveda v Starem gozdu. V iztrebku je bila ovčja volna. Ker so nekaj dni pred tem našli pokončane ovce v Bavšici, Zvonko sklepa, da je medved prišel od tam, pot pa je nadaljeval mimo lovske kočje pod Jalovcem in proti Vršiču. V Bohinju je bil medved stalno prisoten na območju Storeč ravni. Tam se je redno prehranjeval s koruzo, namenjeno jelenjadi. Predlansko zimo je zanesljivo prezimil (predremal) v snežnem zametu pod rušjem na Storeč vrhu. Sredi avgusta 2008 se je pojavil na smučišču na Voglu, kjer je raztrgal dve ovci. K njima se je vračal, dokler ju ni pojedel.

Najbolj zanimiva pa je zgodba z odlovom medveda pri spodnji postaji žičnice Vogel. Medved je februarja 2008 vsak večer obiskal smetnjake, in to pred očmi in v zabavo obiskovalcev. Medveda, ki je nosil GPS-ovratnico, je odločila skupina pod vodstvom **Toneta Marinčiča** iz ZGS. Medveda so prepeljali v Gomance na Notranjsko. Po nekaj več kot enem mesecu je medvedu odpadla ovratnica, ki so jo našli v Javornikih. O tem medvedu zato ni bilo več podatkov. Dokler so medveda še telemetrijsko spremljali, se je izkazalo, da je poskušal trikrat prečkati avtocesto (se je želel vrniti v Bohinj?), vendar ga je ograja vedno zavrnila pri poskusih. Sicer pa se medved vsako leto, zlasti poleti, pojavi na Fužinarskih planinah. Največkrat so ga sledili na Dednem polju. Pogosto se pojavi tudi na širšem območju Pokljuke. Konec septembra 2007 so planinci in oskrbnik kočje v Krnici opazovali medveda, ki se je zadrževal v Pišnici. Za konec navajanja podatkov naj navedem še podatek iz oktobra

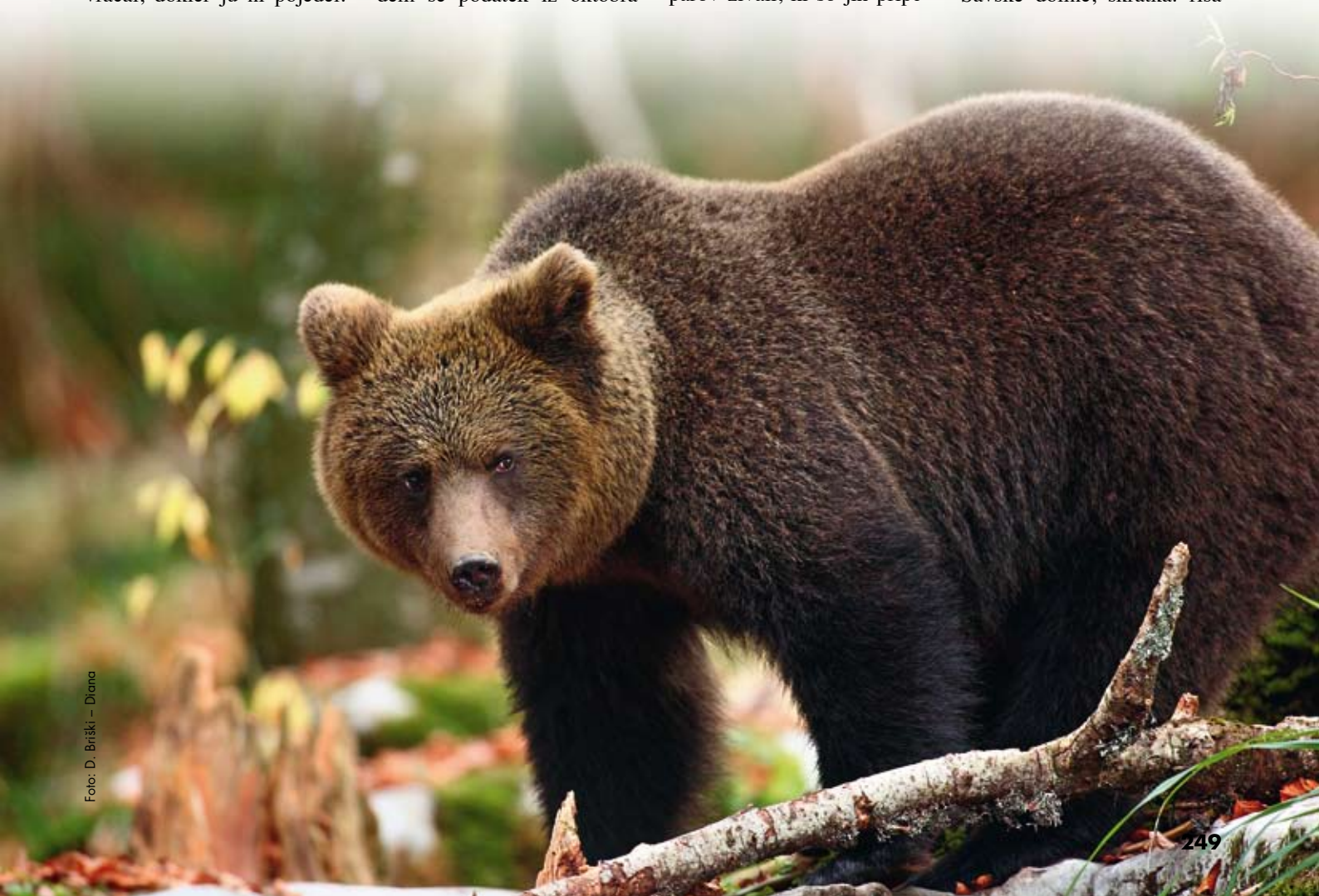
2007, žal že pokojnega nadzornika TNP in lovskega čuvaja **Stanka Zime**, o najdbi svežih medvedovih stopinj na Zupanovi Ravni v Martuljku. Iz vseh naštetih podatkov razberemo, da je medved (oz. medvedi) prisoten(i) v vsem Triglavskem narodnem parku; najpogosteje in redno v Plazih nad Sočo in na območju Vogla v Bohinju. Razveseljivo je, da o medvedovi prisotnosti, zlasti o srečanjih z njim, dobimo vedno več podatkov tudi od obiskovalcev TNP. To je za vsakega svojevrstno doživetje, s čimer narodni park še bolj opravičuje svoje poslanstvo. Za konec »poročanja« o medvedih še podatek, da smo v zadnjih petih letih v LPN Triglav zbrali ravno sto podatkov o njihovi prisotnosti, kar o njih v Triglavskem narodnem parku veliko pove.

Ris v TNP ni več stalen

Kot je znano, je bil ris (*Lynx lynx*) v Sloveniji uspešno naseljen s pomočjo treh parov živali, ki so jih pripe-

ljali s Slovaške na Kočevsko. Zasluge za to veljajo takratni- ma vodstvom gojitvenega lovišča Rog (Medved - Kočevje) in Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije – Odseku za lovstvo.

Vodja projekta naselitve risa v Sloveniji, biolog **Janez Čop**, je bil tisti mož, ki se je oglasil tudi v Triglavskem narodnem parku in se z nami dogovoril za sistematično spremljanje risa v našem narodnem parku. Tako smo začeli zbirati podatke o risovi prisotnosti ter o najdeni raztrgani divjadi. Največ podatkov smo zbrali med letoma 1989 in 2000, kar kaže, da je bil ris v tedanjem obdobju v TNP stalno prisoten, in to zanesljivo štiri do šest živali, predvsem samci. Območja stalne prisotnosti so bila v Plazih in Jalovcu, v Bohinju (Komna – Vogel, ob Bohinjskem jezeru, na Vogarju in na širšem območju Fužinarskih planin) ter na Pokljuki z dolino Radovne. Občasno je bil prisoten tudi v alpskih dolinah Zgornje Savske doline, skratka: risa

smo sledili povsod v LPN Triglav. Posamezna sledenja risa so bila ugotovljena že nekaj let prej. V zadnjem desetletju pa je bilo iz leta v leto manj podatkov, kar je kazalo, da je ris v TNP »izginjal«. Četudi bi bili primeri ilegalnega odstrela posameznih živali, bi prazen prostor naselile nove, ki pa jih ni bilo in jih tudi dandanes ni. Menimo, da je nekaj narobe z »zaledjem«, torej nekaj se dogaja z risom v njegovem osrednjem življenjskem prostoru.

Navedena ugotovitev s konkretnimi številkami je najbolj nazorno prikazana v **preglednici**.

Ob tem je treba poudariti, da leta 2002 nismo dobili nobenega podatka o risovi prisotnosti, leta 2003 pa le enega.

In kako je v zadnjih petih letih? Oglejmo si nadaljevanje preglednice:

Iz podatkov v preglednici takoj opazimo, da je podatkov malo. Izstopa le leto 2008, vendar je od osmih podatkov sedem zabeleženih v revirju Plazi, in še to v razmaku nekaj dni. Zanesljivo sta bila to ista risa, ki sta se marca in aprila zadrževala nad Vasjo Za Skalo. Sledi risov sta bili v snegu na gozdni cesti različnih velikosti in sta potekali vzporedno. Iz velikosti sledi in časa prisotnosti je Berti Kravanja sklepal, da sta samec in samica. Lani prisotnosti risov ni bilo več zaznati.

Lahko sklepamo, da se je v zadnjih petih letih ris pojavljal zelo redko, in to na območjih, kjer je bila v preteklosti risova prisotnost stalna in najpogostejša. Zanimiv je podatek iz leta 2008 za Pokljuko, kjer je nadzornik **Jure Kočan** v predelu, imenovanem Stresenca, 12. septembra na dveh mestih našel risova iztrebka. Po letu 1994, ko je izginila sled za risom s Pokljuke, je to prvi zapis (ponovne) risove prisotnosti na tem območju. Ker pa lani ni bilo nobenega podatka več o risovi navzočnosti, težko sklepamo, kaj se dogaja. To se bo pokazalo v naslednjih

Preglednica znakov prisotnosti risa (*Lynx lynx*) v TNP

LETO/ŠTEVILO PODATKOV	SLEDI	VIDEN	RAZTRGANA DIVJAD	SKUPAJ PODATKOV
1989–1996	16	2	41	59
1996–2001	7	1	7	15
2001–2005	4	0	8	12

LETO/ŠTEVILO PODATKOV	SLEDI	VIDEN	RAZTRGANA DIVJAD	SKUPAJ PODATKOV
2005	0	0	0	0
2006	1/Vogel	0	1/Plazi	2
2007	4/Plazi, Duplje	0	0	4
2008	8/Plazi, Vogel, Pokljuka	0	0	8
2009	1/Vogel	0	0	1

nekaj letih. Vsekakor ris v TNP ni več stalno prisoten, morda je izjema v revirju Vogel, na širšem območju planine Storeč ravni.

Volk v TNP našel nov življenjski prostor

Če smo za risa ugotovili, da (trenutno) nekako izginja iz Triglavskega narodnega parka, pa je v zadnjih letih našel svoj stalni življenjski prostor volk (volkovi) (*Canis lupus*). Zaradi popolnega varstva so se v zadnjem desetletju pojavili posamezni tropi volkov v jugozahodnih predelih Slovenije, ki so osrednji življenjski prostor velikih zveri. Posledica tega je pojavljanje posameznih volkov tudi v zahodni in severozahodni Sloveniji.

Laibacher Zeitung je leta 1873 poročal, »da so zadnjega volka, ki se je stalno držal v Bohinju in sedem let delal veliko škodo med drobnico po planinah na Gorenjskem, ustrelili pri Kupljeniku«. V Lovcu iz leta 1953 pa je bil objavljen članek pod naslovom Jelovško-pokljuški razbojnik ubit, v katerem piše, »da je v nedeljo 22. februarja padel na Rastovki na Jelovici volk, ki je od leta 1945 mesaril po obširnih gozdovih na Pokljuki in v osmih letih pokončal na stotine srnjadi in okoli 300 ovac«. Ne glede na takratno prepričanje, da je bil le en volk in verjetno veliko pretiravanje glede števila pokončanih živali, imamo s tem pisni vir o občasni prisotnosti volka v zdajšnjem

Triglavskem narodnem parku.

Na območju nekdanjega Zavoda za gojitev divjadi Triglav – Bled imamo prvi pisni podatek o prisotnosti volka iz leta 1980. Lovski čuvaj **Jure Kočan** je novembra tistega leta volka večkrat sledil v snegu okoli planine Klek na Pokljuki, enkrat pa ga je v Kremenovcu tudi videl. Jure

mi je pripovedoval, da mu takratno vodstvo zavoda tega ni verjelo. Prepričan sem, da je njegov podatek zanesljiv. Pozneje omenjenega volka ni bilo več slediti.

28. novembra 2006 je nadzornik **Berti Kravanja st.** naletel na sled dveh volkov (dolžina šape 10 cm in 8 cm) pod Čistim vrhom in jima sledil na Utro pri planini Plazi. Našel je ostanke požrtega srnjega mladiča, od katerega so ostali le parklji in vamp. Sklepal je, da je bil mladič srne, ki jo je našel dva dni prej na kraju, imenovanem Na Jezeru v Plazih, ki jo je prav tako raztrgal in požrl volk. Berti je 7. aprila 2007 ponovno naletel na sled dveh volkov, in sicer V Glavah na rastišču divjega petelina. Tam je našel kos svežega mesa srne, ki ga je volk izbljuval. Najverjetneje enega od obeh volkov je en mesec prej videl gozdar **Franci Školč** pod

Foto: M. Krefel – Diana

Mesnovim brdom, ko je volk prečkal gozdno cesto. Dva volka je 3. aprila 2007 videl gozdar **Dragan Markovič**, ko je turno smučal s še dvema prijateljema, in sicer na kraju Na Laberju nad planino Za Skalo. Volka sta v drncu prečkala Travniško dolino. Fotografirali so ju, vendar je posnetek slab. Konec marca in v začetku aprila 2007 so volka sledili tudi na Predelu ter na sončni strani Črnege vrha, med Lepeno in Vrsnikom. **Dean Kovač** je poročal, da je bilo na Predelu vse prekrížano od volčjih sledi. Oktobra 2007 je **Berti Kravanja ml.** našel volčje iztrebke v Krbulniku. V iztrebkih je bila dlaka srnjadi.

Zdaj pa se podajmo na drugo stran TNP, na Pokljuko. Jure Kočan je 11. decembra 2007 naletel na svežo sled volka ter na Veliki Ravni našel zadavljeno in na pol požrto domačo ovco. Pozneje je ugotovil, da se je volk še vrnil k plenu. Dan pozneje je Jure naletel na zadavljene odraslega muflona, ki ga je volk delno požrl. Volk se k plenu ni več vrnil. V obeh primerih sem bil z Juretom tudi jaz in sva pri muflonu po sledeh lahko sklepal, da se je muflon tudi odločno branil.

V tistem času so volka sledili tudi v sosednjem revirju Čiprije. Prvega februarja 2008 je Jure sledil volka na Stari Pokljuki in pri večkratnih obhodih v tamkajšnjem predelu našel raztrgane tri muflonke in starejšo košuto. 9. maja je Kočan kratek čas opazoval volka pri solnici na Lepih Kopiščih. Maja je našel tri kadavre domačih ovc, ki so bili delno požrti. Junija je na območju Lipance našel še štiri kadavre domačih ovc. V tistem letu je v revirju Lepa Kopišča volka sledil še septembra na različnih krajih. Aprila 2008 so volka ponovno sledili tudi v revirjih Plazi in Duplje, v Plazih na kraju Dolič pa še oktobra (najden iztrebek).

Leta 2009 je uprava TNP dobila največ podatkov od Jureta Kočana z Lepih Kopišč, in sicer: 9. januarja sveže sledi v Vrtači, 11. januarja pod Gabrjem v Srednji Radovni, 10. marca je našel v Pokljuški soteski kadaver starejše košute, ki jo je zadavil volk, in junija odtise volčjih šap v blatu pri planini Klek. 10. novembra je **Slavko Ličef**, gozdar s Pokljuke, videl volka na 20 m, in sicer okrog 11. ure dopoldan, ko je prečkal gozdno cesto med

Kranjsko planino in planino Zajavornik. Decembra je Jure Kočan še večkrat sledil volka na različnih krajih svojega revirja, **Franci Tišler** pa v revirju Čiprije. Leta 2009 je bila zabeležena tudi prva prisotnost volka na Mežakli, kjer je marca parkovni nadzornik **Aleš Žemva** nad Perniki našel raztrgano jelenje tele. Skoraj zanesljivo je bilo dejanje volka s Pokljuke. Verjetno sem se s tem volkom srečal tudi sam. Bilo je 29. decembra lani. Pri obhodu Mežakle, v predelu Pršivca, sem naletel na domačinko s psom, ki mi je hitela pripovedovati, da je malo pred tem videla »velikega psa«, ki jo je opazoval s sedla Pršivca. Pomislil sem na volka in šel preverit. Na sedlu sem naletel na sled, ki je bila zanesljivo volkova. Sledil sem mu na drugo stran sedla, ki se v strmem gozdnatem pobočju spušča v Radovno. Pri podrtem seniku sem se ustavil, da bi se razgledal. Tedaj sem opazil volka, ki se je v skokih pognal izza debele smreke poševno po strmini. Volk me je zanesljivo opazoval že prej, ko sem ga sledil s sedla do senika.

Za konec pogledajmo še k **Bertiju Kravanji**, ki je 27.

maja 2009 naletel na volčjo sled na planini Za skalo. Njegova šapa je bila dolga 11 cm. Dva dni pozneje pa je Berti Pod Zjabcu (pod planino Za skalo) z razdalje 30 m opazoval dva enoletna volka (dolžina šape 6 cm), ki ju je sledil že septembra v Glavah. Izmerjene dolžine šap moramo vzeti nekoliko previdno, ker se spreminjajo glede na terenske razmere, zanesljivo pa kažejo na več različnih volkov.

Zanimivo bo spremljati volke na območju TNP še vnaprej. Lahko pričakujemo tudi leglo? Območje Plazov in Za Skalo nudi volku ustrezne razmere: še kolikor toliko miru, skrivališča in dovolj hrane. Neizogibno pa bo nastala problematika sobivanja zveri in paše domačih živali. V Triglavskem narodnem parku se zagovarja oboje: nedotakljivost vseh treh velikih plenilcev pa tudi pašo.

Upam, da je bil zapis zanimiv za branje. Vsekakor kaže, da imamo tudi na območju Triglavskega narodnega parka, kjer živijo vse tri velike zveri, dokaz, da je naša Slovenija glede pestrosti prostoživečih živalskih vrstah (še) resnično enkratna.

Miha Marenče st.
Triglavski narodni park

V znamenju premovlečnic

Obiskali smo tradicionalni sejem orožja IWA 2010 v Nürnbergu

Letošnji 37. sejem IWA & Outdoor Classics je pritegnil 1.141 razstavljavcev iz 55 dežel, ki so dodobra napolnili sedem hal niürnberškega sejmišča. Sejem je obiskalo več kot 32.000 trgovcev in veliko novinarjev ter poročevalcev – in imeli smo kaj videti, zatorej kar k železnini.

Merkel RX.Helix

Leto 1898 v Suhl ustanovljena puškarna bratov Merkel (Gebrüder Merkel, Suhl) je po prvi svetovni vojni zablestela s svojimi puškami bokovkami in tradicija traja pravzaprav še dandanes. V tridesetih letih prejšnjega stoletja so se poleg šibrenic in kombiniranih pušk uveljavile tudi naveznjene risanice Merkel, ki pa niso bile poceni in so imele prizvok prestižnosti. Podobno je bilo tudi po zadnji svetovni vojni in vse do prvih let 21. stoletja, ko je leta 2004 Merkel predstavil svojo kompaktno repetirko KR1 z vrtljivim zaklepom; pred nekaj leti je sledila celo polavtomatska risanica Merkel. Letos je Merkel ponovno presenetil; njegovo geslo na sejmu IWA je bilo: *Čas je za novo repetirko.*

Zvedavost je bila velika in na obsežnem Merklovem razstavnem prostoru so oči kar švigale in hlastale po novostih. A glej ga, zlomka, nove repetirke ni bilo na spregled; Merkel se je namreč odločil za poseben, »skrivnosten« prikaz: puško so pokazali izključno v temni »kamrici«, kamor so obiskovalce spuščali v skupinah vsake toliko minut. Tudi prav, pa si med čakanjem oglejmo vsaj prospekt. Tu pa nastane naslednji šok – presenečenje: nova risanica ni običajna repetirka, pač pa – premovlečnica. Torej daljna sorodnica mannliherice M.1895 naših dedov, predvsem pa neposredna konkurenca najuspešnejši evropski repetirki Blaser R 93. Zadeva postaja vse zanimivejša ...

Končno smo v kamrici; osvetljena je le »secirna« miza v sredini, kjer blesti novi Merkel RX.Helix, kot so krstili premovlečno novost. Za začetek »secirajmo« ime: R – pomeni repetirko, X – pa ima dvojni pomen: prvi je rimska 10, torej okrajšana letnica puške 2010, drugi pomen X je črka iz latinske abecede, ki predstavlja besedo *Helix* – vijačni sistem, na katerem temelji zaklep nove puške.

»Seciranj« novinke se je lotil predstavnik tovarne, seveda s komentarjem. Vijačni zaklep ima ločljivo zaklepno glavo s šestimi zaklepnimi bradavicami,

Slednje onemogoča nehoteni udarec zadka zaklepa v strelčev obraz tudi pri še tako nerodni drži puške, o možnosti oziroma prednosti hitrega repetiranja pa tako ne gre zgubljeni besed.

Na poševnem zadku zaklepišča (oz. na

Vse foto: J. Herfman

Merkel RX.Helix: nova repetirka s premovlečnim zaklepom

Merkel RX.Helix: hitro razstavljena – »take-down«

Blaser R8: izboljšana premovlečnica s snemljivim nabojnikom

ki se zapahnejo v cev. Zaklep je vseskozi v zaklepišču, tudi pri repetiranju se ne pomakne iz zaklepišča nazaj, proti strelcu. Zaklepišče je izdelano iz odpornega »letalskega« aluminija in je zaprtega tipa; vidni sta le odprtina za izmet tulcev in izrez za premik repetirne ročice. Zaklepni sklop je narejen v dolžinskem razmerju 1 : 2, kar pomeni, da pomik ročice za eno dolžino pomakne zaklep za dve dolžini. Posledica tega je hitro repetiranje in že omenjena zaprta konstrukcija zaklepišča brez odprtine zadaj.

ročaju puške) je napenjalni gumb; torej je tako imenovana varna ali varnostna puška, čemur se je pri novih konstrukcijah težko izogniti, saj gre za očitno težnjo že nekaj desetletij – težnja (trend), ki je že postala zahteva tržišča, vsaj v Evropi. Puško torej nosimo nabito (naboj v cevi), a nenapeto, strelca jo napne šele tik pred strelom, in sicer tako, da s palcem strelne dlani potisne naprej napenjalni gumb oz. drsnik; torej zelo podobno kot pri običajni lovski puški pomaknemo drsno varovalko. Če se izkaže, da strel ni potreben, orožje odpnemo s pomikom napenjalnika nazaj. Pri repetiranju je napenjanje samodejno.

Repetirno ročico smo že omenili, zapišimo še, da je priročno nameščena neposredno nad sprožilcem. Pod zaklepiščem je snemljiv nabojnik, ki je za nekatere sicer estetska pomanjkljivost, je pa obenem tudi vidni znak, da je nabojnik v orožju. Na zgornji strani zaklepišča so kot že sestavni deli orožja podstavki za namestitvev strelnega daljnogleda, in sicer Weaverjevega tipa, kar gotovo ni slaba rešitev (podobno imata tudi repetirka Steyr in polavtomatska Sauer 303).

Pomembna lastnost nove merkelice je dognana in hitra menjava cevi oziroma kalibrov. V pičlih sedmih sekundah lahko zamenjamo cev in glavo zaklepa, kar omogoča streljanje z naboji povsem drugega kalibra. Za nameček ta sistem omogoča tudi preprosto čiščenje orožja in prenašanje puške v kovčku običajnih velikosti.

Še besedica dve o kopitu. Olesje puške RX.Helix je dvodelno: hrbet kopita je skorajda raven in visok, kar omogoča dobro povezavo orožja in strelca tudi pri uporabi strelnega daljnogleda. Poleg vsečne oblike se kopito prototipne puške ponaša tudi z izborno orehovino, ki pa je standardni primerki verjetno ne bodo premogli – vsaj ne brez doplačila.

Iz teorije v prakso, seveda le »suho«. Po »raztelesenju« in ponovni sestavitvi ter razlagi je puška končno prešla v naše roke; prislon v ramo in namerjanje brez pripomb, repetiranje kratko in gladko, celo za strelca - levičarja; sprožanje neposredno, rahlo in odrezavo. Zadovoljiti sem se moral s tem, za kaj več na kratki, a jedrnatih predstaviti tudi ni bilo priložnosti.

Še glede kalibrov. Za zdaj načrtujejo tri skupine kalibrov: mini, standard in magnum. Mini kalibra sta .222 Remington in .223 Remington, med standardne so uvrstili .243 Winchester, 6,5 x 55 švedski Mauser, .270 Winchester, 7 x 64, .308 Winchester, .30-06, 8 x 57 IS in 9,3 x 62, izbrana magnumska pa

Blaser R8

Drugo premovlečno presenečenje letošnjega sejma IWA je prihajalo iz Blaserjevega gnezda. **Blaser** že skoraj dvajsetletje izdeluje nadvse uspešno repetirko s premovlečnim zaklepom, model R 93 (repetirka model 1993. leta). Doslej so izdelali okoli 200.000 primerkov, kar je za evropske razmere izjemno veliko, sploh ker orožje nikakor ni poceni. Blaserjeva R 93 se je lepo uveljavila tudi na sončni strani Alp, hvali pa jo tudi marsikateri čezmorski strokovnjak ali uporabnik. Čemu torej sploh nova premovlečnica znamke Blaser? Zadeva je pravzaprav sila preprosta – gre bolj ali manj za dodelavo uveljavljene R 93. Še tako dobro in uspešno orožje je treba namreč vsake toliko časa prevetriti, saj konkurenca (očitno!) ne počiva in spanje na lovoriških se maščuje slej ko prej ...

Blaser je repetirko R 8 razvijal kar pet let, zadnje leto pa vsestransko preskušal. Najočitnejša novost glede na R 93 je snemljiv nabojnik. To niti ne bi bila ne vem kakšna novost, saj ga pre-

more pravzaprav dobršen del sodobnih risanic, če ne bi bil nabojnik, ki ima kot sestavni del tudi branik sprožilca in celo sprožilec sam. S tako zares neobičajno konstrukcijo so dosegli vsaj troje: prvič, obojestransko utrjevalo nabojnika je na skoraj idealnem dosegu prstov; drugič, oprijem branika omogoča zanesljivo in hitro ravnanje z nabojnikom; in tretjič, od orožja ločeni sprožilec predstavlja očitno varovalko; še pomembnejša varovalka je dejstvo, da se pri snemanju nabojnika orožje odpne samodejno (če je seveda napeto). Če vse troje povežemo: menjava nabojnika je zanesljiva in bliskovita ter varna. Seveda pa ima takšna zgradba tudi temnejšo stran: nabojnik te vrste je namreč neprimerno dražji od običajnega; lahko bi mu očitali tudi pretirano velikost in maso (kar pa pri civilnem orožju ni tako bistveno ali celo kritično kot, denimo, pri sodobni jurišni puški).

Druge posodobitve blaserice so manj očitne, a nikakor ne nepomembne. Tako ima cev izboljšano »posteljico«, kar ugodno vpliva že na tako priznano preciznost Blaserjeve premovlečnice. Nenazadnje so izboljšali estetsko stran orožja, česar ni videti le pri puški, pač pa, npr., tudi pri bolj gladko oblikovanem nosilcu strelnega daljnogleda. Glavne tehnične značilnosti: neposredni sprožilec s težo 750 g, hladno kovana cev dolžine 58 ali 65 cm, celotna dolžina 102 cm (pri cevi 58 cm), masa puške 2,9 do 3,2 kg. Dosegljivi so oziroma bodo praktično vsi aktualni naboji za puške. Premovlečnica Blaser R 8 je že v prodaji, cene se začno pri slabih 3.000 evrih.

Vrtljivi zaklep: Anschütz in družina

Kljub prodoru hitrih repetirk premovlečnic se klasične repetirke z vrtljivim zaklepom »ne dajo«. Morda je največje letošnje presenečenje med naslednicami legendarne mavzerice velikokalibrska repetirka **Anschütz**. Ta priznana nemška puškarna je svetovno znana in priznana predvsem po natančnih malokalibrskih puškah, ki so sorazmerno pogoste tudi pri nas. Šele pred nedavnim so svoje puščice povečali na kaliber .222 in .223 Remington (model 1770), letos pa so nas presenetili z repetirko model 1780, namenjeno pravim pravcatim polnokrvnim nabojem .30-06, .308 Winchester, 8 x 57 IS in 9,3 x 62. Zaklepni sklop je polzaprt izvedbe, ročica pa ima značilno veliko oprijemno kroglo kontrastne temne barve. Neposredni sprožilec je nastavljen do 1.200 gramov, štiristrelni nabojnik pa je lahko snemljiv. Orehovo kopito ponujajo v treh izvedbah: klasično (visok raven hrbet), monte carlo

Anschütz 1780: prva velikokalibrka priznane tovarne

sta 7 mm Remington magnum in .300 Winchester magnum.

Zmogljivost puške je v vseh primerih 3 + 1 naboj (trije v nabojnik, eden v cev). Puška ima maso okrog 2,9 kg, pri močnejših kalibrih seveda nekoliko več.

Premovlečna repetirka Merkel naj bi zagledala luč orožnih prodajalnih letos oktobra, predvidena cena pa bo okrog 2.400 evrov. Za naslednje leto menda pripravljajo cenejšo (in odpornejšo) »delovno« različico s sintetičnim kopitom, slišati pa je tudi o pravi pravcati zrcalni izvedbi za strelce levičarje.

Haenel Jaeger.10: nemška tehnologija za vsak žep

(stopničast hrbet) in nemško (napet »svinjski« hrbet). Glavni tehnični podatki: masa 3,3 kg, dolžina cevi 56 cm, dolžina kopita 35–37 cm, celotna dolžina 108 cm. Maloprodajna cena risanice Anschütz 1780 je slabih 2.000 evrov.

Anschützu je dokaj podobna nova risanica starsuhlske znamke Haenel. Repetirka z zelo podobnim polzaprtim zaklepiščem ima hitro snemljiv škatlast nabojnik, zmogljivosti 3 + 1 naboj, ki ga snamemo s pritiskom na vzvod neposredno pred branikom sprožilca; sprožilec ima vzvratno (»francosko«) naprožilo. Nekateri glavni podatki: dolžina cevi 56,5 (standard) ali 61,5 cm (magnum), celotna dolžina 110 ali 115 cm, masa orožja 3,2 kg, dosegljivi kalibri .270 Winchester, .308 Winchester, .30-06; 6,5 x 55; 7 x 64; 8 x 57 IRS; 9,3 x 62; 7 mm Remington magnum; .300 Winchester magnum. Haenlova repetirka z imenom Jaeger.10 naj ne bi stala več kot slabih 1000 evrov, kar ji ob očitno dobrih teh-

ničnih lastnostih lahko prinese lep tržni delež.

Čeprav je lani **Zastava** ponudila novo lovsko repetirko LK M 808, še vedno izdeluje svojo klasično M 70, ki je le malo spremenjena izvedba dobre stare mavzerice M 98. Letošnja novost med puškami iz Kragujevca je različica LK M 70 PSS; to je t. i. »vsevremenska« izvedba M 70, ki ima zdaj zamolklo srebrno kovino in kontrastno črno sintetično kopito.

Druge risanice

Med najbolj razširjenimi repetirkami na sploh so še vedno tiste z zankastim repetirnim vzvodom. Čeprav gre za značilno ameriško orožje, se odlično prodajajo tudi na stari celini – tudi pri nas niso ravno redke – in seveda jih med nürnberško ponudbo ni manjkalo.

Najprej velja omeniti, da se je ponovno pojavila legendarna winchestrovka

M 94 (model 1894. leta), ki so jih izdelali blizu sedem milijonov in jih prenehali izdelovati šele pred nekaj leti. **Winchester**, legendo kalibra .30-30, zaenkrat ponuja v dveh luksuznih izvedbah, gotovo pa bodo sledile tudi standardne. Mimogrede, .30-30 je eden najprimernejših nabojev za lov srnjadi.

Ponudbe repetirke kalibra .30-30 se je lotil tudi južnoameriški **Rossi**, ki ima bogate izkušnje s posnetki winchestrovka na kratke, revolverске naboje.

Marlin, ena najbolj uglednih tovarn za izdelavo repetirk na vzvod, je za letos pripravila novost v obliki (pod) modela 1895 GBL. To je močno orožje kalibra .45-70, ki ima priročno 47-centimetrsko cev, pod njo cevast nabojnik za šest nabojev, povečan zankast vzvod (ob uporabi rokavic) in trpežno lepljeno kopito. Zanimiv nadomestek za pogon na ščetinarje, bi lahko komentirali.

Od repetirk pojdemo k prelamačam! Med enostrelnimi risanicami na prelom (prelamačam), ki jih ni malo, bi rad izpostavil dve: preprostejšo **Haenel** in prestižno **Krieghoff**. **Haenelov** Jaeger.9, ki je prava delovna enostrelka, robustna, a lahka; pri kalibru 6,5 x 57 R tehta le 2,3 kg, sicer pa jo ponujajo še za naboje 6,5 x 65 R; 7 x 57 R; 7 x 65 R; .270 Winchester; .308 Winchester; .30-06; .300 Winchester magnum; .30R Blaser; 8 x 57 IRS; 9,3 x 74 R in 7 mm Remington magnum. Na fotografiji prikazana nova enostrelka Krieghoff Essencia je kalibra .270 Winchester, ponaša pa se s prestižnim celinom na bočni plošči in elegantno dekoracijo: po obsegu skromna gravura se lepo sklada z mavrično kaljenim jeklom, ki mu daje posebno noto še zlata intarzija tovarne – kot je bil to običaj v klasični dobi puškarstva.

V tretje gre rado: še enkrat bomo omenili puško znamke Haenel, tokrat kot primer preproste, a učinkovite sodobne dvocevne risanice. To je navezljiva dvocevka ali bokarica Jaeger.811 z ročno napenjalnimi celini. Glavni podatki: kaliber .30-06; .30 R Blaser; 8 x 57 IRS ali 9,3 x 74 R, dolžina cevi 55 cm, masa orožja 3 kg. Če pa bi radi prestižno dvocevko klasične privzrajne zgradbe, vas utegne zanimati **Hambroscheva** reinkarnacija kronske puške iz časov rajnske Avstro-Ogrske. Ta boroveljska polpetelinka oziroma samonapenjalna petelinka je po mnenju nekaterih zenit puške risanice za lov na veliko divjad. Prej ko slej je nerodno le, da je zanjo treba odšteti nekako toliko kot za avtomobil višjega cenovnega razreda ...

Šibrenice

Še vedno smo pri prelamačah, le da zdaj pri gladkocevni, ki so pri tem sistemu tako ali tako prevladujoče. Na

Hambruscheva polpetelinka: kronska risanica iz Borovelj

Krieghoff K-80: puškarska umetnina za petičneže

Bernardelli Italia Extra 20: za ljubitelje petelink

sejmu IWA jih je bilo na ogled mnogo, med njimi veliko prestižnih in še več tekmovalnih, za streljanje na glinaste golobe te ali one vrste. Iz vrst slednjih je tudi puška, ki nosi prestižni naziv orožje leta 2010. To je Krieghoffova bokovka K-80, kalibra 12, ki se ponaša z izjemno gravuro, kar barvno slikarijo s konjskimi motivi. Cena: 123.000 evrov.

Klasične priveznjene dvocevke med drugim ponuja **Bernardelli**. Petelinka na fotografiji, kalibra 20, stane okrog 6.000 evrov, če pa bi hoteli morda izpeljanko z risanimi cevmi, kalibra 9,3 x 74 R, se cena podvoji.

Omeniti velja, da smo v pogovoru s predstavnikom Zastava orožje izvedeli, da so prenehali izdelovati dvocevke. Tako se je pretrgala več kot polstoletna tradicija.

Nekaj posebnega je revolverska puška **Rossi**, izdelana na temelju Taurusovega revolverja The Judge. Orožje ima sicer (plitvo) risano cev in je namenjeno streljanju šibrenih nabojev, kalibra .410, ter tudi revolverskih .45 Colt. Navsezadnje uporabno orožje za nošnjo v lovopustu.

Ustavimo se še pri novi polavtomatski puški **Beretta**. Ta vodilna italijanska orožarska hiša se uspešno meri z ameriškimi ponudniki šibrenih polavtomatskih pušk in njena A 400 Xplor Unico je videti prava te kategorije. Med odlikami nove Berette izstopa zmožnost streljanja nabojev s šibrenimi polnitvami v velikem razponu od 24 g do 64 g. Močne polnitve udarijo tudi nazaj, zato ima puška na ramenskem delu sistem kar treh hidravličnih blažilcev odsuna vrste Kick-Off.

Pištrole in revolverji

Ljubitelje klasičnih pištol je razveselil **SIG-Sauer**, ki je obudil legendarno P-210, gotovo eno najbolj (pri)znanih pištol kalibra 9 mm.

Klasična je tudi pištola modela 1911-A 1, ki jo ponuja švicarsko podjetje **Astra Arms S.A.**; kaliber je ravno tako klasični .45 ACP.

S pištolsko novostjo klasičnega kalibra .45 ACP je postregla tudi **Zastava**. Za vzor nove kragujevske polavtomatske pištrole so vzeli SIG-Sauer s klasičnim sprožilcem dvojnega delovanja. Orožju so nadeli – nič kaj srbsko – ime Rashomon in ga v prototipni obliki opremili s plastičnim ogrodjem italijanske izdelave. Ročaj sprejme Para-Ordnancov nabojnik zmožljivosti štirinajstih nabojev.

Žepni rabi je namenjena pištola **Smith & Wesson Bodyguard 380**, kalibra 9 mm, kratki, ki se ponaša s sodobnim laserskim namerilnikom – rdečim žarkom.

Laserski namerilnik ima tudi **Smith & Wessonov Bodyguard**, kalibra .38 Special +P, ki je samokres z vrtljivim bobničem – revolver. To priročno, lahko

Zastava Rashomon: prototip kragujevke kalibra .45 ACP

Smith & Wesson Bodyguard .38 spec. +P: vgrajen namerilni laser

orožje je gotovo dobra izbira za »coup de grace« za večino (ne nevarne) divjadi.

Taurusov samosvoj revolver The Judge, ki sprejme šibrene naboje .410 in krogelne .45 Colt, so letos predstavili v različici z ogrodjem iz sintetike.

Ob vseh laserskih plastičnih revolverskih čudesih se v roke lepo prileže nekaj jeklene klasike, za kar je med drugim poskrbel **Ruger**. Revolver New Vaquero SASS je Rugerjeva interpretacija starožitnega Coltovega pomirjevalca z enojnim delovanjem sprožilca. Kladivce je pri novi različici SASS nekoliko drugače, položneje oblikovano, kar naj bi prispevalo k priročnosti. Nerjavni šeststerokres je kalibra .357 magnum, ki velja za zelo uporabno lovsko strelivo.

Naboji in optika

Med množico novega streliva nam je padla v oči še ena različica krogle ABC našega pokojnega balistika in okoljevarstvenika prof. dr. **Franceta Avčina**. Tokrat so se zadeve lotili pri **Sellier & Bellotu**; češka »avčinka« se razlikuje po tem, da ima v konici namesto tradicionalnega (in zadnja leta preganjanega) svinca vložek iz aluminija. Nova krogla, imenovana eXergy, se bo gotovo kmalu pojavila v slovenskih trgovinah in njen učinek bo zanimivo primerjati z Avčinovo oziroma nekdanjo Hirtenbergerjevo ABC, ki je bila svojčas dokaj razširjena med slovensko zeleno bratovščino.

Zadnja leta je bil za marsikoga »nekronani kralj« lovskih strelnih daljnogledov **Swarovski Z6(i)** s svojim »nezaslišanim« razponom povečave s faktorjem 6 (pred tem po navadi 3 do 4). Zdaj je avstrijski »kristalar« končno dočkal pravo konkurenco, in to v obliki prestižnega nemškega strelnega daljnogleda **Schmidt & Bender** s faktorjem 8. Za zdaj sta na voljo dva osnovna modela, 1-8 x 24 in 3-20 x 50, oba z osvetljenim križem. Cena: okrog 2.000 evrov.

Nepogrešljiva vez med orožjem in optiko je montaža strelnega daljnogleda. Dolgo je veljala za prestižno vtična ali suhlska (ne Suhlova! – op. avt.) montaža, imenovana po nemškem orožarskem središču **Suhl**. Vendar ji očitajo zastarelost, med drugim zaradi zahtevne in drage ročne dodelave. To je po lastnih besedah preseglo nemško podjetje Ziegler, ki ponuja svojo trikrat patentirano industrijsko suhlsko montažo Suhlner ZP, ki naj bi bila preprosta za pritrditev, in to brez napetosti, ravno tako kot sodobne zasučne montaže, ki jim je enaka tudi po ceni. Še ena obetavna novost.

In še to: *Naslednja IWA bo od 11. do 14. marca 2011.*

Janez Hartman

Letna skupščina Združenja zvez za lovstvo in varstvo divjadi v Evropski skupnosti (FACE)

Predstavniki držav članic FACE, poleg njih pa tudi številni gostje, so se sestali na redni spomladanski skupščini te organizacije 26. marca 2010 v Bruslju. Dan prej se je na razširjeni seji sestal izvršni odbor FACE in med drugim organiziral vrsto razprav ter oblikoval pobude, predloge in stališča do številnih, da ne rečem preveč številnih vprašanj; naštejmo le nekatera:

- kmetijstvo in soraba prostora,
- razumno trajnostno upravljanje z divjadjo,
- sodelovanje z javnostjo in nastopanje v javnosti,
- problematični načini lova,
- zdravstveno stanje divjadi in divjačinskih izdelkov,
- evropska okoljska konferenca in Zeleni teden v Bruslju,
- upravljanje z velikimi zvermi v Evropi,
- sodelovanje z Evropskim parlamentom in njegovimi institucijami,
- pravna vprašanja mednarodnega prometa z ogoženimi živalskimi vrstami (CITES),
- lovski pomen selivskih ptic.

Izvršni odbor je pripravljale naloge – tudi ob sodelovanju nekaterih delegatov na skupščini FACE, saj je bila seja odprta –, opravil več kot dobro, kar se je zlasti potrdilo naslednji dan na seji skupščine. Ocena uspešno še ne pomeni, da celotno delovanje FACE poteka brez težav, kar se je na skupščini izkazalo zlasti ob vidni in zaskrbljujoči odsotnosti šte-

Predsedstvo Združenja evropskih lovskih zvez – FACE na marčnem zasedanju v Bruslju

vilnih vzhodnoevropskih držav, kot so Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Črna gora, Hrvaška, Moldavija in Srbija. Druge evropske članice, razen Madžarske, so bile polno zastopane. Odsotnost je razumljiva ob zaostrenih političnih in gospodarskih razmerah in s tem povezanim ekonomskim položajem lovstva. Zato je skupščina sklenila, da FACE zaprosi LZ Hrvaške, naj prevzame izvedbo posebnega problemskega srečanja s predstavniki odsotnih držav, ki so očitno tudi premalo motivirane za sodelovanje v evropskih lovskih povezavah.

Bolj optimistične so ocene o večjem medsebojnem sodelovanju FACE in CIC, pri čemer je še pomembnejše zanimanje za krepitev zaupanja in solidarnosti. Vsaj tako je bilo razumeti razpravo sicer odhajajočega predsednika CIC **Dieterja Schramma**, ki je samokritično priznal, da je v preteklosti prevladujoče

ukvarjanje zgolj s trofejami nedvomno škodilo temeljnemu poslanstvu in namenu organizacije, ki se bo na letni skupščini sestala v Dubrovniku. Sicer CIC ostaja globalna organizacija, ki se ukvarja s svetovnimi problemi varstva in ohranitve divjadi, FACE pa se v tem pomenu ukvarja le v evropskem prostoru.

Skupščine se je udeležila tudi evropska poslanka **Veronique Mathieu**, ki predseduje tudi delovni skupini za trajnostni lov, biotsko raznovrstnost, podeželje in gozdarstvo. Ta delovna skupina, ki sicer nima pravno-formalnega statusa, pa interesno povezuje evropske poslance in je prav zato še kako pomembna pri vodenju razprave in približevanju usklajenosti stališč do različnih okoljskih in sorodnih vprašanj, ki so v domeni Evropskega parlamenta in držav članic. Omenjena je na položaju zamenjala, lahko rečemo legendarnega **Michla**

Ebnerja, Južnega Tiroльца, ki je pokazal veliko zavzetost ter zagotovil ves svoj vpliv v času kandidiranja Slovenije za pridobitev finančne podpore pri gradnji zelenih mostov. Veronique Mathieu je poročala o velikem zanimanju za sodelovanje v tej delovni skupini in k sodelovanju povabila tudi vse države članice.

Na skupščini je bilo predstavljeno tudi poročilo o stanju pri uporabi neosvinčenih šiber, zlasti pri lovu v močvirskih oz. poplavnih habitatih. Nekatero nadomestno rešitve so pokazale okoljsko spornejšo vrsto šiber, zato tokrat zamuda Slovenije ni problematična.

Delovanje Združenja evropskih lovskih zvez, čeprav je njen uradni naziv nekoliko daljši, je treba ocenjevati tudi z vidika različnih stopenj naravovarstvenega delovanja lovstva. Nekatero državne lovske organizacije še nimajo niti podatkov o številu

Foto: B. Krže

Evropska poslanka Veronique, ki predseduje tudi skupini za trajnostni lov, in podpredsednik FACE Blaž Krže.

članov, v drugih še vedno legalno lovijo na komaj še sprejemljive načine. Za slednje bo doseganje standardov evropeizacije lovstva maratonsko dolga in z generacijsko zamenjavo povezana pot. Vendar pa nas, tako je bilo razbrati na skupščini, razlike ne smejo razdvajati, ampak nasprotno: povezovati nas morajo v skupni skrbi za jutrišnji dan, za boljše razmere za divjad in njeno ohranitev.

O tem se je slikovito izrazil prizadeveni predsednik **Gilbert Turckheim**: »FACE je v nekem smislu varna hiša evropskega lovstva; njena vrata so odprta vsem lovcem.« Sporočilo je treba razumeti tudi kot poziv za naravovarstveno in s tem tudi družbeno sprejemljivo lovstvo, ki bo, tako kot zdaj v Sloveniji že, vedelo kaj in kako hoče.

Blaž Krže,
podpredsednik FACE

Bruseljski seminar o lobiranju

V uvodni del letošnje pomladanske generalne skupščine FACE sodi tudi **seminar o lobiranju** kot legalni in vse pomembnejši obliki vplivanja lovske organizacije pri uveljavljanju njenih stališč, pobud in predlogov, katerih uresničljivost je mogoča le ob pridobivanju širše javnomnenjske podpore, pa tudi stališč tistih, ki odločajo (poslancev).

Seminarja so se udeležili predstavniki dvanajstih zvez, članic FACE, svoje izkušnje in metode dela pa so predstavili predstavniki Lovske zveze Švedske in Lovske zveze Francije. Sicer za večino nordijskih lovske zvez velja, da v družbi uživajo podporo,

podprto z zgodovinskim razvojem in položajem lovstva, razmeroma velikim deležem lovcev med prebivalstvom pa tudi večletnim sistematičnim delovanjem na področju stikov z javnostjo in pri lobiranju*.

Švedska lovska zveza šteje 290.000 članov, od katerih je 14.000 žensk. 16.000 članov je mlajših od 25 let, 45 % članov živi na podeželju in 55 % v mestih. Švedska lovska zveza zaposluje 100 ljudi, od

* **lobiranje** – na neformalne načine uveljavljati svoje interese. Lobist (lobistka) oseba, ki skuša vplivati v imenu posebnih koristi, skupin (politično)

* **lobizem** – vplivanje interesnih skupin na poslance

tega ima dva poklicna lobista. Zadnje javnomnenjske raziskave so potrdile, da kar 86 % vprašanih razume in podpira dejavnost lovstva, 9 % ji nasprotuje, preostanek pa je neopredeljen. Kljub zadovoljivemu stanju se Švedska lovska zveza dobro zaveda dolgoročno pomembne trdnosti evropske lovske organiziranosti in s tem povezanih možnosti lobiranja tudi prek FACE in CIC, to je Združenja evropskih lovske zvez in Mednarodnega sveta za lov in ohranitev divjadi.

Lobiranje* vsebinsko poteka tudi prek Nordijske lovske zveze (Danska, Islandija, Finska, Norveška, Švedska), državnih, regionalnih in lokalnih lovske organizacij in medijev.

Pomen lobiranja v pomenu javnomnenjske podpore in razumevanja so Švedi prepričljivo pokazali tudi v pripravah na letošnji legalno povečan odstrel določenega števila volkov, prvič po letu 1965. Številčno in prostorsko širjenje te vrste velikih zveri je namreč že presešlo še vzdržna merila ob velikih izgubah na čredah poldivjih severnih jelenov in tudi lovske psov, ki jih uporabljajo pri večini vrst lova (na gozdne kure do parkljaste divjadi). Kljub prevladujoči sonaravni miselnosti so tudi v švedski javnosti politično vplivna radikalna naravovarstvena gibanja, ki so ostro nasprotovala takemu posegu med volkove. Medijska priprava pa je bila sistematična, odzivna in učinkovita.

Vsak od lovcev, ki je želel loviti volka, se je moral poprej prijaviti ter loviti le v spremstvu pooblaščenega spremljevalca. V prvem dnevu lova je – v skoraj idealnih razmerah – sveže zapadlem snegu – sodelovalo 4.500 lovcev, podatke o odstrelu pa so zbirali vsako uro. Od dovoljenih 27 volkov so jih že prvi dan odstrelili 26. Po švedskih napovedih bo ohranitvi volka namenjeno razmeroma veliko območje v srednji Švedski, zunaj njega pa bodo razmere

(skladno s potrebami) uravnavali tudi z odstrelom.

V povsem drugačnih razmerah javnomnenjsko delovanje lovstva poteka v Franciji, značilni predstavniki romanske lovske kulture, ki je za evropsko pa tudi matično javno mnenje še težje sprejemljiva. Osrednja Francoska lovska zveza (Federation Nationale de Chasse) veliko truda vlaga v pridobivanje politične, s tem pa tudi javne podpore. V Franciji je kar dva milijona imetnikov lovskega orožja. Kljub večanju številčnosti divjadi nekaterih parkljastih vrst, zlasti divjega prašiča, je večina francoskih lovcev navezana predvsem na lov na ptice. Ni slučajno, da v Franciji domujejo in delujejo številne pomembne organizacije, ob tem pa tudi evropsko in svetovno lovsko-politično in vplivne naravovarstvene organizacije, katerih delovno področje so predvsem selivske vrste ptic. Številne od njih prezimujejo v Afriki, kjer se marsikje naravne razmere hitro poslabšujejo. Zato je občutljivost naravovarstvenih vprašanj še toliko večja in razumljivejša.

Francoska lovska organizacija je tudi politično dobro uveljavljena, saj je od 600 poslancev kar tretjina lovcev. V razpravi se nisem mogel izogniti vprašanju o javnomnenjskem odzivu na poskus naselitve slovenskih medvedov v Pireneje. Iz ne povsem neposrednih odgovorov ni bilo težko razbrati, da ta poskus ni uspel, čeprav je bil dobronameren.

Povzeto bi lahko zapisali, da v evropskem, državnem in lokalnem okolju postaja lobiranje legalno, pozitivno in z veliko možnostmi. Je odprto področje pri uveljavljanju vseh interesov, ki so v vlogi razumne rabe in ohranitve divjadi. Lobiranje nikakor ni podkupovanje, pač pa povzemanje idej o vse bolj jasno opredeljeni odgovornosti in v interesu evropske in domače javnosti za ohranitev divjadi kot dela zdrave narave. Predvsem to je cilj!

Blaž Krže

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: O izredno veliki številčnosti divjih prašičev in posledično tudi o težavah v nemškem glavnem mestu Berlinu smo že poročali. V začetku januarja je divji prašič ponovno napadel mimoidoče. Tako je merjasec, za katerega so sprva domnevali, da je obstreljen, najprej napadel in poškodoval nekoga moškega, nato tekačico na smučeh in na koncu še neko sprehajalko. Napade ranjenega divjega prašiča je z dvema streloma končal lovec iz glavnega mesta. Kot so pozneje ugotovili pri obdukciji, razlog za napade poškodovanega merjasca ni bila strelna rana, temveč poškodba, ki jo je dobil pri boju z drugim merjascem v času bukanja.

(Deutsche Jagd Zeitung, 3/2010)

Foto: M. Krotel - Diana

Nemčija: O napadu divjega prašiča na mimoidoče poročajo tudi iz kraja Ostersonntag pri Heidelbergu. Divji prašič je napadel skupino sprehajalcev, ki se je napada obranila s pohodnimi palicami, pozneje pa so se sprehajalci uspeli skriti za bližnji zid. Po klicu na pomoč je na prizorišče napada prihitela policija. Divji prašič je takoj napadel policijski avto. Samo z uporabo avtomobilske hupe in zunanjega zvočnika je policistom uspelo divjega prašiča obdržati na primerni razdalji. Nato je policija na pomoč poklicala bližnjega lovca, ki je z uspešnim strelom končno uspel končati dogodivščino. Zaradi nenavadnega obnašanja so divjega prašiča prepeljali na veterinarski inštitut na ustrezne preiskave.

(Jäger Internet)

Nemčija: Trop trinajstih divjih prašičev se je, domnevno zaradi skupnega lova, ki je potekal v bližini, neko nedeljsko popoldne zatekel v bližnjo kamnoseško delavnico pri kraju Hönchberg na Bavarskem. Da bi lastnik delavnice preprečil morebitno nevarnost za prebivalce kraja, je vrata garaže zaprl in poklical policijo. Ta je najprej poskušala divje prašiče pregnati v bližnji gozd, zaradi česar so za nekaj časa celo popolnoma zaprli bližnjo magistralno cesto. Ker divji prašiči niso želeli zapustiti garaže, je eden izmed policistov, ki je sicer tudi lovec, divje prašiče postrelil. Kljub temu

Iz Nemčije poročajo o vedno pogostejših napadih divjih prašičev na ljudi v primestnem okolju.

pa so naravovarstveniki že napovedali prijavo dogodka ustreznim organom.

(Pirsch, 4/2010)

Nemčija: Sredi januarja so nemški policisti spremljali 22-letnega Iračana na poti v Belgijo, saj je pred tem ilegalno prišel iz Belgije v Nemčijo. Na počivališču ob avtocesti je mlademu Iračanu uspelo pobegniti v bližnji gozd. Sprva iskalna akcija ni dala nobenih rezultatov. Popoldne istega dne pa se je pobegli sam javil policistom, pri čemer je izjavil, da se preveč boji številnih divjih prašičev, ki naj bi jih srečal v gozdu.

(Deutsche Jagd Zeitung, 3/2010)

Nemčija: V petek, 15. januarja letos, je trop divjih prašičev v severnem delu okrožja Wittenberg povzročil pravi kaos. Divji prašiči so lomili ograje, poškodovali in zavzeli vrtove ... Merjasec se je odpravil še dlje v središče mesta, kjer se je poškodovan zatekel v vežo stanovanjske hiše in kjer ga je pozneje s strelom iz revolverja usmrtil lovec, zakupnik bližnjega revirja.

(Pirsch, 4/2010)

Nemčija: Podoben primer se je zgodil tudi v kraju Kröpelin v zvezni deželi Mecklenburg-Vorpommern. Divji prašič

je namreč priteknel v trgovino, in je najprej napadel in poškodoval 12-letno deklico, potem pa divjal še naprej po trgovini, dokler ga niso uspeli ujeti v eni od pisarn. Približno 70 kg težkega divjega prašiča je nato policija usmrtila v omenjeni pisarni.

(Pirsch, 4/2010)

Nemčija: Minister za kmetijstvo in okolje zvezne dežele Mecklenburg-Vorpommern je v okviru »parlamentarnega večera« lovske in ribiške zveze napovedal veliko ofenzivo proti naravovarstvenim organizacijam, ki so za ptico leta 2010 izbrale kormorana, seveda pa tudi proti kormoranom. Tako je napovedal, da nameravajo v devetih od štirinajstih gnezditvenih kolonij preganjati kormorane z laserskimi žarki, jajca v gnezdih pa prebarvati z oljem, ki prepreči uspešno izvalitev mladičev. Slednje bo težje izvedljivo, saj kormorani gnezdijo na drevesih. Izjema je otok Heuwiese, kjer zaradi pomanjkanja drevja gnezdijo tudi na tleh. V zvezni deželi Mecklenburg-Vorpommern živi približno 13.000 parov kormoranov, ki povzročajo veliko škodo v ribogojstvu, prav tako pa zelo negativno vplivajo na naravne populacije rib, zlasti jegulj in lipanov. Trditve so seveda zelo razjezile naravovarstvenike in ornitologe, ki trdijo, da ni doka-

zov, da bi vso škodo povzročili zgolj kormorani. V restavraciji, kjer je bil omenjeni parlamentarni večer, pa so postregli tudi z jedjo, primerno glavni temi večera – na žaru pečenimi kormoranovimi prsmi.

(Pirsch, 4/2010;

Wild und Hund, 4/2010)

Islandija: Na tem otoku se je v zadnjih 30 letih – po podatkih raziskovalcev iz islandske univerze – številčnost lisic povečala kar za 10-krat in jo ocenjujejo na več kot 10.000 živali. Kljub temu naj bi bil njihov vpliv na ptičji svet zanemarljiv. Zato se je ministrstvo za okolje odločilo, da v prihodnje ne bo več plačevalo denarnih nagrad uplenitljem lisic in minkov.

(Wild und Hund, 4/2010)

Švica: V švicarskem narodnem parku v Engadinu je huda zima 2008/09 številčnost kozorogov zmanjšala za 40 %, na približno 230 živali. To je najnižja številčnost te vrste po letu 1969. Huda zima je namreč zelo povečala tekmovalnost med kozorogi za hrano. Kljub velikemu zmanjšanju številčnosti pa v tem narodnem parku ni ogrožena prihodnost kozorogov.

(Wild und Hund, 4/2010)

Velika Britanija: Na britanskem otočju so divje prašiče iztrebili že v 13. stoletju. Ponovna naselitev v 17. stoletju ni uspela, tako da je do leta 1980 živelo zgolj nekaj divjih prašičev v živalskih vrtovih. Po tem letu pa so začeli s posameznimi naselitvami divjih prašičev in razne ograde in obore. Ni trajalo dolgo, da je neurje polomilo ograje in tako divjim prašičem omogočilo izhod v prosto naravo. V grofiji Kent naj bi tako v prosti naravi živelo najmanj 500 divjih prašičev, podobno je še v nekaterih predelih države. Pojav divjih prašičev sproža popolnoma enake pomisleke med prebivalstvom in strokovnjaki kot ponoven pojav velikih zveri v srednji in zahodni Evropi. Obstaja namreč veliko zagovornikov in tudi veliko nasprotnikov tega pojava.

(Der Anblick, 4/2010)

Pripravil: mag. Janko Mehle

Naš resasti jazbečar Bor je med lovci ugledna in spoštovana pasja osebnost. Sicer pa so med ljudmi in psi ter mačkami mnenja o njem dokaj deljena, pogosto celo nasprotujoča, kar je tako vedno in povsod, če gre za izpostavljeno in pomembno ter vplivno osebnost. Tak je ta svet.

Bor ima častivredne lovske prednike, kar je razvidno iz njegovega rodovnika, ki seže daleč med srednjeevropsko pasje plemstvo, njihove korenine pa se vijejo še daleč nazaj, tja nekam v sivo lovsko davnino. Njegova pasja dinastija je skozi zgodovino doživljala vzpone in padce, pač podobno, kot je to bilo pri njihovih fevdalnih gospodarjih, ki so bili pretežno modre krvi, v lasti pa so imeli velika posestva s številnimi podložniki, ki so jim dajali desetino in plačevali razne davke ter za svoje gospodarje opravljali še obvezno lovsko tlako. Bili so lastniki kmetij-

pogovoru doma spoštljivo nazivamo samo z On. V življenju pa se pogosto zaplete: enkrat zaradi preneglih ženskih jezikov ali njihovih spletk, drugič zaradi hinavskih mačk, najpogosteje pa zaradi nesporazumov, ker nekdo od vpletenih ne dojame globine pasjih interesov v sedanji globalni vaški ali lovski politiki. Takrat padajo na njegov račun tudi težke obtožbe, saj ga na tiho ali celo na glas obdolžijo, da je to gotovo spet ušpičil tisti mali prebrisan pezde, gnida ušiva ... Najtežje obtožbe bom zaupal pa samo odvetniku, če bomo že šli na sodišče.

Kljub takim prenegljenim obtožbam je Bor za nas vse na tem svetu. Brez nas pa bi tudi on bolj težko shajal, ker je nagle jeze in velik pretepač, vendar se v pretepih, ko je na varni vrvi, zanaša predvsem na gospodarjevo spretnost pri pogajanjih ter na njegovo moč. Kolikor večji in močnejši je pasji nasprotnik, toliko bolj mu naš mali vitez glasno grozi že na daleč in mu

Naš jazbečar Bor

in njegova lovska dinastija

JANEZ ČERNAČ

2./2. nagrada javnega natečaja za najboljšo lovsko pripoved (2008–09)

skih zemljišč in gozdov ter lovišč in še vsega drugega, kar je bilo na njihovem območju. To je bilo najlepše obdobje tudi za dinastijo jazbečarjev, iz katere izhaja naš Bor. Toda kaj, ko vse lepo tako hitro mine. V številnih vojnah, kmečkih puntih in revolucijah ter vseh drugih prekucijah so se menjavali tudi porazi enih gospodarjev z zmagami drugih, kar je spreminjalo svet, lastništvo in pravico do lova. Vse to pa je usodno vplivalo na pasje in plemiške ter kmečke in lovske družine, s tem pa tudi na usode gonjačev in lovcev ter njihovih lovišč. Vse to se je skozi dolgo zgodovino vneslo v gene, kar se kaže tudi v zdajšnjih vsakdanjih travmah lovcev in njihovih psov. To lahko vedno znova razberemo tudi pri Boru.

Kadar naš Bor ni vpleten v kakšne spore znotraj naše ali lovske družine, dokler ponovno ne zakuha česa s sosedmi ali v širši družbeni skupnosti, ga v

kaže lepo zobovje, kar kaže na njegovo srčnost in odločenost za boj do zadnjega, iz katerega bo samo on izšel kot zmagovalc, ki se po zmagi ne bo oziral na vsa trupla, ki jih bo puščal za seboj. Toda spregledal sem ga, da je to samo njegova zunanja politika, kar sem ugotovil po tem, da se ne spušča v tvegane spore in ne v boje, če je sam in brez močnega zaveznika. Zanj je edini pravi, močan in zanesljiv ter moder zaveznik samo vodja tropa, ki je tudi njegov gospodar in najboljši lovski tovariš. Vsi drugi so zanj manj kot nič.

Kadar je Bor pri pameti bi dal vse za dober lov, če pa ga zmešajo dobre pasje mrhe, kadar se prijazno gonijo, pa pozabi na vse druge radosti in obveznosti, celo na lov. V času, ko je noro zaljubljen v čistokrvne in lepe jazbečarke ali v navadne vaške kuzle, mu marsikatero neumnost tudi oprostim, ker še iz svoje mladosti razumem take izredne

razmere, ki slej ko prej minejo brez posledic, če imaš srečo.

Tak je moj plemič in burkež. In takega imam rad. Če bi bil drugačen, potem to ne bi bil več moj resasti jazbečar Bor.

***

Star je bil komaj nekaj več kot šest mesecev, ko sem bil povabljen s skupino prijateljev na lov v lovsko družino, kjer imajo dober stalež poljskih zajcev, kar je v zdajšnjih neugodnih razmerah za vso poljsko divjad že pravi čudež. Mladi kužek še ni bil v taki starosti, da bi se nam lahko pridružil, saj je bil celo za pasjega pripravnika veliko premlad, zato je ostal v varni domači oskrbi.

Lov na zajce je bil zelo dobro voden in poln bogatih doživetij. Tako prijetni trenutki, kot so bili tisti dan, so v naravi lahko samo v pozni jeseni, ko je vse obogateno še z razkošjem barv, če jih le oživi sonce, kar nas povsem napolni

z radoživimi čustvi, da se vse skupaj zlije v nepozaben dan. Vrhunsko izšolan nemška ptičarja sta vneto iskala po šopih visoke trave in po grmičevju, ki se je vijugalo ob robu polja in ob vodah, drugje pa je grmovje prešlo v šope drevja. Vse sta prečesala, zato so se tudi zajci dobro dvigali, vendar so po nekaj skokih tudi že izginili izpred oči v gosto grmovje ali v visoko travo. Občudovali smo delo obeh psov in bili vsi napeti, ker je bil odločilen vsak trenutek, ki se zamujen nikoli več ne vrne, da bi lahko v drugo ravnal drugače. Pa vendar sem vseskozi mislil tudi na mojega jazbečarja, ki je moral čakati doma. Zato je bil prikrajšan za pravo lovsko veselje tistega dne, ki ga ne bo mogoče nikoli več ponoviti z njim. Še v družbi na zadnjem pogonu nisem bil prav zbran za pogovor, ker sem komaj čakal, da mu doma pokažem pravega divjega zajca, saj ga še ni videl v svojem življenju.

Doma se mi je kuža že motal med nogami, ko sem uplenjenega zajca nesel iz prtljažnika in ga položil na hladno v kletno kuhinjo, kjer ima tudi shrambo za svojo hrano, zato sva tam midva gospodarja. Verjeli ali ne, Bor se je v hipu skobacal na ležečega zajca, in to tako, da ga je objel s tačkami in ga stegnjen skoraj v celoti prekril. In že ga je čuval s ponosom in brez milosti do sovražnikov, kar se mu je videlo v očeh, ki so se mu bliskale izpod čela. Skrb in zavzetost za čuvanje in lastnino je prinesel na ta svet že s svojim rojstvom. Nad tem se človek zelo zamisli, še posebno zato, ker je to sovpadlo z vsem pleteničenjem o razvpitih tajkunih doma in po svetu.

Bor se je razvil v silnega čuvaja uplenjene divjadi in svoje lastnine ter še česa, kar je očitno kazalo na rodovne korenine jazbečarjev in njihovih lastnikov, ki so segale daleč v fevdalni družbeni red. To se je vedno bolj kazalo na vseh skupnih lovih, saj je bil prepričan, da je ves plen samo najin, vsi drugi naj bi bili po njegovem mnenju samo najini tlačani, ki so na lovu opravili svojo obvezno lovsko tlako. Že po prvih resnih spopadih za plen me je izšolal, da sem ga imel na močnem povodcu, sicer bi le midva skazila vsak pozdrav lovini, saj se je zapletal v spore in pretepe z vsakim psom, ki je bil na lovu z nami. Ob takih spopadih za pravico do plena so lovci začeli tudi mene sumničavo gledati, češ, da je to verjetno odraz gospodarjeve miselnosti in pomanjkljive vzgoje psa. V takih okoliščinah sem moral spomniti na Borove zasluge pri iskanju obstreljene divjadi, zaradi česar je imel med lovci

velik ugled. Pogosto sem zato plačeval tudi zapitke, saj se take spore najlažje zgladi ob dobri pijači, kjer se lahko pogovor dobro in po lovsko zabeli, vse medsebojne težave pa se dobrohotno pogoltne, če se jih še poplakne.

Na lovce je bil od vseh mojih izgovorov, zakaj je Bor takega vedenja do drugih in do vseh drugačnih, gotovo najmočnejši argument njegov rodovnik. Tega sem jim pogosto predstavil samo zato, da bi razumeli, zakaj ima v svoji krvi tak odnos do lastnine, zakaj si sam lasti lovno pravico v lovišču, zakaj ima tako vzvišen odnos do drugih psov, ki jih pač ne priznava za lovske tovariše, ker ni neki lovski plebejec in tlačan, pač pa je lovski gospod. Njegov rodovnik sem skopiral v več izvodih ter po en izvod shranil v vsak kos terenskih oblačil, da ga imam vedno pri roki, če ga je treba pokazati takim, ki lovcu ne verjamejo samo na besedo. Tako je bilo tudi takrat, ko je beseda o vremenu dala besedo o lovu in nato še o mojem psu.

– Saj ne rečem, da tvoj pes ni dober za iskanje ter za krvno sled, vendar preveč zviška gleda na vse, čeprav je tako majhen in pri tleh. To ni navadna pasja domišljavost, pač pa že nadutost in oholost, kar že vsi v vaši lovski družini težko prenašajo, kot slišim od drugih. Ta pes se ni vrgel po tebi, zato se sprašujejo, po kom je lahko tak. –

Tako odkritih prijateljev že dolgo zmanjkuje, zato sem si vzel čas za pojasnilo iz prve roke ter iz žepa potegnil že zelo obrabljen rodovnik, in to takoj po tem, ko sem lovca zvelkel v gostilno in naročil pijačo.

– Prijateljček moj, zadeva ni tako preprosta, kot si ti misliš! Odgovor na to zapleteno vprašanje je v starih dokumentih, kot je tale rodovnik, in v novi znanosti, ki proučuje dednost. Zdajšnji učenjaki iz genskih zapisov razberejo lahko iz ene same tvoje dlake tudi to, iz katere jame v zadnji ledeni dobi izvira tvoj lovski rod, iz ene same pasje dlake mojega Bora pa tudi to, zakaj gleda na druge tako zviška. V vsaki naši celici so genski zapisi, kamor je zgodovina vestno zapisovala vse, kar se je dogajalo z našimi predniki, v kakšnih razmerah so živeli, kaj vse so jedli, katere nadloge so jih na starost spet vrnile v zemljo, od koder so izšli ... In tako nazaj. To ni lovski čvek, to je znanost!

– Ne dovolim, da bi »osirali« mojemu Bora, ki ima v svojem rodu tudi take prednike, ki so bili na lovu s kronanimi glavami, če že niso bili kar njihovi pasji dvorjani. Dobro poslušaj, kaj ti berem iz listine o njegovih prednikih, čeprav je to samo trenutek iz bogate zgodovine njegove lovske dinastije, vse drugo iz

zgodovine njegovega rodu pa je zapisano v njegovih genih. Med tistimi, ki tako grdo »osirajo« njegovo pasjo rodovino iz rodovnika, je gotovo tudi kakšen tak lovec, ki ne ve zagotovo niti tega, kdo je njegov oče, da ga niti ne vprašamo še za kateri rod nazaj.

– V njegovem rodovniku je črno na belem zapisano, da je njegov oče Aso Nebeški, mati pa Pia vom Fuchsfeld, njegov ded po očetovi strani Bastl von Klamenweg, babica pa Diva von Donerwald, praded Aco von Birkeneck, prababica pa Elfi von Straubenhart. Njegov praded po očetu je bil Atos Ptujskogorski, prababica pa Lady von Lichtenberg. Po materini strani je bil njegov ded Osman von Poelzergut, babica Ria von Bruckmoos, praded Silas von Giesebrink, prababica pa Cara von Vossbarg und Wiederkauerland.

– Ti je zdaj jasno, zakaj gleda na vse tako zviška? Pa mi povej, če bi ti šel z mano na pijačo v tole beznico, če bi imel tak rodovnik? Marsikateri njegov prednik je pil in jedel iz dragocenih kitajskih posod dinastije Ming. Zato me je pred mojim Borom sram, ko me gleda, iz kakšne plastike mi pijemo tisto brozgo ob malicah na obveznem prostovoljnem delu.

***

Plemstvo je skozi svojo dolgo zgodovino ohranjalo svojo čisto modro kri ter posestva in oblast s premišljenimi ženitvami, ki so bile lahko samo znotraj plemenitih rodov, čiste rase ter prave veroizpovedi. Seveda je to veljalo samo takrat, če ni vskočil kakšen hudič vmes, ki je na skrivaj zaskočil napačno, kar se po zadnjih revolucijah dogaja celo na najuglednejšem dvoru. Zato tudi današnje plemstvo ni več tako čisto, kot je bilo v srednjem veku.

Samo kinologi upoštevajo pasjo ženitev trdno pod nadzorom, da tako ohranjajo čiste pasme, čeprav so pri tem tudi številne težave. V kinološkem društvu strokovnjaki učeno dvigajo svoje obrvi, ko si ogledujejo rodovnike pasjih dinastij in iz njih določajo, kdo se lahko spari s katero psico. Odločitev pa podkrepijo po srednjeveški modrosti, ko so se še ženili zaradi grunta ali zaradi oblasti:

– Ta ženitev je v interesu našega lovstva, ljubezen bo prišla pa že pozneje.

Našemu Boru so zaradi višjih interesov določili neveste iz Kočevja, Gozd Martuljka, Ljubljane in Črnomlja. Vse so bile izbrane lepotice svoje pasme, ki so si zaslužile našega lepotca, ki je bil prvak mladih na mednarodni razstavi, poleg tega je bil trikrat ocenjen z odliko, opravil je tudi strokovni izpit

v delu v lovišču, s čimer je dokazal, da ni samo lep, pač pa tudi pameten in preudaren lovec, ki najde zajca, četudi ga ni. Z leptoticami, ki so prišle k nam z napotnicami za ženitovanje, je ravnal ljubeče, spoštljivo in uglajeno, ob tem je dal v svojem zanosu in poslanstvu še vse od sebe. Začel sem verjeti, da

vse pa le ni v genih, zato imajo gotovo prav tisti, ki govorijo, da se pes vrže po gospodarju.

Alka je bila za nevesto že nekoliko preveč v letih, vendar si je njen gospodar zelo želel njenega naslednika, ker je na lovu zelo prizadevna ter izjemno vztrajna tudi v strmih terenih nad Kolpoko dolino, saj je zlepa ne dobi nazaj k nogam, če pride na sled. Z leti je očitno prišla k pameti, zato ji je bilo več do lova kot do psov, saj jo je vsak samo zlorabil in nato zapustil, da je morala sama poskrbeti za mladiče. Lovec Mirko me je po dveh neuspešnih obiskih prosil, da bi Bor še vsaj dvakrat prenočil pri Alki, ker je morda pred tujci kljub svojim letom preveč sramežljiva. Po dveh dneh in dveh nočeh sem se oglasil pri njih, kjer so mi povedali, da njihova dama odločno odklanja ženina, čeprav sta mu hotela pomagati gospodar in zet, ki je veterinar in se je pohvalil, da se spozna na posebne prijeme ob paritvah. Toda Bor je zagovarjal pravico psičke do proste izbire, zato jo je besno čuval pred grobim veterinarjem vmešavanjem, čeprav so bili strokovni, nikakor pa niso bili etični. Za resno opozorilo mu je raztrgal hlače. Pojasnil sem jim, da je viteško čuvanje neveste zapisano v genih njegove dinastije, kar je dopolnil s sedanjimi živalskimi pravicami, ki so zapisane celo v posebni resoluciji Združenih narodov. Nisem prepričan, da so naju razumeli. Njihov problem ...

Gorenjska lepota Aga je dvigovala in vrtela rep takoj, ko je zagledala našega junaka, zato je bila to ljubezen na prvi pogled. Ob vsem veselju je vihala brke in kazala lepe zobe, kot se spodobi za nedolžno dvorno damo, ki mora paziti na svoj ugled. Zato je podobno kot njene daljne prednice posnemala srednjeveške plemkinje in se ravno prav branila. Geni! Na terasi sta uprizorila pravi pasji bal, kot so se po gorenjsko izrazili gostje. Skliceval sem se na Borovo pravico do prve noči, kar so fevdalni gospodje vedno izkoristili, če je bila nevesta lepa. Zato so Bora odpeljali v Gozd Martuljek na svoj lepo urejen dom, kjer se je slavje nadaljevalo. Vsi smo si bili namreč enotnega mnenja, da ne bi bilo človeško, če bi na silo in že na samem začetku pretrgali tako veliko ljubezen. Po treh dneh so našega Bora vrnilo, sicer zdravega, vendar od naporov komaj še živega. Kljub veliki utrujenosti in zaspanosti je dajal videz, da se mu kar samo smeje. Ko sem to omenil ženi, mi je odgovorila:

– Komu se po takih dnevih in nočeh pa ne bi smejalo!

Aga je polegla kar sedem mladičkov, zato se je spodobilo, da smo Bora po enem mesecu odpeljali na obisk, da bi se srečal s svojo ženo in bi vsaj preštel svoje otroke. Žena Aga se je silno razveselila srečanja z možem, ki ga je očitno zelo pogrešala. Ob tem smo izvedeli, da bi se lahko vse tragično končalo, če ne bi veterinar še pravi čas ugotovil,

da je Ago pičil modras. To se je zgodilo na melišču za hišo, ko je psička verjetno napadla strupenjačo, da bi obvarovala svoje mladiče, ki so tam neobgljeno kobacali. Pred slovesom smo še nazdravili junaški materi in si zaželeli dober pogled.

Iz Bele krajine je prišla k nam prisrčna in prijazna nevesta Dara, ki je bila do ljudi zelo priljudna, na lovu pa je bila živ hudič, kot jo je predstavil lovec Tomaž. Od vseh nevest se je najbolj ljubeče smukala okrog našega malega viteza in dvigala ter vrtela svoj repek. Ko so bili mladički stari približno en mesec, smo odšli k njim na obisk. Ob srečanju je bilo veselo kot ob belokranjski vigradi, zato srečanja ni mogoče popisati za vse tiste, ki jih ni bilo zraven, saj se je Dara metala Boru v objem in ga poljubljala po glavi in še drugod, da je naš kar mežikal, kot bi mu bilo nerodno pred vsemi ljudmi, ki so bili tam.

Tega srečanja nikakor ne morem pozabiti, zato vedno znova razmišljam o pravi pasji ljubezni ter o krutih ljudeh, ki jim gre samo za proizvodnjo psov brez etike in s sprevrženo moralno, kjer gre le za dobiček od pasjih poslov. Pohlep po dobičku ni uničil samo bank, pač pa še odnose med ljudmi in celo pasjo ljubezen! Zaradi zdajšnje globoke krize se bo menda spremenil svet. Ob teh spremembah ne pozabimo na čisto ljubezen brez dobička, zato si tudi jazbečarji zaslužijo trajno zakonsko zvezo!

To moramo nujno uveljaviti, zato z Borom že vneto iščeva zvesto in lepo ženo. Seveda zanj, da se razumemo. Kljub vsej ljubezni bomo preverili njen rodovnik, vendar samo zato, da ne bi šli dragoceni genski zapisi v nič.

Eni in drugi smo trpeli ob slovesu v Črnomlju, zato smo si obljubili, da se zagotovo še vidimo. Ob Novem letu smo se kar na daleč vprašali, kako ste kaj, nazaj smo dobili pa žalostno vest, da je Dara v večnih loviščih, ker jo je na skupnem lovu, v boju, pokončal merjasec, čeprav je bila še malo pred tem živ hudič za divje prašiče.

Povsem drugačnega vedenja je bila mestna Gala, ki so jo kinologi iz naše prestolnice napotili k Boru, da nadaljujeta pasji rod kakovostnih resastih jazbečarjev. Bila je starejša mestna in zelo zadržana dama, ki je bila še brez potomcev, ki so si jih njeni gospodarji tako želeli. Spoznavni dan je bil zanimiv predvsem zaradi njenih gospodarjev, manj zaradi psov, čeprav ji naš ni dal mirnega dremeža, ki ji je očitno pomenil več kot vse ljubezenske norčije. Bor jo je občudoval s široko odprtimi očmi in kobacal po njej, ona je pa samo dremala in rentočila ter ga odganjala. Vse ji je dovolil, prepustil ji je celo svoj brlog v košari in najljubši prostor na kavču, vendar mu ni dala za poplačilo njegove dobrote. Pravi pasji obup za Bora!

Našega ženina smo jim posodili na besedo, da so ga lahko odpeljali v svoje okolje, da bi tam morda le prišla prava ljubezen s potomci. Tako sta bili prepričani ženski, Galin gospodar Marko pa je menil, da bo težko, ker tudi na sprehodih po mestu in na Rožniku ne prenaša črnih psov, ne glede na pasmo. Menda ni pričakoval, da bo napotena h kakšnemu blondincu, ker takih pač ni med jazbečarji, sem si mislil, vendar tega nisem zinil na glas. Izkazalo se je, da je Marko ob napačnem času in na nepravem kraju v zagovor še dodal, da je tako vsem znano, kako so starejše babe tečne.

Pozneje je iz zaupnih virov pricurljalo, da je doma k uspešni paritvi odločilno pomagal sam gospodar, čeprav brez Bora tudi s tako pomočjo ne bi šlo. Pozneje sta prišli srečno na svet dve psički, ena je bila Tara, ki je bila izrezana mama, druga pa Tita, ki je bila ustvarjena po podobi svojega očeta Bora. Nikoli ni videla svojega očeta, vendar je bil njegov genski zapis v njej tako natančen, da je pri spanju tudi ona vedno sama zlezla pod odejo in si tako naredila udobno jazbino, kot ima navedo tudi Bor. Za vse tri zelo skrbijo, če že ne kar preveč, vendar se mi ravno

zato smilijo, saj nobena še ni videla pravega divjega zajca, da o srnjaku niti ne govorimo. Marko je zatrjeval, da so tako psičke vsaj varne pred nevarnimi zverinami, če pa bo treba, imajo pa gotovo v sebi genski zapis, da ločijo domačo mačko od risa, zanemarjenega in zapitega soseda pa od merjasca.

***

Naš Bor je sicer majhen kuža, vendar bi bil rad velik fevdalni gospod, kar se kaže tako, da neustrašno varuje svoj teritorij in svojo lastnino pred zunanjimi sovražniki ter pred domačimi nasprotniki, da ne bi ti začeli znotraj naše družinske skupnosti spodkopavati fevdalnega družbenega reda, ki ga ima v krvi še od prednikov iz srednjega veka. Njegova zaverovanost v stare pravice povzroča velike nesporazume in pogoste težave, ki jih rešujem vsaj do take mere, da vse ostane samo pri praskah in bitkah, ne nastane pa kakšna trajna in krvava vojna znotraj naše družine ali s sosedi ter s tujci. Pri tem se zelo tepejo stare vrednote njegove dinastije ter novi izzivi ob veliki krizi, ki bo menda ponovno spremenila svet. Da bi ga le, vendar na bolje!

Prav obseden je z lastnino, pa naj gre za vrt, njegovo ležišče s posteljni no vred, za ovratnico ali njegov pasji povodec, da ne govorimo o njegovih namišljenih pravicah do žive in uplenjene divjadi. Celo klopov, ki jih pogosto stakne v gozdu, ne da nikomur, ker so samo njegovi, saj jih je vzredil sam in na svojem, tako vsaj misli. Zato še domačim grozi z renčanjem skozi zobe, če mu jih poskuša kdo obrati. Šele ob sedanjih tajkunskih preganjavah razumemo, zakaj Bor nima prave mere pri lastninjenju vsega – od našega doma in lovišča z vso divjadjo vred, do klopov – čeprav mu ti drobni podložniki tako vneto pijejo kri.

Pri lastninjenju mu v dobro štejem to, da si je vtepel v svojo malo glavo, da je lovska soba s trofejami in vsem drugim samo najina, kamor naj drugi ne bi imeli niti vstopa. Pri tem je bil zelo prepričljiv celo do moje žene, ki se je nadejala mojega prijaznega sprejema, ko sva z Borom ležala na postelji in razmišljala o lovskih zadevah. Grozeče je planil s postelje proti njej in jo brez milosti zagrabil, da mi je ob slabih dneh še en mesec kazala, kako se ji spreminjajo mavrične barve na stegnu. Od takrat naprej imava mir, ko pišem, pa tudi takrat, ko v lovski sobi samo midva skupaj lenuhariva in sanjariva o spremembi sveta.

Slabe izkušnje so nam pokazale, da posebno skrbno in odločno čuva vse in

vsakega, ki leži, pa naj bo to uplenjena divjad, sin na kavču ali gospodar na postelji. Seveda so taki zapisi v genih, saj je vsa njegova pasja dinastija čuvala divjad in plen pred divjimi lovci in plebejci ter tlačani, ki so si vedno prizadevali, da bi na skrivaj kaj izmaknili gospodarju. Tudi fevdalni gospodje so predvsem poležavali in lenuharili, kadar niso bili na lovu. Tako poskušam pojasniti pogoste nesporazume, vendar sva pogosto oba »nerazumljena«. Časi so pač taki.

***

Posebno zanimiva doživetja ima naš Bor z vaškimi kuzlami, med katerimi so tudi vaške lepote, vendar so prav vse na tako visokih nogah, da je njihovo bistvo zanj veliko previsoko in zato nedosegljivo. Visokonoga belgijska ovčarka Mina ga vsak večer, ko greva na sprehod mimo njenega doma, temeljito prevoha po ritki, da bi verjetno tako ugotovila, kaj je mali gospodič jedel tistega dne. Vsakokrat ga le s težavo odvlčem od nje, da pred njegovim spanjem opraviva večerni sprehod, ker jo ima od vseh psic v vasi najbolj v čisljih. Kadar pride njen čas ljubezni, jo čuva sosedov črnih, kot rečemo tistemu hinavcu, ki čaka v zasedi za vogalom, da iznenada plane proti nama. Še vedno naju tako presenet, da mi zaledeni kri, ko se tista zlovešča črnica z bleščečimi zobmi zažene iz teme pred najine noge, pri tem pa še tako grozno rjove, da mi para ušesa. Bor se na kratkem povodcu zanaša na mojo moč, zato kaže vse znake krvoločnosti, besa in želje po bitki do zadnjega diha. Doslej sva jo še vedno srečno odnesla, predvsem zaradi moje gorjače, toda vojna sreča se lahko hitro prevesi.

Druga plemkinja na dolgih nogah, ki dobiva priznanja na razstavah, je angleška dama Lucy, ki je še mlada in verjetno zato kar pade na kolena, ko se ji ob ograji spoštljivo približa naš Bor. Vendar jo pred vsemi psi čuvata ograja in njen ljubosumni hišni prijatelj buldog Oli, ki vzbuja strah že zaradi svojega srepega pogleda in zavaljenega telesa, ki spominja na sumo borca. Spoznal sem, da ima naš izvrsten nos za dobre pasje mrhe, zato se tako postavlja in junači pred Mino in Lucy. Nezmotljivo oko za lepoto ima prav gotovo tudi po svojem gospodarju. O tem njegovi geni nimajo pojma!

Po Borovi in moji presoji je gotovo najbolj nevarna pasja zverina nemški ovčar Maks, ki ga imata policista, ki živita tri hiše naprej. K sreči zelo skrbno poslušata navodila, ki mu jih dajeta mož in žena, ki sta tudi sama vajena

jasnega povelja. Maks ni posebno zgovoren v garaži, ko ga naš tako rad podraži s povodca ob jutranjem sprehodu mimo njihove hiše. Ker je očitno pame ten in šolan, me spominja na komisarja Rexa. Bojim se le, da bi ta komisar našega Bora srečal kdaj na samem, ko ne bi imel jasnih navodil svojih gospodarjev in bi se spomnil, kaj vse mu je naš že načvekal pred zaprtimi garažnimi vrati.

S pasjimi pocesnicami in mešanci neznanega izvora, ki smo jih poimenovali Pastirček, Mala, Pika in Medo, se naš ne družijo. Nekako mu ni do take družbe, ker bi ga vsak gotovo samo pretepel. Tudi pri psih je tako, da bi vsi radi topli šibke in najmanjše, zato tudi rečemo, da imajo majhni ljudje navadno pasje življenje.

***

Bora cenim tudi zato, ker o mojih napakah drži gobec, doma in tudi pred lovci, čeprav dobro pozna moje številne nerodnosti in spodrsrljaje na lovu in drugod. Naj opišem vsaj nekatere, o najhujših pa tudi sam molčim in o njih držim jezik za zobmi.

Spomnim se skupnega lova, ko je Bor ob moji nogi na stojišču pozorno gledal in vlekel sapo v nos. Vendar ravno v nasprotno smer od tiste, kamor sem v napetem pričakovanju tako zavzeto buljil sam. Za hip sem se obrnil za njegovim pogledom, videl pa sem samo še lisičji rep, ko je zvitorepka planila v varno zavetje pred šibrami. Tako očita joče me je pogledal izpod čela, da mi je bilo tri dni nerodno pred samim seboj, vendar me zato ni »osiral« naokoli.

Drugič sem hudo zamočil na pomembnem lovu, ko nisem oddal niti strela na trop divjih prašičev, ker sem čakal na zadnjega, ki naj bi bil gotovo merjasec. Toda zadnjega ni hotelo biti od nikoder. Edina živa priča je bil Bor, vendar smo vsi zamolčali dogodek; ker se puška ni oglasila, da bi me izdala, Bor je o tem držal gobec, jaz pa sem lovovodji tudi utajil, da so šli prašiči prav počasi mimo mojega stojišča.

Kako sem zalomil na lovu tretjič, četr tič in tako naprej pa ne bi govorili, saj bi bilo to kot lovčeva oporoka. O vsem tem že dolgo molči tudi moj najboljši lovski tovariš Bor, čeprav je zaradi mojih napak že veliko pretrpel in ga je zato gotovo pogosto tlačila nočna mora.

***

Moj Bor me je naučil, da pametni ljudem lahko o lovu povemo veliko resnic, toda pravi lovski tovariš bo držal trdno zaprt gobec za vse take resnice, ki niso za vsaka ušesa.

IZZID JAVNEGA NATEČAJA ZA DALJŠE PROZNO BESEDILO

(novela, povest, roman) s prevladujočo lovsko tematiko

Razpis za javni natečaj za daljše prozno besedilo (novela, povest, roman) s prevladujočo lovsko tematiko je bil objavljen v reviji *Lovec*, 2008/1, str. 24. Namen razpisa je bil: v okviru 100-letnice izhajanja *Lovca* spodbuditi pisce, ki jim je lov tako ali drugače blizu, da napišejo kakovostno daljše lovsko prozno besedilo.

V razpisnem roku (do konca decembra 2009) je na natečaj prispelo pet (5) besedil:

- **Kosmati predsednik**,
- **Večna lovišča**,
- **Naši stari lovci so lovili gori, doli in tam okoli** (Ob 30.000-letnici našega lova)
- **Medvedja kraljica**
- **Cvet arnike**.

Daljša avtorska prozna dela je prebrala in ocenila komisija štirih (4) članov Uredniškega odbora za lovsko založništvo pri LZS, in sicer: Franc Černigoj (predsednik), Lojze Števanec, Branko Vasa in Ivan Kuljaj (člani).

Spomnimo se, kaj je bilo med drugim zapisano v razpisu:

»Seveda ne pričakujemo 'čistega' lovskega proznega dela, saj je lov vpet med druge dejavnosti skupnosti ali posameznika.«

Člani komisije so prebrali in natančno ocenili vseh pet poslanih avtorskih del. Svoje ocene in mnenja so naposled uskladili in o tem napisali skupen zapis, iz katerega je razbrati, da so na uredništvo *Lovca* prispela zelo raznovrstna besedila. Med njimi ni 'klasičnega' besedila, kakršnega bi napisali lovski pisci iz prejšnjih časov (Janez Jalen, Mirko Šušteršič, France Avčín, Tone Svetina ...). Lov kot tak je bolj v ozadju. V prvih treh je zelo poudarjena kritika zdajšnje družbene stvarnosti, kar je v tovrstnem pisanju nekaj novega.

Člani žirije so bili enotnega mnenja, da si med prispelimi déli po vseh merilih najboljšo oceno zasluži besedilo **Kosmati predsednik**. Avtor tega dela je **Matjaž Podlogar** iz Most pri Komendi, ki mu ob razglasitvi tudi iskreno čestitam. Knjižno delo bo Založništvo LZS pripravilo za izid v Zlatorogovi knjižnici.

Povzetek ocene iz zapisnika komisije:

KOSMATI PREDSEDNIK je 'roman o lovskem psu Barotu, ki postane predsednik države'.

Delo je napisano v prvi osebi, zgodbo namreč pripoveduje lovčev sin (avtobiografski elementi?), ki lov in lovce opazuje in občuti skozi prizmo svojih najstniških vrednotenj.

To je vsekakor zelo duhovito delo, spretno napisano; mnogo je refleksij s kritičnimi dovtipi, dialogi so živahni; pisanje je aktualno, zanimivo in hkrati pogumno. Avtor s pretanjeno ironijo lahko prehaja v sarkazem in neprikrito norčevanje iz bebvosti naše družbeno-politične stvarnosti ('zajebavanje' z užitkom – bi lahko rekli temu). Slovenijo imenuje **Transacija** – torej je to država, ki je stalno v prehodnem obdobju. Nič ni trajnejšega od prehodnega obdobja, bi lahko nadaljevali z znano mislijo.

Na začetku (v Prologu) morda nehoti pomislimo na knjigo slovaškega pisatelja Mnačka Oblast se prilega (portret značilnega povzpeticarja na oblast), v celoti pa nas pisanje spominja na najbolj znano slovensko humoresko, Jurčičevo Kozlovsko sodbo v Višnji Gori. In res ima to delo v sebi veliko elementov žlahtne klasične humoreske (izbira teme, duhoviti dialogi, poimenovanja protagonistov in političnih strank, od katerih nekatere zlahka – ali z malo domišljije – prepoznamo: predsedniški kandidat Lepi Beno, Fini – minister za finance, Spolzki – osebni šofer psa Barota, Bodiček s svojim žalostnim humorjem, Frenk – poslanec Delanič ... Liberalna stranka Transacije, Transacijska demokratska stranka, Desna sredinska zaveza Nova Transacija, levi blok Zdrava Transacija ...). Avtor svoje delo imenuje 'politična satira' in pravi, da je v njem poskušal prikazati vpliv vplivnih lovec na sodobno družbeno dogajanje.

Vplivni lovski lobi se domisli na videz nore ideje: za predsednika države hočejo lovskega psa, že ostarelega čistokrvnega brak-jazbečarja!!! Predlagalec pravi: »Ideja je tako nora, da bo vžgala. Če se oblast lahko zajebava z nami, jih pa še enkrat do daske zajebajmo mi. Z vidika sedanjih norcev na oblasti bo to oblika protesta.« Seveda imajo v mislih predvsem to, da bodo v imenu pasjega predsednika vladali oni, kot nekakšni regenti, in se tako polastili še politične oblasti, predvsem izvršne, da bodo lažje speljali nekatere poslovne projekte, ki jih dotlej še niso mogli.

In zadevo izpeljejo, celo sodno opravičijo, in se tako ponorčujejo tudi iz sodstva: »Toda šest ostalih ustavnih sodnikov je trdno na stališču, da naša ustava in zakoni, ki niso v nasprotju z njo, dejansko ne prepuščejo kandidature nečloveškega bitja za predsednika naše države. Načelo spoštovanja pravne države je nad načelom zdravega razuma.«

Še posebno duhovito je predstavljena predsedniška kampanja, ko novinarji skušajo pasjega kandidata diskreditirati z nizkimi udarci (Barota predstavlja kot davitelja mačk, strah poštarjev, posiljevalca psic, očeta nezakonskih psičkov ...).

Pisatelj lovec ironizira in jih celo smeši: »Govoril je pridušeno, naš oče, stopnjeval je napetost, ostali lovci so vznemirjeno vzdihovali, kazalo je, da veter piha v napačni smeri, toda oče se že plazil med grmovjem kot Old Shatterhand, srnjaček ima malo možnosti, in tedaj 'pok!' Oče je glasno pihnil in lovci so odobravajoče zarigali, napetost pojenjuje, oče govori bolj glasno, toda potem še enkrat 'pok!' Kaj je zdaj to, menda oče ni prvič zgrešil! Poslušalci zdaj z obžalovanjem zajodlajo ...« Ponorčuje se tudi iz kinoloških normativov: »V Barotovem rodovniku je pisalo, da je čistokrvni brak-jazbečar in da mu je prepovedano razmnoževati se, ker ima prenizke ocene zaradi prekratkih nog in zaradi prevelike razdalje med desnimi uhljem in smrčkom.«

Če strnemo: To je humoristično satirično besedilo, ki bo v ta naš zmešani, tudi s pasjimi aferami zaznamovani čas vneslo obilo sprostilnega smeha in hkrati v nas potrdilo marsikatero spoznanje. Skratka, to besedilo je – drugačno! Zato bomo lovci Kosmatega predsednika z užitkom prebrali, čeprav je deloma pisan s stališča nasprotnikov lova. Sicer pa – močni so tisti, ki se znajo iz srca smejeti tudi na svoj račun ...

Izjemen – že skoraj antalogijski – je odlomek iz zadnjega poglavja, o milostni usmrtni ostarelega lovskega psa – predsednika države ...

Zaradi vsega omenjenega smo bili člani žirije enotnega mnenja, da si med prispelimi déli zasluži najboljšo mesto **Kosmati predsednik**.

Za žirijo: **Franc Černigoj**

Foto: O. Neglost – Diana

Po predavanjih so lovski inšpektorji odgovarjali na nekatera vprašanja (z desne): Drago Karel Čahuk, Borut Tavčar, Igor Simšič, Milan Trkman, Gorazd Kokalj in mag. Jernej Marolt.

Predavanja o obveznosti upravljavcev lovišč

Trinajstega aprila letos je Lovska zveza Slovenije zopet pripravila izobraževanje za odgovorne osebe svojih članic. Skupen naslov izobraževanja je bil **OBVEZNOSTI UPRAVLJAVCA LOVIŠČA (zakonodaja in pravna praksa)**, obravnavani pa so bili posamezni tematski sklopi. Izobraževanje je bilo ponovno v dvorani Srednješolskega centra Grm v Sevnem pri Novem mestu, predavanja pa so pripravili območni

Foto: S. Vesel

Zanimanje za predavanja, ki so jih pripravili lovski inšpektorji, je bilo tolikšno, da je bilo v veliki dvorani srednješolskega centra Grm v Novem mestu skoraj premalo prostora.

lovski inšpektorji, ki imajo s temi vprašanji veliko izkušenj iz vsakodnevne prakse. O določilih Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov - 1 in ZDLov - 1A) je predaval **Gorazd Kokalj**, o koncesijskih pogodbah **Borut Tavčar**, o psih v lovišču **Milan Trkman**, o lastništvu divjadi in trofeji **Drago Karel Čahuk**, o načrtovanju v lovstvu mag. **Jernej Marolt** in o lovski izkaznici in izrednih posegih **Igor Simšič** (vodja lovske in ribiške inšpekcije). Za konec so zbrali nekaj vprašanj, na katere so inšpektorji takoj javno odgovorili, na poslana pisna vprašanja posameznih udeležencev

pa bodo pripravili tudi ustrezne odgovore in jih interesentom poslali po elektronski pošti.

V dvorani se je zbralo več kot 320 udeležencev, čeprav se jih je uradno prijavilo le 214. Očitno so se predavanj udeležili tudi nekateri zainteresirani lovski čuvaji. Kljub temu je dvorana zmogla gostiti vse udeležence, ki so prejeli tudi gradivo za predavanja (manjkajočega so jim naslednji dan poslali še po elektronski pošti). Udeleženci so pohvalili sistem tovrstnega sprotnega izobraževanja in usposabljanja, pa tudi nekatere predavatelje. Povedali pa so, da so pogrešali poglobljeno pravno razlago posameznih vsebinskih sklopov in predvsem pojasnitev problematike na posameznih primerih iz prakse. Verjetno bo organizator to željo predstavnikov upravljavcev lahko uresničil v naslednjih izobraževalnih programih.

B. Leskovic

Znanje in novi člani - prihodnost lovstva

Star rek pravi, da je znanje simetije. Spodbude prihajajo od zunaj, spoznanja od znotraj, a le, ko oboje sovpadne, nastane razvoj, je trdil že Seneka, ki je

menil tudi, da se je bolje naučiti nepotrebnih stvari kot ničesar. Voltaire pa je njegovo misel dopolnil s trditvijo, da je najzanesljiveje, da človek ne ve zanesljivo ničesar. Ko se spomnim svojih prvih lovskih korakov, na tiste prave lovce in spevno Spominčico, mi zaledeni kri v žilah. »Mladi se naučijo tega, kar so stari peli,«³ pravi rimski pregovor, ki je značilen za pristen lovski pristop. Da na mladih leži svet, se zaveda ali pa bi se morala vse bolj zavedati tudi lovska organizacija. Dopolnjevanje članskih vrst z novimi člani, polnimi energije in idej, ni škodila še nobenemu društvu. Zapiranje upravljavcev lovišč v ozek krog članstva lahko pomeni nepopravljivo škodo za razvoj lovske nastave. Ko so lovske družine kot upravljavci lovišč postale koncesionarke, se je povečala tudi njihova odgovornost za povečanje prirastka članstva. Zapiranje vrat sodržavljanom, ki izpolnjujejo zakonske pogoje po *Zakonu o društvih* in *Zakonu o divjadi in lovstvu* in imajo iskreno željo, da bi se včlanili v lovske vrste, ni primerno, ker pomeni kršitev načela prostovoljnosti. To je kršitev ustavnega načela pravice do zbiranja in diskriminatorsna odločitev, ki jo sodišče izpodbija. Lovska zveza Slovenije in njene članice pa so zadolžene, da vodi-

³ Addiscunt iuvenes, quod cecinere senes. – star rimski pregovor

jo izobraževanje svojih članov in postopke za lovske izpite.

Na podlagi 7. člena *Pravilnika o pogojih za opravljanje lovskega izpita in obliki dokazila o opravljenem lovskem izpitu* (Uradni list RS, št. 3/2006) je Upravni odbor LZS na podlagi 18. člena *Pravil LZS* že 21. 1. 2007 sprejel *Navodila za izvajanje praktičnega in teoretičnega dela lovskega izpita ter vodenje evidenc*.

V času pripravniške dobe mora lovska pripravnica oziroma pripravnik pod vodstvom mentorja, ki mora o poteku praktičnega usposabljanja sproti obveščati upravljavca lovišča, spoznati lovišče, pridobiti temeljna spoznanja, znanje in praktične veščine, ki izhajajo iz trajnostnega upravljanja z divjadjo. Med praktičnim usposabljanjem je treba poskrbeti tudi za preverjanje znanja kandidata in kandidatov o ravnanju s kratkocevnim in dolgocevnim lovskim orožjem.

Lovski pripravnik mora o svojem delu voditi *Dnevnik dela in aktivnosti*, ki jih s svojim podpisom potrdi mentor. Po uspešno opravljenem praktičnem delu usposabljanja upravljavec lovišča lovskega pripravnika prijavi za lovski izpit. Vsak kandidat lahko prosto izbira mesto udeležbe na tečaju za teoretični del izpita. Tečaje razpiše Lovska zveza Slovenije glede na število prijavljenih kandidatov po posameznih območjih. Stroške tečaja

plača kandidat, ki se udeležuje tečaja po programu, ki so ga pripravili Lovska zveza Slovenije, Zavod za gozdove Slovenije in pedagoške ustanove. Predavanja so dvakrat na teden, praviloma pa v dela prostih dneh po največ pet šolskih ur. Predavatelji posameznih predmetov preverijo znanje vsakega posameznega kandidata.

Lovski pripravniki opravljajo zaključni izpit pred izpitno komisijo, ki preveri njihovo znanje iz biologije in ekologije divjadi, iz zakonodaje in upravljanja z divjadjo in loviščem. Način spraševanja je prepuščen dogovoru med predavatelji in izpitno komisijo, kandidatom pa mora biti znan pred začetkom predavanja.

Glede vodenja evidenc pravilnik določa, da upravljavec lovišča vodi evidenco o lovskih pripravnicah in pripravnikih. Na regijskem območju vodijo evidence o opravljenem preverjanju znanja o ravnanju z orožjem ter o ocenah preverjanja znanja. LZS pa vodi evidence o pripravnikih, njihovih mentorjih, predavateljih, spričevalih, opravljenem lovskem izpitu ter seznamih izpitnih komisij.

Spričevalo o uspešno opravljenem lovskem izpitu je dokaz strokovne usposobljenosti za udeleževanje v lovstvu. Slehernemu državljanu, ki ga je uspešno opravil, zagotavlja pravico do lova v skladu s pravili Zakona o divjadi in lovstvu ter podzakonskimi predpisi.

Bojan Avbar

3. volilni občni zbor Koroške lovske zveze

Novi-stari predsednik Dušan Leskovec

Koroški lovci so šele pred Kosmimi leti dobili svojo območno lovsko zvezo, na katero so najbolj ponosni predvsem tisti, ki so se v minulih osmih letih razdajali za njeno uspešno delovanje. Zlasti so ponosni na mnoge uspehe na področju izobraževanja, lovske kulture, zimskega športa, strelstva in lovske kinologije, pa tudi na čezmejno sodelovanje in povezavo z zamejskimi slovenskimi lovci. Lovski funkcionarji KLZ, na čelu katerih je bil vseh osem let neutrudni predsednik **Dušan Leskovec**, in tudi mnogi drugi koroški funkcionarji so morali mnogo prostega časa nameniti

delu v lovstvu, da je zdaj KLZ tako prepoznavna doma in na tujem.

Da tudi na Koroškem cenijo lovsko tradicijo in družabnost, je že znano. Temu se niso izneverili 18. 2. 2010, ko se je v idilični kmečki vasici Podgorje v Gostišču Kovač, kjer so vsa največja lovstva srečanja in izobraževanja KLZ, zbrala lovska družina in kjer je bil 3. volilni občni zbor KLZ. Od devetnajstih delegatov – starešin koroških LD, v katere je včlanjenih okrog 1.200 lovecev, je manjkal samo en delegat. Vabilu pa so se stoodstotno odzvali vsi tisti, ki so bili povabljeni. LZ Slovenije sta zastopala podpredsednik **Branko Kurnik** in **Jože Samec**, član UO LZS; iz Kluba prijateljev lova - Celovec sta prišla predsednik **Mirko Kumer - Fric** in **Konrad Mandl**, sicer dolgoletna prijateljela koroških in štajerskih lovecev. Tam so bili tudi **Zdravko Miklašič**, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo ZGS, OE Slovenj Gradec, dr. **Edo Osrajnik**, podpredsednik Pohorskega OZUL, in **Slavko Žlebnik**, ki je zastopal koroške lovske kinologe, ter drugi. Za kratek kulturni program so poskrbeli pevci Lovskega okteta LD Prežihovo - Kotlje.

Letošnji občni zbor je bil skrbno pripravljen že zaradi podelitve visokih lovskih odlikovanj ter izvolitve novih organov zveze, za kar velja zahvala vsestranskemu strokovnemu tajniku **Franco Prazniku**. Vsi vabljeni so dobili z vabilu pravočasno tudi pisna poročila o opravljenem delu v zadnjem štiri-letnem mandatu. Zagotovo bo letošnji občni zbor še najbolj ostal v lepem spominu **Benu Kotniku**, članu LD Prežihovo, in dr. **Ediju Osrajniku**, članu LD Orlica, ki sta prejela red LZS za lovske zasluge I. stopnje, ter **Mitji Šipku**, ki je prejel plaketu KLZ. Medtem ko sta Kotnik in Osrajnik v več kot 50-letnem lovskem poslanstvu pustila velik pečat koroškemu lovstvu, pa Šipek kljub visoki starosti še vedno neutrudno pomaga širiti lovsko glasbeno kulturo z vodenjem Lovskega okteta LD Prežihovo. Odlikovanja so podelili Kurnik, Leskovec in Kudrnovsky.

Delovno predsedstvo je tekoče vodil **Dušan Kudrnovsky**, starešina LD Dravograd. Čeprav je bilo pričakovati, da bo poleg predsednika Leskovca, ki vsako leto pripravi obširno poročilo, kateri od delegatov vsaj kaj

Novi lovci na Dolenjskem

Trajnostno gospodarjenje z divjadjo, ki je v lasti države, je podlaga za koncesijske pogodbe, ki jih je Vlada Republike Slovenije sklenila z lovskimi družinami kot koncesionarji. Država je lovsko izobraževanje zaupala Lovski zvezi Slovenije, ki je na Dolenjskem tudi letos v sodelovanju z Zvezo lovskih družin Novo mesto pripravila izobraževanje mladih lovecev. Po tečaju, ki ga je vodil strokovni tajnik ZLD **Stane Gabrijel**, je pred izpitno komisijo, ki so jo sestavljali **Bojan Avbar** kot predsednik ter člana **Blaž Krže** in **Marjan Kumelj**, pokazalo svoje znanje 24 lovskih kandidatov iz dolenjskih lovskih družin, ki so 19. 3. 2010 vsi uspešno opravili državni lovski izpit. Knjižne nagrade za učni uspeh so prejeli **Mojca Majcen** (LD Šentrupert), **Jure Jerlah** (LD Velika Loka) in **Matej Kovačič** (LD Dobrič). Na fotografiji: novi lovci po podelitvi lovskih spričeval.

Foto: B. Avbar

Novi lovci z območja ZLD Novo mesto

vprašal ali pohvalil dosedanje delo, se to ni zgodilo! To pa ne pomeni, da ne bi imeli o čem razpravljati. Morda vsaj o tem, da so nekdanji člani UO KLZ v letošnjem finančnem načrtu namenili manj denarja za lovsko kulturo. So pa zato uspešno opravljeno delo vseh organov KLZ pohvalili Kumer, Miklašič in Kurnik. Podpredsednik LZS se je javno zahvalil vsem tistim koroškim lovcem, ki izredno uspešno delujejo v organih LZS. Odkrito je spregovoril tudi o delu LZS, zlasti o aktualnih nalogah, ki jih v tem obdobju uspešno opravljajo in rešujejo organi LZS. Miklašič je pohva-

Verčkovnika, gospodarja LD Podgorje, in **Bojana Deberška**, lovskega čuvaja LD Slovenj Gradec; iz dravogradskega LGB **Marka Kogelnika**, starešino LD Libeliče, in **Viljema Štrumbergerja**, starešino LD Bukovje, ter iz Pohorsko-Kobanskega LGB **Draga Vaisa**, starešino LD Orlica - Vuhred, in **Maksimiljana Lorenca**, člana LD Muta. V NO so bili izvoljeni **Pavla Praper**, LD Dravograd, **Jožef Gregorc**, LD Jamnica, in **Jožef Potočnik**, LD Golavabuka. V disciplinsko razsodišče so bili izvoljeni: **Janez Rotovnik** iz LD Peca, **Blaž Štumpf** iz LD Podgorje, **Anton Levč** iz LD Mislinja, **Franc**

Na prvi konstruktivni seji UO KLZ so nekateri člani že prevzeli vodenje komisij, nekatere so celo združili. Tako bo v tem mandatu podpredsednik KLZ Drago Vais. Komisijo za lovsko kinologijo bo vodil Deberšek; Mlinšek bo vodil komisijo za upravljanje z divjadjo, statistiko in informacijski sistem; Verčkovnik bo na čelu komisije za izobraževanje, kulturo, odlikovanja in stike z javnostjo; Jelen bo na čelu komisije za lovsko strelstvo, Praper bo bdel nad finančnim poslovanjem, Kogelnik pa nad delom statutarne pravne komisije.

Franc Rotar

lovskim družinam ni povsem uspelo opraviti načrta odstrela, so vendarle dokazale, da si bodo tudi v prihodnje prizadevale uresničiti potrjene letne načrte odstrela, kot jim jih nalaga koncesija. Lani je načrt odvzema pri srnjadi znašal 2.088 glav, lovcem pa je uspelo odstreliti 1.537 glav. Nekaj manj kot 400 glav srnjadi so znašale izgube na cestah in železnici, zaradi košnje, potepuških psov, boleznih in tudi krivolova. Kot rečeno, lani nekaterim LD ni uspelo izpolniti načrtovanega odstrela jelenjadi. Odstrelili so 63 glav, skupni odzem je bil 68 (načrt je zahteval 92). Tudi načrt odstrela pri muflonih ni bil opravljen v celoti, saj so jih od 70 načrtovanih izkazali le 53. V tem so imeli mnogo več uspehov pri odstrelu gamsov, ki so jih odstrelili 203 od 225 načrtovanih. Lani so imeli izgube tudi pri gamsih, in sicer 17. Na Koroškem tudi lov na divje prašiče ni več tako uspešen, kot je bil še pred nekaj leti. Nekatere koroške LD, ki imajo v svojih loviščih divje prašiče, namreč vedno pogosteje opažajo, da jih je manj tudi zaradi povečanega odstrela. Lani so jih od 87 načrtovanih odstrelili 54. Omeniti velja, da divji prašiči tudi koroškemu lovcem že več let povzročajo glavobole zaradi škode na kmetijskih površinah.

Onstran Pece, v okraju Velikovec na avstrijskem Koroškem, v desetih lovnih okoliših, ki skupaj merijo okrog 100.000 ha lovnih površin, v 141 občinskih in zasebnih loviščih lovska opravila zelo uspešno opravlja 1000 lovcov. Vsako leto tudi tam organizirajo Lovski dan, ko predstavniki lovnih okolišev opravijo »inventuro« odstrela divjadi. Za organizacijo dneva skrbita avstrijska Koroška lovska zveza, ki jo vodi glavni lovski mojster dr. **Ferdinand Gorton**, in lovski mojster za okraj Velikovec inženir **Franc J. Koschutnigg**. Letos so se srečali 20. februarja. Povabilu so se odzvali mnogi pomembni gostje gospodarskega, kulturnega in tudi lovsko pomembnega okraja Velikovec. Koroške lovcve z naše strani Pece sva zastopala **Franc Rotar** in **Anton Sadek**. Tudi na avstrijskem Koroškem so lovci izbrani na letni lovski dan po podobnem »lovskem delegatskem« sistemu, kot ga poznamo slovenski lovci. Vsa lovska srečanja začnejo s kratkim kulturnim programom. Letos so se še posebno izkazali lovski rogisti iz gojitvenega lovnega okoliša Pliberk.

Gospodarjenje z divjadjo na tej strani Pece in onstran nje

Pregled odstrela v Koroški LZ in okraju Velikovec

Strokovna komisija **Pohorskega območnega združenja upravljalcev lovišč (POZUL)** je v prvi polovici februarja na sedežu **Koroške lovske zveze** v Pamečah opravila pregled in kategorizacijo odstrela in izgub divjadi v letu 2009, in sicer za 20 lovišč na Koroškem, ki spadajo v to območje. Devetčlansko komisijo, v kateri so priznani štajerski in koroški lovci z dolgoletnimi lovskimi izkušnjami, že nekaj let vodi predsednik **Zdravko Brezovšek**, sicer starešina LD Šmartno na Pohorju. V podatkovno bazo LIS - *Lisjak* sta končne rezultate kategorizacije tudi tokrat sproti vnašala **Jože Samec** in **Samo Vončina**. Nad delom komisije je bdel lovski inšpektor **Drago Križan**.

Že po skrbno urejenih statističnih podatkih, ki jih v *Lisjaku* v času lova vnašajo gospodarji 19 koroških LD, je razvidno, da so bili v minulem letu koroški lovci nekoliko doslednejši in tudi bolj strokovni pri uresničevanju letnega načrta odstrela pri vseh lovnih vrstah velike divjadi, razen pri jelenjadi, kot npr. leta 2008. Lovski inšpektor Križan je povedal: »To je problem nekaterih koroških LD že nekaj let. Sicer pa se tudi koroški podpisniki koncesijskih pogodb še kako zavedajo odgovornosti, saj te upravljalcem lovišč brezpogojno nalagajo dosledno izvršitev letnih načrtov odstrela.« Koroška premora nekaj več kot 75.000 ha lovnih površin, s katerimi upravljajo koroški lovci. Čeprav lani

Foto F. Rotar

Odlikovanji, red LZS za lovske zasluge I. stopnje, je Benu Kotniku (prvi od leve) in dr. Ediju Osrainiku izročil podpredsednik LZS Branko Kurnik. Ob njem je predsednik KLZ Dušan Leskovec.

lil dobro sodelovaje s koroškimi lovci in tudi izredno poslanstvo *Lisjaka*, saj le-ta ažurno sledi življenju in delu v lovski organizaciji. Po besedah S. Žlebnika pa z delom LZ Slovenije niso povsem zadovoljni funkcionarji in člani LKD na Koroškem, saj naj bi ta premalo naredila za strokovni napredek lovske kinologije. Žlebnik je pohvalil izredno dobro sodelovanje med KLZ in Kinološkim društvom Koroške.

Delegati 3. volilnega občnega zbora KLZ so po predhodnem usklajevanju v svetih LGB, na Koroškem delujejo štirje, imenovali in izvolili člane v nov UO: iz Mežiškega LGB **Marka Jelena**, starešino LD Pogorevc, **Roka Praperja**, gospodarja LD Peca, **Maksa Oserbana**, starešino LD Jamnica, in **Antona Sadeka**, starešino LD Strojna; iz slovenjgraškega LGB **Dušana Leskovca**, starešino LD Slovenj Gradec, **Dušana Mlinška**, gospodarja LD Dolič, **Marijana**

Lampret iz LD Dravograd, **Jan-ko Kolar** iz LD Orlica in **Jožef Verčko** iz LD Zeleni Vrh. Delegati so za novega predsednika enoglasno ponovno izvolili Dušana Leskovca, ki KLZ uspešno vodil že od ustanovitve.

Plaketo Koroške lovske zveze sta Mitji Šipku izročila Dušan Leskovec in Dušan Kudrnavsky.

Foto: D. Križan

Vsako leto posebna strokovna komisija Pohorskega OZUL, ki jo vodi Zdravko Brezovšek, pregleda odstrel parkljaste divjadi na Koroškem.

Srečanje, ki je bilo zanimivo tudi za avstrijske medije, je zelo večje vodil Franc Koschuttnigg, ki je posebej za Lovca povedal, da so lovci iz okraja Velikovec v letu 2009 odstrelili 151 gamsov, 2.495 glav srnjadi, 243 glav jelenjadi, 36 muflonov, 158 divjih prašičev, 8 ruševcev in 7 velikih petelinov. Kar 426 glav srnjadi so lani izgubili na cestah. Še do nedavnega je srnjad velik davek plačevala tudi na cestah v pliberškem lovnem okolišju, ki ga vodita mag. **Franc Tšchernko** in njegov namestnik **Janez Kaiser**, ki v okraju Velikovec skrbi za nadzor nad strelnim orožjem. Kaiser nam je zaupal, da v Avstriji sicer že nekaj časa poteka akcija namestitve novih, učinkovitejših svetlobnih in zvočnih odsevnikov, ki jih lovci nameščajo tam, kjer divjad najpogosteje prečka sicer dokaj prometne avstrijske ceste.

»Ker smo tudi v pliberškem lovnem okolišju vsa leta nazaj na cestah izgubili veliko srnjadi, smo že takrat ob cestah začeli nameščati različna kemična odvrčala za divjad, nato pa tudi svetlobne odsevnike, ki bi divjad odvrčala od prehanjanja prek ceste. Ker gre tudi na tem področju lovška znanost naprej, smo pred časom ob najbolj izpostavljenih cestnih odsekih začeli nameščati povsem nove odsevnike, ki oddajajo modri sijaj in za divjad neprijetni zvok. Povsod tam, kjer smo le-te že namestili, srnjad skoraj ne pride več v bližino cest. Tako tudi izgub srnjadi na cestah skorajda ni več.« je povedal zamejski slovenski lovec Kaiser, tudi član Kluba prijateljev lova – Celovce.

Franc Rotar

Le z vztrajno vajo in konkurenco do uspehov!

Razveseljiva uspeha naših članov na tekmovanjih v oponašanju jelenjega rukanja

Člani rukaške sekcije, ki deluje v okviru Komisije LZS za lovsko kulturo, so bili že v prvih mesecih letos zelo aktivni, saj so se udeležili dveh pomembnih mednarodnih rukaških tekmovanj, ki sta potekali v sklopu lovskih sejmov v Salzburgu (28. februarja) in Celovcu (28. marca). Obe tekmovanji sta bili za našo skupino kot naročeni, da se člani preizkusijo in ugotovijo, kako dobri so v tekmovalnih disciplinah, saj bo letos maja na Poljskem XII. Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja.

Na tekmovanju v Salzburgu se je s tekmovalci drugih držav pomerilo šest članov naše sekcije: trije v uradni konkurenci in trije zunaj nje. Nastopili so: **Jožef Gril, Pavel Nared, Aleš Žnidaršič, Simon Ferlinc, Klemen Šuštaršič, Matic Oberstar in Martin Frančeškin**. Izmed 15 tekmovalcev iz štirih držav (Avstrije, Slovenije, Madžarske in Češke) je za veselo presenečenje poskrbel naš **Jožef Gril**, ki je po svojem nastopu v treh disciplinah prepričljivo osvojil **prvo mesto** s petimi točkami prednosti pred preostalima dvema najboljšima tekmovalcema **Jindrichom Hnidakom** s Češke in **Cristianom Hochleitnerjem** iz Avstrije na tretjem mestu. Ves čas tekmovanja so bili nastopi nastopajočih dokaj izenačeni in sodniki, med katerimi je bil tudi

naš **Ernest Kerčmar**, so dokaj korektno ocenjevali vse nastopajoče, saj se njihove ocene niso preveč razlikovale. Verjetno veste, da sodniki pri svojem ocenjevanju ne vidijo nastopajočega, ocenjujejo izključno glede na zvočni vtis, ki ga nanje naredi nastopajoči.

Tudi organizatorji sejma v Celovcu, na katerem je imela LZS svoj predstavitveni prostor, so nas povabili na podobno rukaško tekmovanje, kot je bilo v Salzburgu. Tudi tistega se je udeležilo 15 lovcev - rukačev iz štirih držav, vendar so tekmovalci tekmovali za **ekipno uvrstitev**. Upoštevali so seštevek treh članov ekipe, ki so nastopili v dveh disciplinah, in kot zadnjo disciplino skupni nastop ekipe v oponašanju »rukanja glavnega jelenja na rukališču, ki ga izzivata dva stranska jelenja«. Nastopi so bili nadvse zanimivi z vložkom »udarjanja jelenjih rogovij«, ki pride do izraza med bojem dveh tekmecev. Nestrpno smo čakali

na izid tekmovanja in sledilo je ponovno presenečenje: prva tričlanska ekipa **Slovenije (Jožef Gril, Pavel Nared in Klemen Šuštaršič)** je osvojila **1. mesto** pred ekipo **Avstrije** in **Češke**.

Preostali naši tekmovalci (**Martin Frančeškin, Matic Oberstar in Vital Šuligoj**) pa so osvojili peto mesto.

Po razglasitvi rezultatov in uspeha naših rukačev je bilo čutili kar malo zavisti pri drugih tekmovalcih. Vendar pri uveljavljenem sistemu ocenjevanja sodniške žirije, v kateri je bil tudi naš **Ernest Kerčmar**, ni nobene možnosti za prirejanje rezultatov in sta pač »razpoloženje« in kakovost nastopa vsakega tekmovalca odločilnega pomena. Uspeha smo bili še toliko bolj veseli, ker se je izkazalo, kako pomembne so bile priprave in skupne »vaje« naših rukačev pred odhodom na tekmovanje. Tekmovalci so si s pomočjo arhiva videoposnetkov, ki jih skrbno beleži naš snemalec **Branko**

Rukaška ekipa LZS, ki je nastopila v Salzburgu.

Prvi trije najboljši rukači v Salzburgu (od leve Hnidak Jindrich, Jožef Gril in Cristian Hochleitner)

Foto: M. Petretič

Ekipa rukačev, sodnikov in spremljevalcev Lovske zveze Slovenije, ki je nastopila v Celovcu (od leve Ernest Kerčman, Klemen Šuštaršič, Martin Frančeškin, Vital Šuligoj, Marko Petretič, Matic Oberstar, Pavel Nared, Jožef Gril).

Meden, zelo pomagali pri doseganju optimalnih izvedb oponašanja določenih disciplin na tekmovanju. »Brez treninga ni uspeha!« namreč velja tudi v tem lovskem »športu«, ki je očitno v drugih državah zunaj Slovenije še bolj priljubljen, konkurenca rukaških mojstrov in pa je pri njih zelo velika. V njihove vrste prihajajo vedno novi tekmovalci, ki so si le s kakovostjo svojih nastopov priborili mesto v reprezentanci svoje države, ki jo zastopajo. Že kar čutiti je, da bo **Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja, ki bo 15. maja 2010 na gradu Goraj na Poljskem**, zelo zanimivo in na visoki tekmovalni ravni. Tega se zavedajo vsi naši tekmovalci in razumljivo je, da na takem tekmovanju nastopajo le najboljše. Časa je še dovolj, treba je vaditi, vaditi in vaditi... Le tako bodo tekmovalci dosegli dober rezultat.

Prihodnje leto nas verjetno čaka organizacija XIII. Evropskega prvenstva v Sloveniji. Menimo, da ga bomo dobro pripravili in izpeljali. Čutimo pa, da je treba postoriti več v okviru privabljanja novih članov v našo rukaško sekcijo. Zato na tem mestu vabimo vse, ki jih ta dejavnost zanima in čutijo, bi se s tem radi ukvarjali. Ne sebično vam bodo pomagali naši že uveljavljeni rukači. Zato se oglasite (javite se na LZS, Mitji Kersniku, ali po telefonu 01 (24-10-916)!) Le tako bomo slovenski lovci lahko izboljševali rukaško kakovost.

Marko Petretič

10. koncert lovskih rogistov na avstrijskem Štajerskem

Zelo radi igrajo tudi skladbe Jožeta Grleca

Slovenski lovci spoštujemo in negujemo vse zvrsti lovske tradicije, a zadnja štiri desetletja gotovo največ pozornosti namenjamo tradicionalnim srečanjem LPZ in skupinam rogistov. Podobno svoje lovske tradicije uspešno negujejo tudi lovci v sosednji Avstriji. Pri tem še najbolj izstopajo lovski rogisti Nižje Avstrije, ki dolgi tradiciji igranja na lovske rogove namenjajo posebno pozornost. V St. Poeltnu, glavnem mestu Nižje Avstrije, so 28. januarja organizirali že **10. koncert lovskih rogistov Nižje Avstrije** (10. Jagdhornkonzert der Jagdhornbäser aus Niederrösterreich). V mestu, ki se je v 8. stoletju razvilo na ruševinah nekdanjega rimskega mesta, imenovanega *Aelium Cetium*, kjer se zdaj lepo dopolnjujeta stara in sodobna arhitektura, živi okrog 60.000 prebivalcev. Mesto je dobilo mestne pravice že v 12. stoletju, predvsem zaradi cvetočega gospodarstva in privlačne lege. Tudi zdaj se nezadržno širi; leži ob reki Traisen in je od Dunaja oddaljeno okrog 70 kilometrov.

Turistično in gospodarsko privlačno mesto je med evropskimi lovci znano tudi po tradicionalnih vsakoletnih koncertih lovskih rogistov, ki delujejo pod geslom *Gremo, gremo na lov! (Auf, auf*

zur Jagd). Letošnji je bil sploh odmeven. Že uvod v nepozabni lovski glasbeni večer in po njem druženje za vse udeležence sta bila edinstvena. Lovski rogisti, ki igrajo na rogove B in ES, so se predstavili kot pravi mojstri, čeprav niso poklicni glasbeniki. Omeniti velja, da je 1.100 vstopnic za koncert, ki so stale 25 evrov, povsem pošlo že dober mesec pred koncertom, kar samo dokazuje, kako privlačen in cenjen je ta koncert med ljubitelji melodij lovskih rogov in ubranega petja. Kako tudi ne bi bil, saj se vsako leto predstavi le nekaj najboljših skupin lovskih rogistov iz Spodnje Štajerske. Letos je ta čast pripadla šestim skupinam rogistov in Mešanemu pevskemu zboru St. Martin. Čeprav tokrat tja ni bilo čeških lovskih rogistov, ki po navadi dajo koncertu še posebno privlačnost, je bil koncert prava glasbena postalica. Skupine rogistov so se

Franci Albreht, vodja Notranjskih rogistov, **Marko Rešetič**, predsednik Šentjernejških rogistov, **Mirko Heric**, vodja rogistov LD Križevci, **Franc Slodnjak**, predsednik rogistov ZLD Ptuj - Ormož, glasbeni pedagog **Tone Gašper**, umetniški vodja Lovskega okteta Podgorje ter **Franc Rotar**, podpredsednik Komisije LZS za kulturo in stike z javnostjo. Da smo se koncerta sploh lahko udeležili, moramo priznati zasluge **Petru Pavlu Maierhoferju**, dolgoletnemu lovskemu glasbenemu prijatelju slovenskih rogistov, ki mu je za nas pravočasno uspelo dobiti nekaj vstopnic. Pravo presenečenje za slovenske udeležence koncerta, ki so na koncertu res uživali, je sledilo, ko je skupina lovskih rogistov **Breitenfurter JHBL**, ki velja za eno najboljših v tem delu Avstrije, med drugim zaigrala skladbo *Pozdrav rogistov* (Hornbläsergrub) našega av-

Foto: F. Rotar

Tudi letošnji vrhunski koncert lovskih rogistov Nižje Avstrije je obiskalo 1.100 obiskovalcev. Toliko jih namreč lahko sprejme velika koncertna dvorana v centru St. Poeltna.

nadvse uspešno predstavile tudi s samostojnim nastopom. Še posebno so udeleženci koncerta z dolgim in burnim aplavzom nagradili igranje združenih rogistov, ki jih je tudi tokrat vodil najbolj cenjeni vodja lovskih rogistov profesor **Franc Stättner**. Ne malo zaslug za uspešen koncert je imel tudi povezovalc programa **Johan Hayden**, znani pisec skladb za lovske rogove.

Vrhunskega koncerta so se udeležili mnogi tamkajšnji politiki, gospodarstveniki, bančniki, kulturniki ter predstavniki lovstva Nižje Avstrije ter iz drugih avstrijskih dežel. Koncerta se je udeležilo tudi nekaj naših lovskih glasbenikov: **Gregor Rettinger**, predsednik Domžalskih rogistov, **Rudi Slogovič**, predsednik Prekmurskih rogistov,

torja **Jožeta Grleca**, vedno bolj priznanega in cenjenega pokojnega slovenskega lovskega glasbenega pedagoga iz Prekmurja. Vrhunsko igranje je še najbolj čustveno spremljal Slogovič, ki neutrudno skrbi, da Grlečeva dela nikoli ne bodo šla v pozabo.

Tudi letošnji vrhunski koncert v St. Poeltnu je bil medijsko zelo odmeven. V celoti ga je posnela avstrijska televizija ORF. Od številnih novinarjev je bil še najbolj oblegan in zanimiv sogovornik **Franc Stättner**, ki si je vzel čas tudi za slovenske lovce. Posebej za našega Lovca je med drugim povedal, da že več kot 25 let bdi nad igranjem lovskih rogistov. »Tudi v Spodnji Avstriji je bogata tradicija igranja na lovske rogove. Kar 130 skupin rogistov igra na rogove B

Koncerta avstrijskih lovskih rogistov so se udeležili tudi slovenski lovski glasbeniki (od spodaj): Rudi Slogovič, Marko Resetič, Gregor Rettinger, Franc Slodnjak, Franci Albreht, Mirko Heric in Tone Gašper.

Po nekaj letih so se spet srečali lovski rogisti, nekdanji veliki prijatelji Jožeta Grleca (od leve): Gregor Rettinger, Franc Stättner in Rudi Slogovič.

in 40 skupin na rogove ES. Res je, tudi naši lovski rogisti vedno raje igrajo Grlečeve skladbe. Tega glasbenika sem jaz tudi osebnostno poznal in užjemno cenim njegov prispevek, ki ga je dal lovskim rogistom. Čeprav je pisal enostavnejše skladbe, ki so zato dostopne slehernemu rogistu, je zelo cenjen med lovskimi rogisti; ne samo v Sloveniji, tudi pri nas in tudi drugod.« je poudaril Stättner.

Franc Rotar

Lovci in kmetovalci že 25 let z roko v roki

Lovci LD Rače že četrto leto organiziramo srečanja kmetovalcev z območja naše-

ga lovišča in domačih lovcev. Z veseljem ugotavljamo, da so naša srečanja iz leta v leto številčnejša in vsako leto pristnejša. Tudi letos je bilo tako. Srečanje je bilo v soboto, 20. 2. 2010, v našem novem lovskem domu, kjer nas je obiskalo 47 kmetovalcev. Za dober, in to zares dober srnin golaž sta poskrbela naša vrhunska kuharja ata **Jože** in sin **Jože Kac**; slednji je tudi po poklicu kuhar. Pohvale so kar deževale. Seveda tudi dobra štajerska kapljica ni manjkala in vse je bilo zelo pristno, prijateljsko in sproščeno. Resni in manj resni pogovori ter dobra volja so bili rdeča nit srečanja.

Naključno sem izbral nekaj kmetovalcev in jim postavil nekaj enakih vprašanj: **kaj menite o udeležbi na srečanjih lovcev - kmetovalcev; lastna ocena srečanj; težave, ki bi jih lovci morali še bolj reševati v korist kmetov; kako bi kmetovalci še bolj sodelovali z lovci oziroma pomagali pri gospodarjenju z divjadjo; ali se boste še udeležili takšnih srečanj?**

Kmetovalec iz Orehove vasi, **Miran Žigert** (44 let), gospodari na 44 ha zemljišča:

Srečanj sem se udeležil približno 15-krat. Sodelovanje je izredno dobro in izrednega pomena tudi za nas. Največji problem so zdaj vrane. Lahko bi še bolj pazili na malo divjad, ki je že tako prizadeta. Rade volje bom še prišel med lovce.

Kmetovalec iz Skok, **Anton Veis** (50 let), gospodari na 45 ha:

Na srečanju sem 16-tič. Prijateljsko vzdušje je, saj vemo, da ste lovci gojitelji živali in dobri gostitelji. Vrane so problem, luknjajo nam plastične folije. Kmetje smo glede male divjadi kar ozaveščeni, predvsem pri košnji bi se še dalo kaj več postoriti v njeno korist. Z veseljem se bom še naprej udeleževal takšnih srečanj.

Kmetovalec iz Dobrovc, **Slavko Čander** (40 let), gospodari na 15 ha:

Na srečanjih sem bil približno 20-krat. Zaradi druženja in dobrega golaža rad pridem, saj se tu srečamo stari znanci in prijatelji. Sodelovanje z lovci je dobro, problem pa so vrane. Pri košnji bi še lahko kaj naredili v korist divjadi. Z veseljem se bom še udeleževal srečanj z zeleno bratovščino.

Kmetovalec iz Sp. Gorice,

Stanko Valant (47 let), gospodari na 6 ha:

Srečanja sem se udeležil šestič. Moji vtisi so zelo dobri. Problem so vrane. Način košnje, premalo je tudi zaraščenih površin na odprtem polju. Še bom prišel med lovce, če mi bo le zdravje dopuščalo.

Kmetovalec iz Zg. Gorice, **Avgust Vodošek** (55 let), gospodari na 15 ha:

Srečanja sem se udeležil okrog 15-krat. Počutje med lovci je vedno dobro, vem, da me spoštujejo kot tudi jaz njih. Menim, da lovci delajo zelo dobro. Kmetovalci bi bili lahko še bolj previdni pri košnji, saj takrat polegajo tudi srne in valijo fazanke. Med zeleno bratovščino se zelo dobro počutim; še bom prišel.

Kmetovalec iz Podove, **Bojan Mlakar** (52 let), kmetuje na 25 ha:

Srečanja sem se udeležil tretjič, pred tem se je srečanj udeleževal moj oče. Počutje je odlično, v prelepem lovskem domu, res odlično. Sodelovanje z lovci je zelo dobro, problem je siva vrana. Krčenje meja je nujnost za kmetovalca, žal pa je v škodo divjadi. Na povabila na prihodnja srečanja se bom še z veseljem odzval.

Kmetovalec iz Brezule, **Bran-ko Mlakar** (53 let), kmetuje na 53 ha:

Srečanja sem se udeležil 5-krat. Zelo dobro se počutim med lovci. Menim, da lovci in kmetje odlično sodelujemo. Z veseljem se bom še naprej odzval vašemu povabilu.

Kmetovalec iz Rač, **Franc Šalamun** (58 let), kmetuje na 58 ha:

Med lovce rad pridem, ker imam rad divjad in predvsem dobro družbo. Mislim, da sem se doslej udeležil vseh srečanj.

Že leta in leta dobro sodelujemo. Kmetje se že dolgo zavedamo, da lahko dosti storimo za divjad, in to v glavnem tudi počnemo. Z veseljem bom prišel tudi drugo leto.

Predsednik Ribiške družine Rače, **Silvo Koren**:

Lovci so najboljši ljudje na svetu. Čim več druženja nam je vsem potrebno, politiko in osebne interese pa potisniti na stran. Dragi moj prijatelj, dokler bom živ, se bom z lovci z veseljem družil. Kormorani in ribojedi ptiči so za ribjo populacijo velik problem.

Spoštovani lovci, iz komentarjev je razvidno, koliko pomenijo takšna srečanja kmetovalcem in tudi lovcem. Proti jutru smo se vsi »židane« volje poslovili in si obljubili, da se bomo prihodnje leto zagotovo spet srečali.

Drago Vešner

Slovenski lovski pevski zbor Doberdob iz Furlanije - Julijske krajine

Slovensko lovsko društvo Doberdob iz Furlanije - Julijske krajine že od leta 1976 združuje slovenske lovce v Italiji, ki je že ob svoji ustanovitvi v svoj obsežen program vključilo tudi ustanovitev lovske pevске skupine. SLPZ Doberdob deluje od leta 1985, razvil pa se je na koreninah tržaškega lovskega pevskega zbora, ki je že istega leta nastopil na 12. Srečanju slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov v Dekanij pri Kopru. Od takrat redno sodelujejo na omenjenih letnih lovskih pevskih revijah. Leta 1994 so organizira-

Foto: B. Žerdin

Slovenski lovski pevski zbor Doberdob iz Furlanije - Julijske krajine

li in gostili 21. tovrstno srečanje, ki je bilo v Boljuncu pri Trstu. Zbor redno sodeluje na vsakoletni prireditvi *Primorska poje*. Pevci DSL Furlanije - Julijske krajine - Doberdob so vključeni tudi v razne pobude kulturnega, socialnega in družabnega značaja. Sicer pa zbor nastopa na lovskih srečanjih doma v Furlaniji - Julijski krajini in v tujini, organizirajo pa tudi samostojne koncerte. Zbor vodi **Herman Antoni**č, predsednik zbora pa je **Stanko Budin**. Slovenski lovski pevski zbor Doberdob je pobraten s pevskim Društvom prekmurskih lovcov.

Bojan Žerdin

Čigave so gamsje garje?

Zveza lovskih družin Gozrenjske je 6. marca letos organizirala obnovitveni strokovni tečaj za usposobljene osebe v loviščih in loviščih s posebnim namenom (LPN) za prvi pregled uplenjene divjadi. Udeležba je bila izredna, predavatelj **Tone Plestenjak**, dr. vet. med., in **Mihail Avsec**, dr. vet. med., z Območnega urada VURS sta strokovno tematiko predstavila zelo nazorno in uporabno. Na koncu predavanja je bilo manjše presenečenje. Na vprašanje enega od slušateljev, zakaj nihče od predavateljev ni niti z besedico omenil boleznih gamsjih garij, zaradi katerih so dokaj izpraznjena lovišča v visokogorju, je sledil presenetljiv odgovor:

»Gamsje garje niso v domeni VURS-a, temveč je to problematika, s katero naj bi se ukvarjala Lovska zveza Slovenije! (???)«

Na območju sosednje Koroške smo obiskovalci že nekaj zadnjih let na predstavitev odzema velike divjadi z zanimanjem opazovali kričeče označene primere gamsjih rogljev (oz. trofej) živali, ki so bile iz lovišč »odvzete« (odstreljene, najdene) kot garjave. Verjemite, da ni bilo prijetno »odgovarjati«, da na južni strani Karavank, čeprav je ista populacija, preprosto ni garjavih gamsov.

Poznamo povzročitelja garjivosti, vemo, da za garjami oblevajo predvsem vrste divjadi, ki živijo v tropih. Po teoriji naj bi bili občasni pojavi posledica preobremenjenosti biotopov, nemira v loviščih, nepravilne sestave odstrela. Razumemo tudi dejstvo, da bi morda javna objava obolevnosti gamsje populacije za to boleznijo zmanjšala zanimanje evropske lovske turistične javnosti za komercialni lov gamsov. Toda kljub temu je nerazumljiva popolna brezbrzičnost za množično in mučno umiranje garjavih gamsov v našem visokogorju.

V imenu vseh nas, ki smo se prepričali, kako mučno je umiranje divjadi pri tej bolezni, še enkrat javno vprašam: »**Čigave so torej garje?**« Zares ne bi rad zaključil, da smo garjavci mi, lovci vseh strok in državnih ustanov, ki nas zadevajo!?

*M. Dovžan
LD Tržič*

Foto: M. Velkovrh

V začetku marca je skupna delegacija LZS in LD Vrhnika na njegovem domu obiskala **Adolfa Malavašiča (LD Vrhnika)** in mu čestitala ob visokem življenjskem jubileju – 100-letnici. V sproščeni pogovoru je jubilar gostom povedal marsikatero zanimivost iz njegove bogate lovske zgodovine. Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Lovca.

V gozd z lovcom

Začelo se je novo šolsko leto in z njim tudi različne dejavnosti. Drugošolci iz OŠ dr. Franceta Prešerna iz Ribnice na Dolenjskem smo lepo vreme izkoristili in se že v drugem tednu pouka odločili za športni dan. Podali smo se na pohod do Francetove jame na Mali gori. Ker vemo, da je v naših gozdovih veliko medvedov, smo s seboj povabili tudi lovca **Miroslava Oražma**, da bi se počutili varneje. Našemu povabilu se je z veseljem odzval. Takoj, ko je stopil v šolsko stav-

je nevarna le takrat, ko s seboj vodi mladiče. Učenci so si lahko ogledali tudi lovsko puško in pokukali skozi daljnogled, če na nas preži katera žival. Naše druženje se je počasi bližalo koncu, saj smo morali varno priti še v dolino.

Kosmatinca nismo srečali, morda nas je opazoval kje od daleč. Bogatejši za nov list znanja in veselja, da smo varno prispeli do šole, smo se zahvalili lovcu Mirku in ga povabili na še kakšno srečanje z nami. Preživeli smo prijetno dopoldne in prepričani smo, da se je dobro počutil tudi naš vodnik. Želimo mu še veliko

Z lovcom Miroslavom Oražmom v lovišču

bo, so ga otroci z zanimanjem opazovali, saj je bil opremljen tako, kot pač lovec mora biti. In kar je bilo za naše otroke najpomembnejše: s seboj je imel lovsko puško, če bi nas slučajno ogrožal kakšen kosmatinec.

Vso pot smo veselo čebljali in hitro prispeli do cilja. Posedli smo se pod drevo in nestrpno čakali, kaj nam bo povedal lovec.

Mirko je lovec že zelo dolgo. Vsi lovci so včlanjeni v lovske družine. Učencem je povedal, kaj vse je treba opraviti, da postaneš lovec in kakšne so naloge in dolžnosti naših lovcov. Poudaril je, da lovci ne streljajo kar vseh živali po vrsti. Lovci opravijo le predpisani odstrel, predvsem pa skrbijo za naravne razmere živali, jim v hudih zimah prinašajo hrano, izdelujejo krmišča. Poskrbijo tudi za bolne živali. S svojim zanimivim pripovedovanjem je otroke tako navdušil, da so ob koncu njihova vprašanja kar deževala. Najbolj jih je zanimalo, kako se je mogoče ubraniti pred medvedom. Izvedeli smo, da se medved pravzaprav izogiba človeka in ga ne ogroža, medvedka pa

lovski užitek in se mu še enkrat zahvaljujemo za obisk.

*Maruša Čop,
prof. razrednega pouka
OŠ dr. Franceta Prešerna,
Ribnica*

Z lovcom Blažem nam je bilo lepo

V hladnih mesecih, ko smo vsi na toplem in imamo vsega na pretek, večkrat pomislimo na živali in s nespomnim pokritim gozdu. Tako se je tudi nam porodila zamisel, da bi malčke iz **Vrtca Pikapolonica - Ivančna Gorica (Ribice in Pikapolonica)** popeljali do lovske kočice. 29. 1. 2010 sta se dve skupinici veselo pripeljali z avtobusom do lovskega doma v Šentpavlu, ki je last **LD Šentvid pri Stični**.

Lovca **Blaž Kastelic** jih je lepo sprejel in jih najprej popeljal v gozd, kjer so otroci nastavili krmo za živali. Ob tem jih je poučil, kako je treba pozimi skrbeti za divje živali. Nato so

Z lovцем Blažem na zimskem obhodu krmišč za divjad. Otroci iz Vrta Pikapolonice – Ivančna Gorica.

Na koncu nam je lovec zaigral na harmoniko, mi pa smo peli.

odšli k domu, kjer so si ogledali še prežo. Ker jih je že pošteno zeblo, so pohiteli v dom, kjer jim je lovec Blaž razkazal lovski nahrbtnik in zanimivo vsebino v njem. Zatem so otroci lahko gledali še skozi daljnogled in se preizkušali v trobljenju na lovski rog. Lovec jim je predstavil tudi nekaj živali, na primer kuno, lisico, jazbeca, polha ... Od vseh živali jim je bila najbolj všeč lovčeva psička Jona, ki je ves čas veselo skakljala okrog otrok.

Ker so lovci pravi veseljaki, je lovec Blaž poprijel tudi za harmoniko in jim veselo zaigral, otroci pa so ga navdušeno spremljali s petjem. Ob koncu so se pogreli s toplim čajem in se okrepčali s pecivom. Tik pred odhodom so si otroci ogledali še hladilnico za uplenjeno divjad in se stehali na veliki tehtnici. Nato so se polni zimskih doživetij in lepih vtisov odpravili proti vrtcu.

Nataša Kastelic

Kaj nam je bilo najbolj všeč?

Užival sem na strelišču.

Maks Božnar, 2. r.

Najlepše mi je bilo, ko sem gledala skozi daljnogled.

Alenka Mavri, 1. r.

Najbolj mi je bilo všeč, ko nam je lovec pokazal različne vrste rogovja. Pokazal nam je srnjakove in kozorogove rogove.

Maruša Kežar, 2. r.

Lepo mi je bilo, ko smo se slikali z lovцем.

Nina Razpet, 2. r.

Zelo mi je bilo všeč, ko nam je lovec pokazal jelena. Ogledali smo si jelenovo rogovje.

Tjaša Čemažar, 2. r.

Všeč mi je bilo, ko nam je lovec razlagal o živalih.

Neža Mavri, 4. r.

Lepo mi je bilo, ko sem videla pravo puško.

Doroteja Podobnik, 4. r.
Podružnična šola Novaki, Cerčno

Evgen Berke, devetdesetletnik, se je rodil 29. 10. 1919 na Vaneči 12; po domače so tisti del vasi imenovali »Berketov varaš«. Zdaj živi ne daleč stran od rojstne hiše na

kmetiji Vaneča 27/a. Osnovno šolo je obiskoval v Puconcih, po končani osnovni šoli pa je moral prijeti za delo na kmetiji, ker je bil edini otrok, delovnih rok pa je bilo premalo. Oče Aleksander ga je zelo zgodaj naučil težkih kmečkih opravil na 8 ha zemlje, saj takrat še ni bilo mehanizacije. V času žetve je mlatil žito tudi po okoliških vaseh. Kljub težkemu delu pa si je vzel toliko časa, da je šel v gozd, bližnji Pernjek, opazovati živali. Že leta 1937 je opravil lovskočuvajski izpit in nato opravljal dolžnosti lovskega čuvaja v lovišču tovarnarja Josipa Benka vse do odzema lovišča. Vmes je odšel (leta 1939) na služenje vojaškega roka v Novi Sad, vrnil pa se je po 12 mesecih. Vojna vihra tudi Prekmurju ni prizanesla in madžarski okupatorji so ga v začetku vojne odpeljali na Madžarsko, od koder pa se je po nekaj mesecih vrnil. Rešila ga je prav mlatinica, s katero je mlatil v tamkajšnjem delu Goričkega; pridelava hrane je imela tudi v vojni prednost.

Leta 1945 so se zakupniki lovišč na puconskem območju združili in leta 1946 poslali pristojnim organom vlogo za ustanovitev lovske družine (za lovišče št. 21) Puconci s skupno površino 2.250 ha. Septembra 1946 je bila ustanovljena Lovska družina Puconci, katere ustanovni član je bil tudi Evgen. Za uspešnejše delo sta se leta 1964 LD Polana in LD Puconci združili v zdajšnjo LD Dolina. Berke je vložil res veliko svojega prostega časa v preurejanje lovskega doma. V LD je bil gospodar od leta 1950 do 1954 in od leta 1970 do 1974, bil je tudi član disciplinskega razsodišča ter je naš najstarejši in še vedno aktiven član LD. Obenem je še edini živeči ustanovni član LD in še vedno reden udeleženec delovnih akcij, kjer nam na podlagi svojih dolgoletnih izkušenj pomaga z nasveti. Ne daleč od njegove domačije se razprostira njemu najljubši del lovišča, Pernjek, v katerem je kot doma, pozna skoraj vsako drevo. Želi si, da bi Pernjek tudi v prihodnje ostal tak, kot je zdaj. Vsako leto, ko jesen zamenja zima, se eno nedeljo zjutraj lovci LD Dolina zberemo na njegov domočajji, kjer nas pred lovom postreže s krepkim zajtrkom, nato pa nas kot lovovodja popelje na lov v Pernjek. Tisti dan je zanj kot praznik. Upamo, da bo še dolgo tako, saj ima mnogo načrtov in idej, kaj vse je treba narediti v LD. Po svojih močeh tudi sam pomaga pri ureditvi vseh. Ob družabnih srečanjih je vedno dobre volje.

Od ustanovitve LD do zdaj je bil Evgen zvest lovstvu, zato ga je LZS za njegovo prizadevno delo odlikovala z znakom za lovske zasluge, redom III. in II. stopnje. Leta 2007 je ob občinskem prazniku Občine Puconci prejel priznanje Občine Puconci.

Malo je ljudi, ki bi praznovali tako visok jubilej, obenem pa bili še vedno tako aktivni, kot je Evgen (po domače Jeni Berke). Jeni je predstavnik generacije, ki ji druženje s prijatelji veliko pomeni, zato mu že-

limo, da bi zdrav z nami preživel še mnogo lepih trenutkov.

LD Dolina – J. V.

Franc Meznarič je 27. oktobra 2009 praznoval 90. rojstni dan (rodil se je leta 1919). Je najstarejši član LD Juršinci. V »zeleno bratovščino« se je vključil leta

1945. Že v predaprilski Jugoslaviji je bil gonjač takratnim zakupnikom in takoj po vojni je v Juršincih pomagal ustanoviti LD Juršinci. Izvoljen je bil v upravni odbor in hkrati postal tajnik novoustanovljene LD ter to funkcijo opravljal do leta 1950. Leta 1950 je kot član UO postal blagajnik LD in odgovorno delo izjemno vestno in natančno opravljal kar 25 let (do leta 1975). V navedenem obdobju je bil tudi lovski čuvaj.

Leta 1986 mu je LD za zasluge na področju gojitve divjadi in društvenih aktivnosti podelila častno članstvo. Ob 60-letnici LD je prejel družinsko plaketo. LZS pa je jubilarita odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

V matični LD je Franc opravil ogromno neplačanega dela, še posebno pri gradnji lovskega doma, pri gradnji in urejanju lovskih naprav, pa tudi pri etični vzgoji mladih lovcev. Velja za izjemno discipliniranega in poštenega lovskega tovariša. Kljub zavirljivim letom se še vedno aktivno udeležuje lovov in drugih lovskih srečanj.

Jubilantova življenjska pot je bila nadvse razgibana, čestokrat tudi trnjeva. Rodil se je v Bodkovcih v neposredni bližini domačije akademika dr. Slodnjaka. Otroška leta je preživel z bratom in sestrami. Pri 20 letih je odšel služiti vojaški rok v Beograd, kjer je bil vojak častnega bataljona kralja Petra. Po odsluženju se je vrnil v rodni kraj. Prišli so časi 2. svetovne vojne. Njegov najtežji življenjski trenutek je bil leta 1943, ko so ga mobilizirali v nemško vojsko. Na ruski fronti je bil ranjen in se je zdravil na Češkem, nato v avstrijski Radgoni vse do leta 1945. Po vojni se je zaposlil, sprva kot policist, nato pa od leta 1948 do 1951 pri KZ v Zagorcih (Oblaki). Opravil je izpit za knjigovodjo oz. računovodjo ter napredoval na mesto revizorja v takratni Zadrugi zvezi KZ. Po ukinitvi zadruga je bil zdravstveni administrator v ZD Juršinci. Po treh letih se je zaposlil v Perutnini - Ptuj in tam vse do upokojitve opravljal dela sistemskega inšpektorja. Pravi, da je v svojem življenju v različnih časovnih obdobjih nosil kar štiri različne uniforme.

Poleg službe je bil Franc izjemno aktiven v društvih; a ne samo v LD, temveč tudi v Prosvetnem društvu Juršinci, kjer se je izkazal kot odlični odsrki igralec. Bil je tudi član telovadnega društva, glasbenik, pevec, kitarist. Kar 40 let je bil čebelar, uspešen vinogradnik in kletar, saj sta z ženo Treziko obdelovala manjšo kmetijo.

Jubilantu so poleg članov »zeleno bratovščine« čestitali župan Občine Juršinci ter predstavnik RK Juršinci in župnijske Karitas. Solze sreče pa so mu pritekale ob obisku registrov ZLD Ptuj - Ormož, ko so mu v njegovo čast zadoneli lovski rogovi.

Ob tvojem častitljivem jubileju, spoštovani Franc, ti izrekamo iskrene čestitke in ti želimo še naprej trdnega zdravja in prijetnega počutja v krogu »zelenih bratovščine«.

LD Juršinci – A. L.

Ernest Lesjak je v nedeljo, 22. novembra 2009, praznoval 75-letnico. V lovske vrste je vstopil leta 1962. Takoj se je vključil v delo lovske družine, predvsem v gradnjo lovskih naprav in objektov v lovišču, aktiven pa je bil tudi pri novogradnji lovskega doma v Kisovcu. Lovske užitke je aktivno doživljal v njegovem priljubljenem revirju Kolovratu in že leta 1968 postal vodja omenjenega revirja, in sicer vse do leta 1995. Vseskozi je imel pregled nad številnostjo divjadi v njem, vzorno je oskrboval in obnavljal lovske naprave, imel je tudi poseben odnos do narave in okolja. Lovske izkušnje je rad prenašal na mlajše lovce. Med člani zelene bratovščine je cenjen in znan kot odličen poznavalec orožja, vedno pa je tudi zagovarjal lovsko pravičen odstrel.

Zaradi svoje poštenosti, skromnosti, odkritosti in pozitivnega odnosa do članov je bil izvoljen v UO LD, kjer je bil član od leta 1963 do 1988, blagajnik LD od leta 1967 do 1988, lovovodja od leta 1991 do 1994. Po letu 1995 mu je bolezen preprečila aktivnejše vključevanje v lovski družini.

Za svoje požrtvovalno delo v lovsstvu je od LZS prejel znak za lovske zasluge in red III. stopnje. Lovska družina mu je izročila posebno priznanje za dolgoletno delo, leta 1990 pa zlato plaketo.

Dragi Ernest, izlaški lovci se ti zahvaljujemo za tvoje delo, želimo ti čim več zdravja in da bi pogosteje prihajal med nas.

LD Izlake – M. P.

Gozdovi Rdečega brega so šumeli, ko je 16. 11. 1939 na zdajšnjem lovskem domu Klančnik zagledal svetlobo sveta naš dolgoletni in cenjeni član **Dušan Volmajer**. Skoznje je hodil v oddaljeni Lehen in prve razrede osnovne šole. Leta 1947 se je družina preselila v Podvelko, kjer je nadaljeval osnovno šolo. Ker sta ga zelo zanimala narava in življenje v njej, se je po končani osnovni šoli vpisal v srednjo gozdarsko šolo v Ljubljani in jo tudi uspešno končal. Zaradi velike ljubezni do domačega kraja, kjer je v očetu Ludviku, ustanovitelju in dolgoletnemu starešini LD Podvelka, videl vzornika, se je vrnil in zaposlil kot gozdar na GG v Sloyen Gradcu.

Že kot otrok je hodil za očetom, spoznaval naravo, divjad in lovstvo. Leta 1955 se je večkrat v LD Podvelka tudi sam. Kljub vsem službenim, družinskim in drugim obveznostim je Dušan ves prosti čas izkoristil za prijetne trenutke na lovu in med lovsкими tovariši. Njegovim bogatim izkušnjam lovci še vedno radi prisluhnemo, saj jih zna oblikovati v prijeten humor; v njegovi družbi

nam ni bilo nikoli dolgčas. Njegova avtoriteta in sposobnost delati z ljudmi sta se vedno odražali v številnih uspešnih delih, ki jih je organiziral kot vodilni mož LD Podvelka.

Zaradi velike zagnanosti in sposobnosti so bile Dušanu zaupane številne funkcije: bil je gospodar (1970–1973), predsednik gospodarske komisije (1979–1989), starešina (1990–2005), od 2005 pa je referent za tujski lovski turizem in v vseh teh letih tudi član UO LD. Naloge opravlja tudi v organih LZ Maribor, kjer je bil od leta 1998 do 2001 član komisije in od leta 2001 član UO, kjer mu je še vedno zaupana naloga referenta za tujski lovski turizem.

Za dolgoletno nesebično in požrtvovalno delo ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje.

Spoštovani Dušan, lovci LD Podvelka ti ob tvojem 70-letnem jubileju kličemo še na mnoga zdrava leta. Glede na tvojo vitalnost ti želimo še obilo užitkov na lovu in dober pogled. Še posebno se ti zahvaljujemo za prizadevanje pri urejanju lovske kočice pri Klančniku, ki brez tvojih zaslug ne bi bila takšna, kakršna je: najboljši biser Rdečega brega. Prizadevali si bomo, da jo bomo tako ohranili tudi naprej.

LD Podvelka – K. A. M.

Boris Dernovšek, najstarejši član naše LD, je praznoval svojo 90-letnico. Rodil se je 29. 12. 1919 pri Sv. Barbari v Slovenskih goricah, kjer je bil njegov dedek šolski upravitelj, vinogradnik in tudi lovec. Že zelo zgodaj se je naučil vinogradniških in drugih kmečkih opravil, z dedkom pa je večkrat odšel tudi na lov, kjer je bil za gonjača.

Borisovo šolanje je prekinila 2. svetovna vojna. Ko je bil v partizanih, so mu Nemci izselili mater in sestri v taborišče, dom pa požgali. Po osvoboditvi je kot pravnik opravljal razne službe in funkcije: od javnega tožilca do pravnika v državni upravi. Nazadnje je bil, do upokojitve, 28 let uspešen odvetnik v Mariboru.

Član LD Voličina je že od leta 1949. V LD je opravljal razne zadolžitve: med letoma 1971 in 1972 je bil predsednik NO, od leta 1972 do 1976 predsednik disciplinske komisije, v istem času pa tudi član UO LZ Maribor.

Vse življenje je bil navdušen pevec. Leta 1970 je v okviru LZ Maribor ustanovil lovski pevski oktet, zato mu za razvoj lovske kulture pripisujemo velike zasluge. Mnogo let se je udeleževal srečanj slovenskih lovskih pevskih zborov in skupin registrov.

LZS je Dernovška za dolgoletno zavzeto delovanje v lovstvu odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Ob 85-letnici, ki jo je praznoval pred petimi leti, je prejel še plaketo LZ Maribor.

Kljub častitljivim letom se še vedno rad udeležuje srečanj lovcev v zanj najlepšem lovskem domu v Voličini, o katerem je pred časom celo napisal pesem. Borisova odločna beseda in zanj značilno recitiranje pesmi lovcev, predvsem napitnic, v Voličini mnogokrat popestrijo družabna srečanja. Boris ima za to občutek in naraven talent.

Ponosni smo, da je že 60 let član naše LD.

Boris, želimo ti še veliko zdravih let in lepih trenutkov v naravi, med prijatelji in lovci!

LD Voličina – F. O.

Naš slavljeneč, 75-letnik, **Anton Lušina**, član LD Selca, se je rodil 26. 5. 1935 v Dražgošah, kjer je še kot otrok doživel znamenito dražgoško bitko. Spominja se še, kako so se po bitki s celotno družino umaknili na zasneženo Jelovico. Med vojno je Tone obiskoval partizansko osnovno šolo na Rudnem. Leta 1945 so se vrnili na svojo obnovljeno domačijo v Dražgoše. Komaj petnajstleten je bil dovolj močan za težaška dela, saj se je moral leta 1950 zaposliti kot gozdni delavec na Jelovici; boljše izbire v dolini takrat ni bilo. Leta 1970 se je zaposlil v tovarni Alples v Železnikih, kjer je ostal do upokojitve leta 1990. V Dražgošah si je ustvaril tudi družino.

V Tonetovi družini ni bilo lovske tradicije. Za lov se je navdušil, ko se je kot gozdni delavec sukal po Jelovici v krogih lovskih čuvajev in

drugih lovcev. Imel je izredno razvit občutek za opazovanje narave in divjadi. Leta 1957 je bil sprejet v LD Železniki, ki je takrat obsegala tudi območje Dražgoš. Nekaj časa je bil kot gost član LD Selca, po razmejitvi 1. 1974 pa le še član LD Selca. V Selški dolini Tone velja za pravo lovsko legendo. Na vsako lovsko vprašanje se odzove kot leksikon in vsako svojo trditve zna podkrepiti s smislom za varovanje narave in divjadi. Sloviti kot odličen kinolog, petelinar in izvrsten poznavalec divjadi v lovišču. Tone je bil od leta 1982 do 1989 član NO, od 1. 1994 do 1997 predsednik NO, od 1. 1998 do 2001 član IO, večkrat član DK, kar 25 let pa je zelo uspešno opravljal čuvajsko službo. Prav pri tem se je naš slavljeneč najbolj izkazal. S svojim izrednim spominom se spomni vsakega dogodka na Jelovici in na travnikih okrog Dražgoš; pozna vsak kotiček in skrite stečine. Le-te naj ne služijo samo za zalaz – vedno je bil pripravljen nepopustljivo zagovarjati tudi možnosti divjadi in ne le brezobzirno izvrševanje načrtovanega odstrela. Prejel je plaketo ZLD Gorenjske, znak LZS za lovske zasluge in vrsto kinoloških priznanj in odlikovanj. Tone, ob tvojem jubileju ti lovski tovariši želimo še obilo zdravja in lovskih užitkov.

LD Selca – J. H.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO * SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Ladislav Kerševan, LD Grgar

85-letnico

Anton Bizjan, LD Horjul
Janez Dolenc, LD Selca
Ivan Hlastec, LD Dekani
Slavko Juteršek, LD Sela pri Kamniku
Anton Klepec, LD Šentjur
Janez Lenart, LD Cirkovce
Velimir Malešič, LD Laze

80-letnico

Karel Stanko Beškovnik, LD Zreče
Rudolf Cej, LD Trnovski gozd
Alojz Drgajner, LD Vitanje
Anton Gvardjančič, LD Tabor, Dornberk, Branik
Janez Habjan, LD Škofja Loka
Alojz Jarc, LD Kungota
Alojz Jureš, LD Rankovci
Anton Kirbiš, LD Starše
Emil Kogovšek, LD Stoperce
Franc Marn, LD Višnja Gora
Marcel Marsetič, LD Marezige
Vladimir Pavec, LD Padež
Leon Planer, LD Sveti Jurij, Jurovski Dol
Anton Podržaj, LD Turjak
Ivan Poljšak, LD Čaven
Anton Rupar, LD Tržišče
Alojz Stramlič, LD Pernica
Viljem Ulčnik, LD Podčetrtek
Ivan Vidmar, LD Trnovski gozd
Slavko St. Zidar, LD Gabrovka
Ernest Strim, LD Radovci

75-letnico

Jožef Bernik, LD Sorško polje
Janez Črnej, LD Vranško
Milan Čudovan, LD Šentjernej
Niko Damjanovič, LD Suhor

Florijan Erjavec, LD Jelenk
Stanko Gros, LD Prežihova
Stanislav Janežič, LD Draga
Stanislav Kljun, LD Gradišče, Košana
Peter Košak, LD Padež
Viktor Lenko, LD Prebold
Anton Lušina, LD Selca
Ivan Mohorič, LD Polzela
Kristjan Plesnik, LD Solčava
Danijel Popovič, LD Suhor
Andrej Ropret, LD Kravec in LD Vodice
Franc Tomšič, LD Trnovo
Alojz Verstovšek, LD Podsreda
Anton Vuzem, LD Bresnica, Podgorci

70-letnico

Alojzij Bedenk, LD Strunjan
Franc Božičnik, LD Veliki Kamen
Franko Figelj, LD Gorica
Igor Klanjšček, LD Tolmin
Ferdinand Komauer, LD Kungota
Izidor Koren, LD Drezelnica
Vlado Kozole, LD Senovo
Božidar Kunšič, LD Šmarje pri Jelšah
Marijan Marinčič, LD Ruše
Alojzij Marolt, LD Velike Lašče
Janko Milharčič, LD Prestranek
Albert Pavlin, LD Čepovan
Črtomir Pogačnik, LD Gorenja vas
Franc Pirnat, LD Škale
Anton Pleško, LD Škofja Loka
Emil Rojc, LD Radeče
Franc Senekovič, LD Apače
Izidor Šlapnik, LD Solčava
Janko Šauperl, LD Ruše
Martin Škofljanc, LD Krško
Anton Urbanija, LD Pšata
Edi Valentič, LD Istra, Gračišče
Črtomir Zdravec, LD Središče
Stanislav Zalar, LD Cajnarje

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

(Naš) srnjak - divja in domača žival

Ko je pomlad že topla, trava visoka in gosta, zaropotajo kosilnice, zaprašijo se krtine, zdrobi se kamen in tik ob kosilnici včasih zajoče mladiček, lahko pa pod kosilnico ostanejo le koščice in dlaka, kot bi podrl praprot.

Takrat je res nekaj zajokalo. Kosec je zagledal tisti drobiž in nožice, ki so bile še prešibke, da bi skočile. »Kaj naj zdaj?« Spomnil se je na lovsko pravilo: Pusti mladiče tam, kjer jih najdeš, mati se bo vrnila in jih zredila! In če se ne vrne? Vse že smrdi tam okrog, bencin, traktor, olje, močan je vonj po človeku ... Čez noč ga bo požrla lisica! Odločil se je, stisnil mladička srnjačka pod pazduho. Hitel je. Zdelo se mu je, da gre prepočasi.

»Deset minut pa bom v hišici tik pod skalnatim hribom. Lovca poznam, tam z ženo že dolgo živita sama. Vedno imata kakšno srnico in jazbečarja. Najraje se pogovarjata o živalih v gozdu.«

»O, ti živalca moja,« ga je pobožal po suhem gobčku, »zdaj sva pa že blizu. Vidiš, kakšen skalnat breg boš imel, pa bršljana ti ne bo manjkalo. No, zdaj sva pa tam.« Pobožal ga je in jima ga oddal.

Kar zastokala sta pred hišo: »Joj, kakšen drobiž, pa suhčen

je, kdaj boš pa shodil, ušesca ti moja!« Odnosla sta ga v sobo: »Jaz grem k sosedu po kravje mleko, ti pa poišči dudo in steklenico, pa brž dajva!«

Naslednji dan je srnjaček že shodil in vsak teden je bil močnejši in lepši. Nekega večera je postal nemiren. Nekaj ga je potegnilo v breg med grmovje.

Zjutraj sta zaslišala, kako je »kopitljaj« po lesenih stopnicah pred hišo. Spet sta mu dala mleko, pohrustal je piškot in narezano jabolko. Čez dan se je potikal okrog hiše, zvečer pa je skrivnostno izginil.

To so bili za vse dobri dnevi; odhajal je in se vračal.

Zgodaj spomladi, ko ozeleni čemaž, je zbolel. Dobil je grižo. »Joj, kakšen revež si!« sta zastokala zjutraj. Oči je imel kalne, drža je bila klavrna, kot bi se postaral.

Žena ga je pazljivo očistila in umila s toplo vodo, sam pa je šel v delavnico po zdrobljeno oglje in mu ga vtaknil v gobček.

Čez dober teden je ozdravel. Oddahnila sta si, kot takrat, ko je začel sesati mleko. Jedel je, prežvekoval, dirkal, ležal ...

Zgodilo se je lani sredi poletja. Srne in srnjaki so začeli iskati svojo razburljivo ljubezen – prsk. Zjutraj našega srnjaka ni bilo. V koritce ob poti sta mu narezala jabolka, natresla koruzo, piškote, bršljanovo listje, da bi ga vonj po hrani privabil nazaj. Nič ni pomagalo. Minil je mesec, dva ... Hude misli so ju preganjale. Zjutraj je kar brez puške odrinil po srnjačkovi stezici v breg. Precej

je bila poraščena. Sem in tja je poteptal zemljo s škornji, s prsti zmehčal listje, da bi mu pomagal najti pot domov. Kričal je na vse strani bregov: »Miško, Miško!«

Dan je bil turoben, večer in noč še bolj. Sedela sta pred televizorjem in molče razmišljala vsak zase, kako sta ga občudovala in božala po dlaki in čohala med rogmi, kar je imel najraje.

Še tisto noč se je zgodila pravljica. Zgodnja jesen je od nekod privabila srnjaka na njegovo sled. Zjutraj je priskakljal k njima igriv in močan, podrgnil se je ob nji in ju gledal naravnost v oči.

Maja bo njegov tretji rojstni dan. Takrat bo spet dobil v svoje korito ob poti darilo, ki mu bo zadišalo že od daleč.

Jože Praprotnik

Še vedno sem tak – rad sem v gozdu in »domas«.

Na ruševca pred 100 leti ...

Z Bovškega – (Komet in petelin*) Tudi jaz sem se namenil ogledati si Halleyev komet. Moja »mačna« v oknu je kazala lepo vreme. 18. popoldne se napotim od doma, grede pokličem spremljevalca, kateri je imel »preslišanega« petelina (ruševca) in greva še isti večer do planine Gozdec. Ko sva se nekaj oddahnila v koči, nekaj podojila izstradane bolhe, kate-re so tu prezimile, odrineva od polnoč od hramov v smeri proti Kaninu. V začetku še skozi ostali gozd, visok sneg, strmina, drevje, vejevje pripognjeno od snega in kratkih plazov, puška, palica, ovirajo precej hojo. – Kraj gozda sva pripela dreze, ker je strmo, je pot precej težavna. Proti dveh po polnoči dospeva v višino Kaninske kočice nato kreneva poševno proti glavi, kjer je bilo moje »čakanje«. Ob dveh in pet minut se vsedem na pest ruševja, da ne sedim na golem snegu, bil sem namreč ves moker od potu. – Moj spremljevalec se postavi kakih 50 korakov nižje. Stala sva 2.200 m visoko, toplomer je kazal + 2 °C. Nebo je bilo čisto, jasno kakor nalašč, samo nad Golobarjem in Krnom 1 m nad grebenom (en meter se je videlo iz daljave, v resnici je bilo več), kjer se ima prikazati komet, je bil približno 1 m širok redek pas oblaka. Ob 2.15 minut se je prikazal komet izza Golobarja. S prostim očesom je bil videti velik kakor razprostrta moška roka (v premeri 25 cm),

bil je ognjeno rudeč. Tudi se mi je zdelo, da je zelo nemiren, ker skakal je zelo nervozno, kar sta tudi druga dva videla, katera sta ga opazovala en dan poprej. V tem, ko se prikaže komet, zapoje nalahko petelin v Skedenjskih turnih, kakor v pozdrav. Komet se polagoma vzdiguje navzgor, vedno skakaje sem in tja, ali repa ni bilo videti, sploh tudi nikake spremembe v naravi, tudi nikakih pričakovanih utrinkov in nikakih pojavov ni bilo videti. – Med tem slišim, da prileti petelin kakih 100 korakov nad mano in enkrat »zašuli«. Nisem ga motil, ker vedel sem da je prezgodaj. Komet se je pomikal vedno više. Najlepše je bil videti prvih 5 minut. Po preteku 10 minut je zlezel komet v zgoraj omenjeni pas oblaka. Videlo se ga je še nekaj časa v tem tankem času, nato pa je izginil izpred oči. Ruševca ni bilo več slišati, samo kokoši so ga obupno klicale. Zdelo se mi je, da je šel za tekmeccem. Za nekaj minut ga zaslišim pod Babo; kokoši obmolknejo, kakor na povelje, on pa začne svoje »guljenje« in »šuljenje«. Ko tako nekaj časa razkriva ljubezen, se oglašim jaz, kar ga je zelo razjezilo. Prileti na kakih sto korakov in z močnim »šuljenjem« izraža svojo jezo, ker mu tudi jaz nisem odnehal odgovarjati. Nato mu dam znamenje na kokoš in kakor blisk švigne kakih 10 korakov pred mojega spremljevalca, še enkrat močno zašuli in že počí strel.

Čakal sem do 3.45, ker je bilo pa preveč mraz, napotiva, oziroma podrsala sva se, na palici z mojim spremljevalcem. Prišedši do hramov, prikaže se solnce. Svetilo je zelo blede, s rosnim očesom, zrl sem v ploščo, vse je bilo blede. Toplota pa neznahtna. Ko je človek utrujen in razgret od hoje, čuti se, da solnce, kar žge na obrazu na tistih višinah zjutraj ob vzhodu. Isti dan pa gologlav sijalo mi je solnce v oči, kar sem povsem lahko prenašal, v obrazu pa nisem čutil one neprijetne vročine oziroma skelenja.

Ob deveti uri sem dospel domov, ni mi bilo žal za trud, obljubil pa sem kometu, da ga pri prihodnjem potovanju zopet obiščem.

Zapis neznanega avtorja v izvirnem jeziku tistega časa povzel – **Edvin Trinka**.

*ruševca

Vir: Povzeto iz časopisa Soča, ki je izhajal v Gorici; št. 58., torek, 24. 5. 1910.

Bomo dobili morda novega slovenskega prvaka?

Bilo je čudovito popoldne, ko se je lovec **Jožef Pucko** po nasvetu lovskih prijateljev odpravil čakati prašiče v predel lovišča Črni log na prežo št. 26. Ko se je počasi približeval preži, na katero je bil namenjen, ni niti slutil, kakšno presenečenje ga čaka v urah, ko se bo popoldne že prevešalo v večer. Med hojo na prežo je razmišljal o prašičih, jelenjadi, srnjadi, vendar se je vseeno nekako najbolj nadejal, da se mu bodo pred očmi pojavili ščetinarji. Mogoče pa tokrat pride kakšen postaven merjasec ...

Ko se je končno povzpел na prežo, je odložil puško in daljnogled, snel klobuk in opazoval okolico, ki je bila nekoliko vznemirjena zaradi njegovega prihoda. Počasi je pripravil orožje, za vsak primer, če bi nenadoma prišel primeren trenutek za končno dejanje lova. Ko je bilo vse pripravljeno, se je udobno nastel na klopici in se prepustil naravi, ki ga je obdajala, da bi se vse umirilo. Zavedal se je, da se človek nikoli ne more popolnoma skriti pred naravo in bitji v njej, vedno ga opazuje nekdo, ki na to spet opozori druge ...

Kmalu je bilo slišati samo šumenje vetra, šelestenje listja in ptičje petje, ki je zapolnjevalo okolico s posebno nežnimi toni. Jožef je nekoliko zasanjano razmišljal o dogajanju okrog sebe, ko je nenadoma zaslišal, da je v daljavi počila vejica. Zdrznil se je, saj ni bil popolnoma prepričan, če je slišal prav. Čez nekaj trenutkov je spet počilo in spet. Pokanje je bilo slišati vedno bliže. Bilo je še nekoliko zgodaj za prašiče, saj ura še ni odbila niti 18. Zato je takoj posumil, da gre verjetno za jelenjad; za srnjad je bilo preglasno. Ko je nekaj trenutkov, ki so se mu zdeli kot večnost, čakal v negotovosti, se je pred njim nenadoma le pojavila jelenjad. Previdno in v želji, da bi bil čim manj opazen in slišen, je k očesu prislomil daljnogled ter iskal divjad v zelenju. Ko se je v vidnem polju pokazalo, kar je iskal, kar ni mogel verjeti svojim očem. Pred njim je bil jelen, in to jelen, kot ga sam, čeprav ima v lovski sobi obešenih že osemnajst jelenjih rogovij, še nikoli ni videl. Ogromno rogovje je nosil,

ponosno ga je razkazoval vsem okrog sebe. Jožetu je srce začelo razbijati, pogosteje je moral loviti sapo; vedel je tudi, da nima veliko časa za odločitev, saj bo korenjaka pregnal že najmanjši sum. Odločil se je, hitro in zavestno – verjetno take priložnosti ne bo več imel. Previdno,

del lepote nenadoma namenjen tudi njemu. Iskreno se je zahvalil boginji Diani za naklonjeni lovski blagor. Poklical je tudi lovske prijatelje in jih obvestil o dogodku. Z veseljem in zvedavostjo so mu prišli pomagat in skupaj so opravili vse nujne lovske obveznosti, ki sledijo po

Foto: S. Šimon

Jožef Pucko (LD Dobrovnik) z močnim jelenom, ki ga je uplenil v dobrovniškem lovišču.

skoraj neslišno je segel proti puški, ki je bila prislomljena v kotu preže. Med tem ko jo je dvigoval, je sprostil varovalko in že je bila prislomljena na rob preže. Vsa dejanja je opravljal izredno previdno in v strahu, da ne bi pregnal kapitalnega jelena. Naposled je svoj cilj vendarle zagledal v križu daljnogleda. Ni dolgo okleval, ko je pritisnil na sprožilec ... Po puku je skozi daljnogled še videl, kako jelen teče stran od njega; prepričan je bil, da ga je zgrešil. Očital si je, kako se mu je lahko zgodilo kaj takega. Spraševal se je, kaj je naredil narobe, zakaj roka ni bila dovolj mirna ... Vendar je še med takšnim premišljanjem in lastnim očitkom nagonsko ponovno napolnil puško in v strelnem daljnogledu iskal jelena. Ko ga je le zagledal, je opazil, da žival kaže vidna znamenja smrtnega zadetka. Nekoliko se je pomiril, a pogleda ni umaknil z jelena. Šele čez čas je zapustil prežo in se odpravil v smeri nastrela. Na nastrelu in v smeri bega je našel dovolj krvi, da mu ni bilo težko slediti z očmi in priti do mrtvega jelena. Lovec se ob pogledu nanj ni mogel načuditi njegovi lepoti in moči rogovja, ki mu ju je namenila narava. Hvaležen je bil, da mu je bil

uplenitvi velike in težke divjadi. Tudi prijatelji in znanci se niso mogli načuditi nad veličastnostjo, ki jo premore taka žival. Tako so se še vsaj štiri dni skupaj veselili, družili ter podoživljali dogodke tistega popoldneva in večera ...

Še nekaj podatkov o uplenjenem jelenu. Jelen je bil neuradno ocenjen na 228,70 CIC točke. Ocenitev je bila opravljena kmalu po odstrelu, zato so sveži trofeji odbili nekaj mase ter pri ocenitvi upoštevali težo rogovja 9,5 kg. Doslej, ko to pišem (februarja) in je od uplenitve minilo že kar nekaj časa, se trofeja vendarle ni niti približno toliko osušila, saj rogovje še vedno tehtata 11,5 kg. Iz tega sklepamo, da smo pri neuradnem ocenjevanju odšteli veliko preveč in bomo počakali na uradno ocenitev. Očiščen jelen je tehtal 180 kg. Uplenitelj je naš član, v lovski organizaciji je član že 30 let. Svojo lovsko pot je začel v Šenčurju pri Kranju, od leta 1992 pa je član LD Dobrovnik. Ob tej priložnosti našemu dragemu prijatelju vsi lovski tovariši še enkrat iz srca voščimo lovski blagor ob uplenitvi izjemnega jelena!

Sebastjan Šimon
LD Dobrovnik

Belične šoje s Kaple

V začetku septembra 2004, v prijetnem dnevu, obsijanem s soncem, sem bil na lovu sivih vran. Pod kmetijo Kogler sem zaradi moje nepazljivosti splasil nekaj šoj (*Garrulus glandarius*), ki so se ob takojšnjem vzletu in z značilnim opozorilnim hreščočim oglašanjem nemudoma oddaljile. Med njimi je vzletela tudi povsem bela ptica. V glavo mi je šinila misel, da je to eden od Huberjevih belih golobov. Pa ni bil golob, bila je bela šoja, kar sem pozneje izvedel med pogovorom z gospodarjem Koglerjeve kmetije in našim članom **Jožetom Garmutom**. Povedal mi je, da naj bi bili tam celo dve beli šoji: ena naj bi imela vse perje belo (popolna beličnost), druga naj bi imela belo obarvana letalna peresa, nekaj perja na glavi in po prsih (delna beličnost).

Že naslednji dan, takoj ko so prvi sončni žarki začeli osvetljevati naravo na Kapli, sem že sedel pod mogočnim orehom, ki raste zraven kmetije. Nedolgo zatem so se nižje iz gozda že zaslišali značilni glasovi prebujajočih se šoj. Strmel sem v gozd in sadovnjak. Uzrl sem jih, kako so v gozdu pod menoj vzletele ter se v letu začele približevati. Na oreh so priletavale v izmeničnem zaporedju ter se z njegovim plodom v kljunu vračale v zavetje gozda. Nato sem že od daleč zagledal v gozdu nekaj belega. Prislonil sem daljnogled k očem in se začudil ob pogledu na popolnoma belo šoj. Že je vzletela in mi po nekaj zamahih s perutmi izginila v gozdu. »Popolnoma bela šoja!« mi je rojilo v glavi, ko sem kar naenkrat opazil še drugo, le delno belo šoj, ki je vzletela in se namenila naravnost proti meni ter mi priletela tako blizu, da je nisem mogel ustreliti. Na naslednjih lovih in v naslednjih letih nisem več videl popolnoma bele šoje, delno belo pa sem videval vsakokrat, ko sem bil na lovu pod Koglerjevo kmetijo. A bila je vedno predaleč za strel s šibrami. Enkrat samkrat pa sem prišel do strela – in jo tudi popolnoma zgrešil! Zatem se je ptica premaknila niže, bližje k Jezernikovi kmetiji in tako sem naslednji dan poskusil z zalazom v gozdu. Takrat sem jo še za hip videl v krošnji hrastovega drevesa, nakar se je po nekaj skokih po vejah spustila s hrasta

ter izginila med debli dreves. Nadaljeval sem v smeri njenega spusta in že po nekaj korakih našel (prvič v življenju) odpadlo jelenovo vejo rogovja s štirimi parožki, temne barve in z belimi konicami. Obdala me je nepopisna sreča in nemudoma sem se odločil, da ne bom več preganjal belične šoje.

Naslednje leto, ko sem iskal odpadle veje jelenjega rogovja, sem delno belično šoj videl poslednjič. Med lovom sem mnogokrat pomislil na dober fotografski aparat, s katerim bi lahko ovekovečil to izjemno stvaritev matere narave, a si ga žal nisem imel možnosti kupiti. Vseeno mi ostajajo lepi spomini, ki mi z leti zagotovo ne bodo zbledeli. V naslednjih letih je nisem več videl, nekateri člani naše zelene bratovščine na Kapli pa so jo še. Čez čas je sploh ni bilo več na spregled in smo nekako pozabili na zanimivo šoj – vse do Holcmanovega novembrskega skupnega lova 2009 v revirju 7. Tega lova se vsako leto udeležijo tudi žene ali dekleta naših lovcev, ki še dodatno po-

pestrijo naše lovsko družjenje. Tistega dne se lova nisem mogel udeležiti, sem se pa po lovu udeležil pozdrava lovini in pozneje Hubertove maše. Takrat sem med položenim plenom presenečen zagledal tudi njo, delno belično šoj. Uplenitelju, Damjanu Garmutu, sem čestital za uplentev. Šoja ni bila uplenjena v Koglerjevem, v revirju 6, kjer sem jo vedno videval jaz, ampak v Kočunkovem, na meji revirjev 7 in 6. V knjigi *Skrivno življenje živali v gozdovih in po drevju*, avtorja Michela Cusina, sem zasledil, naj bi imela šoja življenjsko dobo tudi do 18 let. Od mojega prvega srečanja z njo in do njene uplentev je minilo pet let in približno dva meseca. Upam, da je med tem časom imela možnost prenesti posebne gene (verjetno za vrsto ne najustrežnejše) na svoje potomce. Omenjena uplentev je drugi znani primer beličnosti pri šojah v našem lovišču na Kapli. Albino šoj je uplenil v Koglerjevem, v revirju 6, tudi moj žal že pokojni ded **Peter Rihter** leta 1973.

Marko Richter - Zeleni

Popolna beličnost šoje; uplenitelj Peter Rihter (1973)

*Delna beličnost šoje (*Garrulus glandarius*)*

Pojav nenavadnega divjega petelina

Na Valentinovo zvečer (14. 2. 2010) se je v zasneženem Starem trgu nad Kolpo pojavil divji petelin (*Tetrao urogallus* L.), skrivnostna in plašna ptica gorskih iglastih gozdov (*fotografija*). Takoj je pritegnil pozornost domačinov in drugih obiskovalcev belokranjske hribovske vasi. Neboječ se je zadrževal na borovcih v severnem območju naselja in mogoče ga je bilo fotografirati z le nekaj metrov razdalje. Obiral in jedel je borove iglice, s tekmo pa je zobal tudi v sneg na tla natroseno koruzno zrnje. Po enem tednu se je nekaj dni dobro počutil na dvorišču in v sadovnjaku starih dreves sadnega drevja ter v grmovnih mejah bližnje kmetije Šterbenc. Tam je obiral brste različnih listavcev in pobiral natreseno koruzo. Nato se je umaknil v živo mejo odraščajočih smrek, oddaljenih nekaj sto metrov stran. Pozornost poznavalcev – »petelinarjev« – pa je pritegnila njegova nenavadna obarvanost perja, ki je po trebuhu glede na značilnosti vrste čezmerno belo obarvano.

V sklopu raziskovalnega projekta genetske pestrosti izbranih prostoživečih vrst živali v Programski skupini P4-0107 (prof. dr. **Hojka Kraigher**) in v projektu CRP na Gozdarskem inštitutu Slovenije (dr. **Tine Grebenc**) smo na Oddelku za gozdno ekologijo in lovstvo (dr. **Primož Simončič**) na področju ekologije gozdnega živalstva in lovstva (dr. **Miran Čas**) prek dobrega sodelovanja z lovci LD Predgrad (**Jožko Rade, Vlado Hace**) in z domačini (**Vlado Šterbenc**) kmalu vzpostavili stik ter zbrali »cigare« (trde zimske iztrebke) za vključitev tudi te ptice v vzorec redkih primerkov iz ogrožene dinarske populacije divjega petelina v Sloveniji. Genetske analize bomo opravili v Laboratoriju za gozdno fiziologijo in genetiko (**Marko Bajc**). Naša ugibanja o izvoru tega samca so zaenkrat še zelo široka in nedoločena. Šele natančne genetske raziskave in primerjave bodo pokazale, ali ta osebek (ptica) pripada naši splošno razširjeni geografski rasi (podvrsti) divjega petelina *Tetrao urogallus major* ali pa (kar je manj verjetno) kateri drugi podvrsti ali variaciji.

Precej verjetno je, da je samec priletel v človekovo bližino v času povečane ravnih spolnih

Nenavadno obarvan divji petelin, ki se je pojavil na valentinovo v Starem trgu nad Kolpo (LD Predgrad).

hormonov pred rastiitvijo, ki poteka aprila. Morda se je tod pojavil zaradi zanj boljših robnih razmer in posledično zaradi poslabšanja življenjskega prostora v območju, kjer so še ostanki populacije (mešani iglasti gozdovi jelke, smreke in bukve na Kočevskem ali v Gorskem kotarju). Druga možnost bi lahko bila, da je omenjeni petelin tudi predstavnik iz umetno vzrejene kite ali neuradnega poskusa ponovne naselitve. Veliko manj verjetno je, da bi se takšen primerek tuje podvrste pojavil tod povsem po naravni poti (odselitev iz drugih območij zaradi tamkajšnjega spreminjanja podnebja in rastlinstva), saj srednjeevropski osebki praviloma preletavajo na razdaljah največ 10 km (Storch, 1999).

V Sloveniji se na leto pojavlja najmanj pet primerov »neboječih« divjih petelinov ali celo »napadnih« samcev (Čas, 2006). Tudi drugod v Evropi se v območju naravnih habitatov pojavljajo neboječi divji petelini oziroma, kot jim pravijo nekateri, »nori« petelini. Tudi v Nemčiji, npr., opažajo mnoge primere neboječih samcev, ki obiskujejo vasi. Podobno poročajo tudi s Finske in Estonije. Pri teh samcih so odkrili povečanje ravnih testosterona (moškega spolnega hormona) v krvi. Morebitni razlog za neboječnost je lahko tudi t. i.

»vtisnjenje« zaradi umetne vzreje oziroma zaradi vpliva vedenjskih navad osebka od mladosti (etološki vpliv) (S. Klaus, osebna komunikacija, 27. 2. 2010).

Našo radovednost vzbujata zlasti nenavadna morfologija (oblika in obarvanost telesa) tega samca, ki je drugačna od značilnih znakov »našega« divjega petelina (rdeča roža nad očmi je manjša, okenci belega perja na zgibih peruti sta zelo majhni, prsi so bolj temne (črno-sive) kot značilno kovinsko zeleno obarvane, perje na sicer sivo-črnem trebuhu je bujno in čezmerno belo obarvano idr.). Praktiki in poznavalci – petelinarji na Koroškem vedo povedati, da tudi mlad samec naše podvrste divjega petelina, ki ima tanjši in bolj razpotegnjen rjavkast trup, nima nikoli toliko belega perja na trebušnem delu telesa.

Samec, ki smo ga nedavno opazovali v Starem trgu nad Kolpo (LD Predgrad), je po telesni morfologiji in obnašanju (neprestano obiranje brstov) bolj podoben severnoevropsko-sibirskemu divjemu petelinu, ki ima manjše telo z več belega perja (Abram, 1987; de Juana, 1994).

Fotografsko dokumentiran in dodaten zapis z vsemi opaznimi znaki na takšnih primerkih z drugih lovišč LD in LPN ter pobrani vzorci iztrebkov teh ptic za genetske raziskave bi

bili pomemben prispevek v zakladnico znanja o tej vrsti in prispevek k varstvu veličastnega predstavnika gozdnih kur v naših in evropskih gozdovih. Zato bomo na Gozdarskem inštitutu Slovenije vedno radi in s hvaležnostjo sprejeli ter nato analizirali podatke, vzorce in fotografije takih osebkov divjega petelina.

Predvidevamo, da se bo opisani nenavadni divji petelin odselil v zanj ustrezen gozdni habitat prav tako nenadoma, kot je prišel (letos pred rastiitvijo v aprilu). V takšnem stanju potrebuje predvsem zaščito pred plenilci in

ljudmi (mir, oziroma čim manj vznemirjanja tudi ljubiteljev narave in naravoslovnih fotografov, ki mu želijo priti čim bliže).

Dr. Miran Čas

miran.cas@gozdis.si

*Gozdarski inštitut Slovenije
Večna pot 2, 1000 Ljubljana*

Viri so dostopni pri avtorju.

Kako obdržati petelina v LPN Jelen - Snežnik

Na povabilo biologa dr. Huberta Zeilerja, samostojnega avstrijskega raziskovalca, sva se s kolegom Gregorjem Bolčino 3. 2. 2010 udeležila strokovnega predavanja o divjem petelinu (*Tetrao urogallus*), ki ga je imel v gozdarski hiši na Mašunu. Zasluge za organizacijo predavanja veljajo Tonetu Marinčiču, direktorju LPN Jelen - Snežnik, ki je želel iz prve roke slišati za možnosti, kako bi bilo mogoče zaustaviti zmanjševanje številčnosti divjega petelina na območju Snežnika (če ni že prepozno). Problema se je lotil na več kot pravičen način, saj je poleg poklicnih lovcev, ki skrbijo za divjad na omenjenem območju, na predavanje povabil tudi vse zainteresirane gozdarje in načrtovalce, ki poklicno delujejo na območju tega gozdnega masiva. Vsaj Marinčič se očitno dobro zaveda, da v tej smeri lahko pričakujemo uspeh le ob skupnem sodelovanju in ukrepanju vseh uporabnikov tega prostora – bukovo-jelovih gozdov visokega Krasa.

Dr. Hubertu Zeilerju je treba

Dr. Hubert Zeiler med predavanjem o možnostih za preživetje divjega petelina na območju Snežnika (poleg njega je Anton Marinčič, direktor LPN Jelen - Snežnik).

izreči vso pohvalo, saj se je zelo potrudil in zelo nazorno predaval prvič v slovenskem jeziku. Na lastnih fotografijah posnetkih snežniškega masiva je konkretno prikazal in utemeljil potencialno zanimiva mesta, kjer bi se lahko najprej lotili zadane naloge. Po udaril je, da je zmotno prepričanje, da petelin ljubi le star nedotaknjen gozd. Bistvo vsega je, je dejal avstrijski strokovnjak, da je gozd dovolj presvetljen, pregleden, primerno prehodan, daje tudi dovolj kritja, ki naj bi bilo zagotovljeno na večji površini. Petelinja rastišča med seboj ne smejo biti oddaljena več kot 2 km, saj so le na tak način omogočeni stiki med petelini. Izpostavil je tudi pomembnost reda pri sečnji, gostote penilcev, kar je še posebno pomembno, kadar v nekem okolju stanje divjega petelina ni stabilno. Pomemben in izraziteje moteč dejavnik so tudi gorski kolesarji, ki so dokaj hitri in tihi, medtem ko je petelin do drugih obiskovalcev gozda bolj strpen.

V upanju, da v snežniških gozdovih še ni vse izgubljeno za divjega petelina, smo se udeleženci poslovili in se predavatelju zahvalili za zanimivo in koristno predavanje.

Mitja Kersnik

En rogelj nazaj, drugi naprej ...

Zlatko Krivec, LD Krekovše, Lna Idrijskem svoje lovišče zagotovo dobro pozna, saj skoraj ne mine dan, da ne bi videl in doživel Tisovca, Preske, Treh smrek, Poslušaja, Škrbine, Bukovega vrha, Hudega polja, Bedrove grape, Krekovša, Putraha, struge Belce ...

Pred dvema letoma je pod Bukovim vrhom uplenil medveda. Tudi po uplenitvi ni prenehal zalagati krmišča s koruzo, saj v mesečnih nočeh še vedno hodi opazovat svoje kosmatince. Tudi trije, štiri in več jih pride v eni sami noči pogledat, ali jim je Zlatko natrosil zlatega zrnja. Navadili so se na njegov vonj in ne bežijo pred njim. Le umaknejo se za čas, a kmalu prihlačajo nazaj. Leta 2009 je bil Krivec 'kriv' tudi za uplenitev prvega muflona na Idrijskem, ki mu je prišel pred cev v Tisovcu.

Za kozo z nenavadno zraščeni mi roglji, o katerih pišem v tem prispevku, pa je Zlatko vedel že tri leta – v Bedrovi grapi nad Kre-

kovšami, v strminah tam blizu je bila tudi partizanska bolnišnica Pavla, je bilo njeno domovanje. Levi rogelj je bil raščen normalno, desni pa je bil že pri korenu upognjen naprej, na sredi površje zlomljen, tako da ji je rasel vzporedno s čelno kostjo in je bil proti vrhu ukrivljen skoraj do gobčka. Morebiti je žival že v mladosti zadel padajoči kamen, morebiti je padla na poledenelih strminah in se poškodovala – to ve le Bedrova grapa. Zlatko jo je večkrat opazoval, njo in mladiča: vsako leto ga je imela.

A lani novembra (2009) se je lovec odločil: uplenil je mladiča in hip za tem še kozo: v zgodnjem mokrem snegu, na deževan dan. Da ju je potlej po zasne-

Foto: F. Černigoj

Zlatkova koza iz krekovške Bedrove grape ...

ženi strmi grapi nosil do ceste do poznega popoldneva, mu ni bilo odveč: bilo mu je v izziv in zadoščenje ...

Franc Černigoj

Francu Turku v spomin

Dobrih 30 let je minilo od dneva, ko je bil pokojni Franc Turk (1951–2010) sprejet na delovno mesto lovskega čuvaja v takratnem Gojitvenem lovišču LZS Ljubljanski vrh. Svoje delo, vse do upokojitve, je opravljal v obdobju, ki je bilo naklonjeno lovstvu in divjadi. Opravljal ga je z veseljem, predvsem pa sem kot njegov nadrejeni cenil njegovo odkritost, čeprav je včasih prehajala že v kljubovanje. Novi časi, razmere in potrebe so terjali drugačnost ravnanja, s tem pa je delo in odgovornost lovskega čuvajev postajalo vse zahtevnejše. Zato

Foto: I. Vok

Franc Turk, poklicni lovski čuvaj GL Ljubljanski vrh, z rogovjem jelena, ki ga je v njegovem spremstvu leta 1978 uplenil tuji lovski gost.

je bilo treba na njegov »zakaj« večkrat tudi glasno poudariti: »Zato!«

Njemu, pa tudi drugim številnim generacijam lovskega čuvajev, s katerimi sem se poklicno srečeval na tečajih in izpitih, sem poskušal dopovedati, da je lovski čuvaj v službi 24 ur na dan, da to delo ne pozna praznikov in ne dolgih dopustov.

V času njegovega službovanja se je v predele gojitvenega lovišča širila predvsem jelenjad. Spominjam se zapisov iz dnev-

nikov njegovega predhodnika, ki je vanj zabeležil vsako videno sled jelenjadi. Razmere so se hitro spreminjale in eno od krmišč za jelenjad, blizu Kamnoloma Verd, je postalo med najbolj priljubljenimi zimovališči jelenjadi. Z označevanjem smo ugotovili, da sem prihaja jelenjad tudi s Kočevske in Notranjske. Samo poznavalci vedo, kakšne telesne in finančne napore terja zimsko zalaganje krmišča, na katerega je v najboljših časih prihajalo tudi 200 glav jelenjadi in več. Taki podatki pa niso bili za takratno javnost, ker bi še povečali neupravičene očitke na delovanje lovišča.

Novi časi so prinesli nove preizkušnje. Številčnost jelenjadi se je hitro zmanjševala, od nekdanj mogočnega zbora rukajočih jelenov so ostali vse redkejši solisti. Lovišča, ki je opravljalo pionirske naloge na področju raziskav rjavega medveda, jelenjadi in divjih prašičev, ni več, prenehali pa so tudi številni obiski lovskega pripravnikov in drugih, ki so včasih tamkaj imeli kaj videti.

Februarja smo se poslovili od Franca, ki je bil zagrenjen zaradi lastne usode in predčasne upokojitve.

Poklanjam se njegovemu spominu.

Blaž Krže

SKUPNI LOV V ČAST JUBILANTU

Vodstvo Lovske družine Struge je tretjo nedeljo lani decembra organiziralo skupni lov v čast svojemu najstarejšemu članu Maksu Vidmarju (na fotografiji v sredini), ki je praznoval svoj 80-letni jubilej.

Čeprav je Maks že presešel osmi križ, je še vedno čil, zdrav in tudi lovsko zelo aktiven. V vrstah zelene bratovščine je več kot šest desetletij. Je spoštovanja vreden lovec in dober prijatelj.

Dogovorili smo se, da bomo pripravili dva pogona, tretji, zadnji, pa je bil v lovskega domu, kjer se je predvsem »izkazal« naš jubilar. V prvem pogonu smo uplenili košuto in lisico, v drugem pa ničesar. Zadnji pogon, ki je bil v lovskega domu, se je zavlekel pozno v noč. Našemu Maksu smo ob zakuski zaželeli še mnogo zdravih let med nami in se mu zahvalili za dosedanje delo in pogostitev, ki nam jo je pripravil. Besedilo in foto: V. Božič

Lovski triatlon Po gamsovih stezah v Solčavi

Na pustno soboto, 13. febru-
narja, letos je **LD Solčava**
tradicionalno organizirala 13.
smučarsko-lovsko tekmovanje,
na katerega vsako leto povabi-
jo sosednje LD in tudi lovce iz
Železne Kaple v Avstriji.

S soncem je bilo obzarjeno
južno pobočje Olševe, kjer imajo
na domačiji Ložekar urejeno
družinsko smučišče, od koder
prek Matkovega kota in Logarske
doline lahko opazujemo vzhodne
Kamniško-Savinjske gore. Oko-
lje vedno znova ponuja lepo do-
živetje, kjer se lovci lahko spro-
ščeno pomenimo o radostih in
tegobah v naših loviščih.

Tekmovanje se je skozi čas
preoblikovalo, smučanje in stre-
ljanje pa sta bila vedno značil-
nost tega tekmovanja; zadnjih

šest let se je uveljavila oblika
triatlona.

Tekmovalec starta z (novo-
imenovanega) Rožnikovega br-
loga, nadaljuje skozi nekaj vele-
slalomskih vrtic in zapelje na
gozdno vlaklo. Kjer je le-ta naj-
bolj strma, se zaustavi na Lo-
žečki frati, kjer odda pet stre-
lov na tarčo z MK-puško in se
nato v strmem smuku spusti do
Petelinjega grebena (dopinška
kontrola) prek zmernejših pobo-
čij na t. i. Zajčji skok in do ciljne
črte.

Rezultat oblikujejo: doseženi

čas na celotni progi, število pri-
streljenih krogov in dolžina sko-
ka. Tekmovalci tekmujejo v eno-
ni **moški** in enotni **ženski kate-
goriji**, najpomembnejša pa so
merjenja med LD, za katere
ekipe štejejo po trije lovci ali
lovke. Povprečno se tekmovanja
udeleži okrog 40 nastopajočih in
veliko spremljevalcev.

Letošnji rezultati:

Lovci:

1. **Jernej Prodnik**, LD Sol-
čava, 50,78 točke; 2. **Jure Atelš-
šek**, LD Ljubno, 61,06; 3. **Mar-**

Najuspešnejše ekipe na zmagovalnem odru v čudovitem zimskem okolju

Vse foto: D. Karničar

Najboljši trije med lovci – v po-
samični konkurenci

ZAHVALA

Streliški in lovski prijatelji iz
vse Slovenije, ki ste se ob moji
60-letnici na hčerino in sinovo
pobudo in na moje veliko pre-
senečenje zbrali na strelišču pri
Kazljah ter mi podarili novo
trap puško, ste v moje srce zari-
sali neizbrisno sled, ki me bo
spremljala do konca življenja.
Srečanje tisto sobotno popoldne,
ki smo ga po dobrem desetlet-
ju in pol spet preživeli skupaj,
je bilo ganljivo, prijateljsko in
spontano kakor v dobrih starih
časih. S puško se bom kmalu
vrnil na strelska mesta, kot je
bila vaša želja. Do takrat pa le
dobro vadite!

Še enkrat: Iskrena hvala!

Marijan Sotlar

Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20, Ljubljana

vas

vabi na cikel predavanj

BIOTSKA RAZNOVRSTNOST SLOVENIJE

Vstop je prost!

Četrtek, 6. 5. 2010, ob 18. uri

dr. Nada Praprotnik: **BOTANIČNA PESTROST V NAŠIH ALPAH**

Četrtek, 13. 5. 2010, ob 18. uri

dr. Andrej Gogala: **BIOTSKA RAZNOVRSTNOST NA KRASU**

Četrtek, 20. 5. 2010, ob 18. uri

doc. dr. Jože Bavcon: **200 LET BOTANIČNEGA VRTA V LJUBLJANI**

Četrtek, 27. 5. 2010, ob 18. uri

dr. Dušan Jurc: **GLIVE – NE RASTLINE NE ŽIVALI**

Četrtek, 3. 6. 2010, ob 18. uri

mag. Nikolaj Pečenko: **ŽIVALSKI VRTOVI IN VAROVANJE NARAVNE RAZNOVRSTNOSTI**

Četrtek, 17. 6. 2010, ob 18. uri

mag. Matjaž Jež: **BREZ METULJEV NI PRAVEGA SONČNEGA DNE**

Več o naših programih na WWW2.pms-lj.si

Informacije: tel.: (01) 241 09 40 (pisarna); (01) 241 44 72 (blagajna);
tel.: (01) 241 09 48 (dr. Staša Tome).

17. poletni lovski veleslalom na Skutinem ledeniku

LD Jezersko vabi člane lovskih
družin, lovce, pripravnike

na **17. VSESLOVENSKI
LOVSKI VELESALOM**

v nedeljo, **6. junija 2010**,
s startom **ob 10. uri**
na Skutinem ledeniku.

Vse podrobnejše informacije
bodo posredovane LD in na
spletnih straneh LZS. Druge
informacije: vodja tekmovanja
Jure Markič 041/731-021 ali
e-naslov: jure.markic@silol.net;

ko **Fedran**, LD Gornji Grad,
63,85 točke.

Lovke:

1. **Milena Jenko**, LD Jezersko,
112,56 točke; 2. **Petra Karničar**,
LD Jezersko, 114,91; 3. **Maja Šo-
lar**, LD Jezersko, 125,50 točke.

Ekipno lovci:

1. **LD Jezersko**, 206,59 točke
(Smrtnik, Karničar, Smrtnik);
2. **LD Ljubno**, 217,82 (Atelšek,
Ermenc, Atelšek); 3. **LD Solčava**
218,15 točke (Prodnik, Krivec,
Mlakarski).

Ekipno lovke:

1. **LD Jezersko**, 352,97 točke
(s čimer bi v moški konkurenci
zasedle 8. mesto).

Davo Karničar

Nova serija linije Trophy

Daljnogledi serije Trophy se
uvrščajo v sredino ponudbe
firme Bushnell. Pri opazovalnih
in strelnih daljnogledih so eden
najuspešnejših tržnih segmentov.

Strelni daljnogledi Trophy
nudijo izjemno čisto in ostro
sliko. Njihova posebnost je zelo
kontrastna prevleka leč Amber
bright. Glavna značilnost pre-
vleke je, da poudari t. i. jelenje
rdečo barvo, s čimer jo loči od
drugih rjavih barvnih tonov, ki
jih je v gozdu veliko. Daljnogledi
Trophy so namensko narejeni za
lov na srnjad in jelenjad. Pa-
tentirana prevleka Amber bright
zmanjšuje varovalne učinke je-
lenove naravne obarvanosti in
tako jelenjad naredi vidnejšo.
Učinki prevleke so najbolj vid-
ni pri gozdnem lovu. Povečani
barvni kontrast boste zelo dobro

opazili tudi na običajni lovski tarči smjaka. To je dobro vidno, če daljnogled primerjamo s katerim drugim, ki nima prevleke. Skupaj z večplastno prevleko leč, ki je namenjena izboljšanju svetlobne prepustnosti, so daljnogledi Trophy odlični tudi za lov v mraku. Njihova svetlobna prepustnost je 91 %.

Novost za leto 2010 je posebej za evropski trg prilagojen daljnogled 1,5 – 6 x 42 z namerilnim križem 4A z osvetlitvijo. Daljnogled ima osnovno cev premera 30 mm, kar je značilnost evropskih variabilnih daljnogledov oz. daljnogledov s spremenljivo povečavo. Gumb za vklop osvetlitve ima enajst stopenj in je po novem na telesu daljnogleda, nasproti bobniča za nastavitve smeri. Ob vklopu se v sredini namerilnega križa prižge rdeča pika. Njeno velikost in jakost strelec lahko poljubno prilagodi svetlobnim razmeram. Pri majhnih povečavah je daljnogled kombinacija strelnega daljnogleda in namerilne naprave tipa rdeča pika – »red point«.

Predstavljeni strelni daljnogled je spoj vseh lastnosti, ki si jih lovec lahko želi na svoji puški. Majhna, 1,5-kratna začetna povečava omogoča zelo veliko vidno polje za hitre strele. Z

ni daljnogledi Trophy naleteli na zelo dober sprejem.

Dalnogled je zelo primeren za naš način lova in naše materialne razmere.

Predstavljeni strelni daljnogled zelo dobro ponazarja razloge, zakaj firma Bushnell prodaja največ športnih optičnih izdelkov na svetu. Pri nakupu takega izdelka kupec vedno dobi občutek, da je dobil več, kot je plačal zanj. Odlični jamstveni pogoji, ki pomenijo tudi zaupanje firme v lasten proizvod, samo utrdijo tak občutek.

Rodeoteam, d. o. o.
Reklamna predstavitev

Bushnell, drugič ...

V januarjski številki Lovca (1/2010) sem opisal, kakšno smolo sem imel pri nakupu daljinomera znamke Bushnell. Molčal sem dolgo, zdelo se mi je, da je tako najbolje. Počasi pa sem se začel zavedati, da so se časi spremenili, in tudi to, da molki ni vedno najboljša rešitev. Tako sem opisal neljubo zgodbo o nakupu lovskega pripomočka – daljinomera. Malo sem očrnil njegovo kakovost, ki, resnici na ljubo, res ni bila, kot je treba.

Model: 731642, povečava: 1,5 – 6 x 42, križ: 4A/illum, teža: 545 g, dolžina: 312 cm, vidno polje: 20 m (1,5 x) 15 m (6 x), izhodna zenica: 28 mm (1,5 x) 7 mm (6 x).

vklopljeno rdečo piko je idealna pri lovu na divje prašiče. En daljnogled omogoča lov na pogonu, pa tudi lov na čakanje v razmerah zmanjšane vidljivosti.

Vsi strelni daljnogledi serije Trophy imajo čvrsto konstrukcijo, so vodotesni, odporni proti zameglitvi in udarcem. Za uporabnika so izjemno prijazni; omogočajo natančne nastavitve namerilnega križa in hitro ter zelo udobno nastavitve ostrine z okularjem. Pri seriji Trophy je obroč okularja za nastavitve ostrine povečan in zelo udoben za prijem.

Med slovenskimi lovci so strel-

Na mojo kritiko so se oglasili prizadeti (Lovec, 3/2010), ki pa v resnici res niso pravi krivci. Tudi **nikjer nisem napisal, da je bil uvoznik izdelka Rodeo Team, d. o. o.** Jasno sem napisal, da sem ga nabavil pri Koptexu v Novi Gorici. Še več, zapisal sem celo, naj mi »pri podjetju Rodeo Team oprostijo«, zato nisem pričakoval tako ostrega odziva.

Verjamem, da bomo imeli naprej dobre odnose, obenem pa se Bushnellu lepo zahvaljujem, da so mi omogočili pridobiti nov izdelek.

Bruno Mrak

Sporočilo za javnost

Pravočasno se zaščitite pred klopnim meningoencefalitisom

Ljubljana, 12. april 2010 – Strokovnjaki UKC Ljubljana opozarjajo, da se z začetkom pomladi poveča tudi aktivnost klopov, ki prenašajo klopnih meningoencefalitis. Slovenija sodi med najbolj ogrožena območja v Evropi, zato je pravočasna zaščita še posebno smiselna.

Z začetkom toplejšega vremena se poveča tudi aktivnost klopov, ki prenašajo povzročitelje lymške borelioze in klopnega meningoencefalitisa, bolezni, ki lahko resno ogrozita človekovo zdravje. Proti lymski boreliози še ni varnega in učinkovitega cepiva, lahko pa pravočasna zaščita s cepljenjem prepreči posledice, ki jih prinaša okužba z virusom klopnega meningoencefalitisa. Le-ta se prenaša z vbodom okuženega klopa in povzroča virusno bolezen osrednjega živčevja (vnetje možganskih ovojnic in možganovine), lahko pa vodi tudi v ohromelost in v redkih primerih povzroči celo smrt. Za hujše oblike bolezni je potrebna dolgotrajna rehabilitacija ter izostanek pacienta iz delovnega in socialnega okolja.

Predstojnik Klinike za infekcijske bolezni in vročinska stanja UKC Ljubljana, prof. dr. Franc Strle, dr. med., opozarja, da je zaščita pred klopnim meningoencefalitisom v endemičnih deželah, kot je Slovenija, smiselna: »Klopnih meningoencefalitis je resna bolezen, ki ne ogroža zgolj našega zdravja v času bolezni, ampak tudi kakovost našega življenja po prebolelem meningoencefalitisu. Bolezen ne prizadane samo ogroženih skupin, ki veliko svojega časa preživijo v naravi, ampak lahko doleti vse, ki se gibljejo na prostem. Okuženi klopi so v gozdovih, na obrobju gozdov in na travnikih, pa tudi v parkih in vrtovih po večjem delu Slovenije. Žal je precepljenost proti klopnemu meningoencefalitisu v Sloveniji še vedno zelo nizka!«

Specialist pediater in infektolog na Kliniki za infekcijske bolezni in vročinska stanja, prof. dr. Milan Čizman, dr. med., poudarja, da je zaščita pred okužbo z virusom klopnega meningoencefalitisa priporočljiva za vse, ne glede na starost: »Cepljenje je obvezno za tiste, ki svoj poklic opravljajo v naravi, priporočljivo pa seveda za vse, ki so veliko na prostem. Ob tem premalokrat pomislimo tudi na otroke, ki so ravno tako izpostavljeni virusu klopnega meningoencefalitisa in pri katerih lahko bolezen tudi poteka v hudi obliki. Glede na to, da je cepljenje možno opraviti po dopolnjenem enem letu starosti upam, da se bo v prihodnosti večje število staršev odločilo za zaščito svojih otrok.«

Pred vbodom klopa in s tem okužbo z virusom KME se je mogoče zaščititi z odvrtači (repelenti) oziroma ustreznimi oblačili, ki pokrivajo veliko kože, kadar se odpravimo v naravo. Najučinkovitejša zaščita pa je pravočasno cepljenje, ki se s prvima dvema odmerkoma opravi v razmaku enega meseca, tretji odmerk, ki je nujen za zagotovitev celovite zaščite, pa sledi čez 9 do 12 mesecev. Pozneje so za zaščito potrebni poživitveni odmerki: prvi po treh letih, vsak naslednji pa na pet let. Po 60. letu starosti si poživitveni odmerki zaradi drugačnega odziva imunskega sistema sledijo na vsaka tri leta. Seveda je za posameznika nujno treba poznati njegovo cepilno zgodovino.

Dodatne informacije:

Prof. dr. Franc Strle, dr. med.,

Klinika za inf. bol. in vročinska stanja, 522 21 10

Blanka Šetinc,

Služba za odnose z javnostjo, 01 522 32 61/031 66 88 59

Nepričakovano nas je 15. 12. 2009 zapustil naš član LD Velenja, **Oto Zaverl**. Žalostjo v srcih smo ga pospremili k večnemu počitku na pokopališče v Podkraju pri Velenju.

Pokojni Oto se je rodil 29. 9. 1943, odraščal je v Šoštanju. Kot mlad fant si je ustvaril dom in družino v Kavčah pri Velenju. Že v mladosti ga je zanimala narava, zato se je najprej vključil v lovske vrste pri LD Velenje, v članstvo LD Velenja pa je vstopil 1. 3. 1971. V svoji bogati lovski dejavnosti je vzorno opravljal vse zaupane mu naloge. Z veliko mero prizadevnosti je pomagal pri vseh delih in nalogah v LD in lovišču. Od leta 1980 do 1983 je bil tajnik, od 1. 1984 do 1991 starešina, od 1. 2002 do 2006 član UO Savinjsko-Kozjanske ZLD – Celje, nato pa je spet opravljal tajniške posele v LD (skupaj kar 16 let) vse do njegove prezgodnje smrti. Zbolel je za neozdravljivo boleznijo in kljub prizadevanju zdravnikov se je njegovo življenje hitro sklenilo.

Na svojem domu v Kavčah je imel Oto lepo zbirko lovskih trofej. Vseskozi je bil zaposlen v TGO Gorenje - Velenje in mnogo let je tam opravljal posle vodja oddelka za izdelavo hladilnikov, kjer je dočakal tudi zasluženo upokojeitev.

Oto je za vzorno vodenje in vestno opravljanje vseh njemu zaupanih nalog v lovstvu prejel mnoga lovska odlikovanja in priznanja: priznanje ZLD Celje, družinsko zlato priznanje, znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje.

Na njegovi zadnji poti smo se od njega z vsemi lovskimi častmi in običajji poslovili domači lovci in mnogi lovci iz sosednjih LD. Lovski rog je zanj naznanil zadnji pogon, oglasili so se posamezni strelci iz lovskih pušk, rogisti iz Žalca pa so mu zaigrali melodijo v slovo. Z zelenimi smrekovimi vejicami smo se mu lovci zahvalili za vse, kar je storil za našo zeleno bratovščino.

LD Velenja - Šoštanj - F. H.

V mrzlem in belem 7. februarju 2010 nas je člana LD Osilnica in tudi lovca LD Oljka - Šmartno ob Paki presunila vest, da je nenadoma premnil naš starešina

Anton Kríž, Tone, kot smo ga najpogosteje imenovali. Tone se je rodil 10. 6. 1947 v kraju Preža, znotraj obsežnih kočevskih gozdov, v katerih se je njegov oče bojeval v osvobodilnem boju. Neokrnjeno naravno okolje mu je v otroštvu nudilo mnogo temeljnih spoznanj o moči, krhkosti in soodvisnosti vsega živega na trdnih naravnih tleh. Odraščajočega, močnega in zdravega mladeniča je želja po znanju in v spletu eksistenčnih možnosti privedla na učiteljske in v prosvetno delo, ki ga je opravljal z veliko odgovornostjo. Svoje učiteljsko delo je začel leta 1968, nato ga je opravljal v različnih krajih, tudi v Šmartnem ob Paki, kjer je bil tudi ravnatelj. Otroštvo in poklicno

delovanje v krajih blizu narave ga je kmalu privedlo v lovske vrste. Kot lovskega pripravnika ga je sprejela Lovska družina Banja Loka leta 1968, saj je stanoval v Gornji Brigi, ki je ob meji te LD. Že kmalu po opravljenem lovskem izpitu so ga povabili v sosednjo LD Osilnica. Ko ga je poklicna pot privedla v savinjsko regijo, so ga lovci LD Oljka sprejeli v svoje vrste, kjer je opravljal tudi naloge tajnika od leta 1974 do 1978 in pozneje od leta 1984 do 1990 dolžnosti starešine. Kot zelo delavnega v organiziranju lovstva so ga sprejeli v LD Šmartno ob Paki, kjer so ga lovci zadolžili tudi za naloge starešine.

V obdobju svojega poklicnega dela in lovskega udejstvovanja se je izobraževal na Fakulteti za družbene vede – smer obramboslovje ter se tako izobrazilo vrnil službovat v bližino domačega kraja. V letih intenzivnega poklicnega in vsestranskega družbenega delovanja se mu je kljub telesni krepkosti zdravje skrhalo in se je invalidsko upokojil.

Cetudi obolel se lovstvu ni odpovedal in se je vključil v LD Osilnica, kjer je kmalu prevzel naloge starešine in to funkcijo opravljal skoraj tri mandatna obdobja. Ko je želel predsedniške naloge odložiti na marčnem občnem zboru, se mu je srce nenadoma ustavilo.

Tone je bil aktiven tudi v organih ZLD Kočevje kot član UO (od 1. 2002 do 2004, kjer je bil tudi podpredsednik), pred tem je bil predsednik NO ZLD Kočevje. Aktiven je bil v LKD Kočevje, šolal in občasno

je vodil tudi lovske pse krvosledce. Prizadeval si je za razvoj lovskega strelstva, še posebno z namenom pravilnega in odgovornega ravnanja z lovskimi strelnim orožjem na lovih. Venomer si je prizadeval za uspešno delo organov Lovske zveze Slovenije in bil tudi aktiven član uredniškega odbora glasila Lovec in založniške dejavnosti LZS. Za požrtvovalno delo v lovstvu in lovski kinologiji je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in redom III. stopnje. Od KZS je za kinološke zasluge prejel srebrni in zlati znak. Kljub vsem dolžnostim, ki so mu jih zaupali njegovi lovski tovariši, je bil najraje v gozdu, med drevjem in divjadjo. Rad je hodil po jasah, si ogledoval sledi različne divjadi, v sončnih in deževnih ali snežnih dnevih tudi pri nalogah gonjačev in opravljal dolžnosti vodje lova. Skratka, najraje je bil med svojimi lovskimi tovariši, med občani vseh krajev, kjer je služboval in živel.

Izgubo našega spoštovanega lovskega tovariša in prijatelja bomo občutili šele, ko bomo potrebovali njegove nasvete in presojo. Tone je bil radoživ, a preudaren, rad je priskočil na pomoč vsakemu človeku v stiski, opozarjal je na etičnost medsebojnih odnosov v lovstvu in družbi nasploh, še posebno v povezavi z naravnimi zakonitostmi in vsega živega v naravi. Bil je tudi oster kritik lovčevih napak in je najodločneje zahteval vzgojne kazni zoper kršitelje notranjega reda v LD ter prestopnike trajnostne rabe obnovljivih naravnih virov. Vedno je kritično pose-

gel v brezglavo in prazno besedičenje o lastniški pravici do lova, ki siromaši in odtuja človeka od narave. Kot vedno je bil tudi tik pred smrtjo poln načrtov za nove aktivnosti in ustvarjalna dejanja. Čvrst in krepak v mnenjih, četudi že bolan, je vztrajal na poti varstva narave. Pri vsem na zunaj ni izkazoval šibkosti svojega srca, ki se mu je komaj 62-letnemu menadamu ustavilo za vedno.

**LD Osilnica,
LD Oljka - Šmartno ob Paki
ZLD Kočevje - V. P. A.
Uredništvo Lovca**

Iz vrst zelene bratovščine se je v četrtek, 24. 12. 2009, po kratki in hudi bolezniji tiho in mnogo prezgodaj poslovil naš dolgoletni lovski tovariš **Milan Šeruga**.

Zibelka se mu je zamajala 19. 7. 1947. leta v Hajdošah, od koder je imel največ lepih spominov iz svojega otroštva. Ker mu je v mladosti največ pomnila narava in vse, kar je živega v njej, se je leta 1989 z veliko željo vključil v vrste zelene bratovščine. V družbi prijateljev je uresničil svoje začetne lovske sanje, bil že kot pripravnik vodnik lovskega psa in leta 1991 opravil lovski izpit. Med lovci je veljal za zanesljivega in poštenega lovca, ki se ni želel izogniti tudi dolžnostim in nalogam v lovski družini in naravi. Njegove najtesnejše solovce nas je vedno pričakal s kavo, šilčkom, a nikoli brez njegove dobre malice.

Naš Milan tudi ni skrival svoje želje, da bi eden od njegovih sinov postal lovec. Leta 1998 se je sin Boris odločil, da bosta skupaj z očetom v lovskih vrstah.

Milan je 13 let deloval v družinski strelski ekipi na glinaste golobe s solovci. Član UO LD in gospodar lovskega doma je bil od leta 1992 do 1998 in od 1. 2000 do 2003, član strelske komisije LD pa od leta 2000 do 2009. Veliko osebnega truda je vložil v izgradnjo novega strelišča.

Za svoje zavzeto in uspešno delo na področju lovstva je prejel znak LZS za lovske zasluge.

Milan, lovski rog ti je zatrobil v slovo in z zelenimi vejicami izza klobukov smo ti prekrili žaro. Le zadnji pogon tebi v spomin je bil kratek in tih. Hvala ti za vse, kar si storil za LD in divjad.

LD Leskovec/Halozah - B. Š.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Vinko Krejan, LD Mislinja,
* 20. 3. 1924, † 5. 3. 2010.

Vojko Bizjak, LD Hubelj,
* 14. 1. 1922, † 29. 1. 2010.

Slavko Žvokelj, LD Hubelj,
* 24. 8. 1955, † 20. 2. 2010.

Branko Jug, LD Kungota,
* 28. 11. 1956, † 26. 3. 2010.

Valentin Ravnik, LD Bohinjska Bistrica,
* 16. 3. 1932, † 13. 3. 2010.

Peter Tominc, LD Jamnica, Prevalje,
* 28. 6. 1940, † 1. 9. 2009.

Mirko Čapelnik, LD Jamnica, Prevalje,
* 23. 6. 1934, † 17. 2. 2010.

Anton Prednik, LD Podgorje pri Slovenj Gradcu,
* 13. 5. 1935, † 12. 7. 2009.

Vinko Krejan, LD Mislinja,
* 20. 3. 1924, † 5. 3. 2010.

Fridolin Breg, LD Bukovje, Otiški Vrh,
* 22. 2. 1927, † 13. 2. 2010.

Filip Keršbaumer, LD Koprivna, Topla
* 27. 4. 1920, † 1. 12. 2009.

Zvonko Steblovnik, LD Koprivna, Topla,
* 13. 5. 1938, † 23. 3. 2010.

Karl Markovič, LD Bistra, Črna na Koroškem,
* 23. 5. 1944, † 29. 3. 2010.

Friderik Mirko Buhvald, LD Peca Mežica,
* 7. 7. 1944, † 15. 3. 2010.

Franc Čevnik, LD Gradišče,
* 29. 3. 1929, † 7. 11. 2009.

Dušan Makovec, LD Rače,
* 20. 4. 1955, † 10. 4. 2010.

Štefan Kmetec, LD Destričnik,
* 30. 1. 1937, † 19. 3. 2010.

Jože Ferlič, LD Polšnik,
* 8. 3. 1930, † 23. 2. 2010.

Henrik Vrtačnik, LD Smrekovec, Šoštanj,
* 11. 2. 1933, † 14. 1. 2010.

Blaž Krumpak, LD Hum, Celje,
* 21. 4. 1940, † 5. 2. 2010.

Ivan Ulčnik, LD Podčetrtek,
* 22. 12. 1928, † 15. 2. 2010.

Srečko Jamničnik, LD Mozirje,
* 8. 2. 1931, † 23. 2. 2010.

Ivan Virant, LD Podsreda,
* 2. 3. 1949, † 23. 2. 2010.

Jože Bunderla, LD Dobrna,
* 3. 4. 1932, † 7. 3. 2010.

Bogomir Stražišar, LD Banja Loka, Kostel,
* 22. 4. 1935, † 7. 2. 2010.

Borut Leber, LD Gaj nad Mariborom,
* 15. 12. 1947, † 19. 9. 2009.

Jože Hlade, LD Gaj nad Mariborom,
* 17. 3. 1938, † 22. 11. 2009.

Jože Arh, LD Cerklje ob Krki,
* 6. 7. 1928, † 4. 1. 2010.

Janez Noč, LD Begunjska,
* 12. 10. 1953, † 9. 3. 2010.

Zdravko Semiz, LD Tabor, Erzelj,
* 10. 6. 1935, † 29. 7. 2009.

Jože Ferlič, LD Polšnik,
* 8. 3. 1930, † 23. 2. 2010.

Jožef Simčič, LD Sabotin,
* 28. 2. 1922, † 12. 2. 2010.

Zdenko Vovčina, LD Sabotin,
* 13. 11. 1952, † 13. 3. 2010.

Radoslav Jovanovič, LD Sabotin,
* 12. 6. 1934, † 26. 3. 2010.

Umrlim časten spomin!

Skupni zbor sodnikov za lovske pasme

V kraju Šentgotart pri Trojanah je bil 27. 2. 2010 skupni zbor sodnikov za lovske pasme III., IV., VI., VII. in VIII. skupine, ki se ga je udeležilo 62 kinoloških sodnikov in 5 sodniških pripravnikov, 21 kinoloških sodnikov se je opravičilo. Zbora se je udeležil tudi predsednik KZS mag. **Blaž Kavčič**. Glavni namen zbora je bil izvolitev novega predsednika zbora, ker je dosedanjemu predsedniku **Tomažu Burazerju** potekel mandat in da bi se na zboru sodnikov za lovske pasme pogovorili o težavah, ki pestijo *delne zbornice* kinoloških sodnikov za lovske pasme in lovsko kinologijo.

V uvodu je Burazer pozdravil zbrane sodnike in predsednika KZS ter predlagal organe vodenja skupnega zbora. Delovni predsednik je bil **Slavko Žlebnik**, člana **Darko Grošelj** in **Miloš Ambrožič**, zapisnikar pa **Jožef Verčko**. Kandidata za predsednika skupnega zbora kinoloških sodnikov za lovske pasme sta bila dosedanji predsednik **Tomaž Burazer** in **Matjaž Roter**, za podpredsednika pa je bil predlagan **Slavko Žlebnik**. Pred volitvami sta predsedniška kandidata predstavila svojo vizijo delovanja.

Matjaž Roter je v predstavitvi svojega programa povedal, da mora pristojnost vseh strokovnih odločitev sloneti na strokovnih komisijah, da je treba rešiti problematiko preizkušanj lovskih psov in da je treba obstoječi Pravilnik o uporabi lovskih psov v lovišču čim prej spremeniti, ker je že zastarel, nove spremembe pa morajo biti takšne, da bo pravilnik prijaznejši za vodnike. Smiselno bi bilo pripraviti enoten pravilnik preizkušenj za vse pasme psov v poljskem delu. Zavzel se je za spremembo pravilnikov v smeri, da ne bi bila več obvezna opravljena preizkušnja naravnih zasnov pred specialnimi preizkušnjami.

Burazer je samokritično poudaril, da se zaveda, da v zadnjih petih letih, ko je bil on predsednik zbora lovsko-kinoloških sodnikov, ni bilo storjeno vse potrebno. Razlogi za to so izhajali tudi iz problematike delovanja KZS v prejšnjem mandatu. Uporaba goničev pasme kratkodlaki istrski gonič, resasti istrski gonič, posavski gonič in planinski gonič se je po njegovem mnenju

Foto: J. Verčko

Delovno predsedstvo skupnega zbora kinoloških sodnikov za lovske pasme psov (27. 2. 2010 v Šentgotardu/Trojanah).

neupravičeno zmanjšala na račun drugih pasem goničev, čeprav gre v vseh primerih za pasme goničev, ki so se v več desetletni uporabi v naših loviščih izkazale kot odlični in uporabni goniči. Prav tako se je zmanjšala kakovost vzreje teh pasem psov. Zdaj več pasem goničev ni več priznanih za naše domorodne, predlaga pa, da moramo kljub temu še naprej spodbujati vzrejo in strokovno delo s temi pasmami. Menil je, da bosta morali KZS in tudi LZS (komisija LZS za lov. kinologijo) upoštevati vse tehtne strokovne pripombe zbora kinol. sodnikov za lovske pasme, saj gre za najvišji strokovni organ lovsko kinologije.

Za novega predsednika je bil ponovno izvoljen Tomaž Burazer, za podpredsednika pa Slavko Žlebnik.

Prof. dr. **Vjekoslav Simčič** je nato predaval o zobovju in genetiki pri psu. V svojem predavanju je opozoril na probleme nepopolnega zobovja pri psih; o položaju zob in o vplivu genetike ter predstavil glavne značilnosti in načine ugotavljanja starosti psov po zobovju. Poudaril je, da se pri ocenjevanju in vzreji psov premalo zavedamo pomembnosti nepopolnega zobovja in položaja zob v čeljustih.

V razpravi so razpravljavci opozorili na problem Statuta KZS, ki se je osredotočil na strokovno moč in tudi moč upravljanja v okviru UO KZS ter na neusklajenosti *Poslovnika o strokovnem delu s Statutom KZS*. Razpravljavci so predlagali pomenjenje pravilnikov o delu lovskih psov za enako lovsko delo (opravila oz. storilnost) psov.

Seznani so se, naj bi se, na temelju smernic FCI, z letom

2011 prenehalo tetoviranje psov in bi opravljali le še čipiranje. Nekateri prisotni so menili, da bo to lahko prineslo določene težave in zlorabe, zato naj bi poleg čipiranja še vedno ostalo v veljavi tetoviranje. Prav tako so se udeleženci seznanili z informacijo, da slovenskim kinološkim sodnikom ni omogočeno sojenje na državnih razstavah, ki so organizirane pod okriljem KZS. Glede tega so sprejeli sklep, naj bi od vodstva KZS zahtevali, da na kinoloških razstavah pod okriljem KZS omogočijo sojenje predvsem aktivnim slovenskim sodnikom, tako kot določa tudi Pravilnik.

Predsednik KZS mag. **Blaž Kavčič** je čestital novemu predsedniku **Tomažu Burazerju** in podpredsedniku **Slavku Žlebniku** in dejal, da pozna probleme internih aktov in da se zaveda res velikih pooblastil, ki jih ima po Statutu UO KZS. Usklajevanje aktov poteka, menil pa je, da namen UO KZS ni izrabljati obstoječega Statuta, ampak konstruktivno delo v prid vseh članic KZS in kinologije. Seznanjen je, da poteka priprava *Pravilnika o delu lovskih psov v loviščih*, in pričakuje, da bo sprejet tak pravilnik, ki bo omogočal lovsko pravičen lov z lovske psi in da vodnikom in psom ne bo določal dodatnih zahtev, ki bi onemogočale lov s psi in le zavirale razvoj lovsko kinologije. Zaveda se tudi problematike čipiranja psov, a bo žal treba postopek le izvajati, saj KZS k temu zavezujejo smernice FCI. KZS se o tem že dogovarja z VURS ter je tudi predlagala določene praktične rešitve. Dogovori potekajo v smeri, da bi označevanje prevzela KZS, saj je 92 tetoviranih refe-

rentov, med katerimi je kar 20 veterinarjev, torej usposobljenih oseb tudi za čipiranje. Dogovori še potekajo.

Seestanek je bil sklenjen z željo, da bi probleme na področju lovsko kinologije uredili v vsestransko dobro kinologije.

Jožef Verčko

LKD Celje ima novega predsednika

Milan Udovč je novi predsednik LKD Celje

Občni zbor Lovsko-kinološkega društva Celje je bil 7. marca letos v prostorih SK ZLD - Celje, kjer je tudi sedež društva. V. d. predsednika **LKD Milan (Bogomil) Udovč** je odprl OZ, pozdravil zbrane in predlagal enominutni molk v čast umrlemu predsedniku **LKD CELJE, dr. Jožetu Pangerlu**.

LKD Celje šteje 2.108 članov iz 47 LD od Logarske doline do Obsotelja. Člani so predvsem lovci LD Savinjsko-Kozjanske območne lovske zveze oziroma iz OZUL Kamniško-Savinjskega LUO ter tudi nelovci, ljubitelji lovske pasme psov.

Za delovnega predsednika so izvolili **Janeza Šumaka**, ki je med drugimi točkami dnevnega reda OZ razglasil tudi volitve nadomestnega predsednika LKD ter člana upravnega odbora.

V nadaljevanju sta **Milan Udovč** in **Janez Šumak** razdelila odlikovanja Kinološke zveze Slovenije zaslužnim kinologom s Celjskega, ki so s svojim prispevkom pri vzreji, vzgoji psov ali kako drugače prispevali k razvoju lovsko kinologije v na-

šem LKD ter v širšem slovenskem prostoru.

Sledila so poročila predsednika, tajnika, blagajnika, referenta za tetoviranje in nadzornega odbora.

V razpravi je sodeloval predsednik SK ZLD - Celje **Mak-**

Milan Udovč, novi predsednik LKD Celje, se je zahvalil za izkazano podporo in obljubil zavzeto delo.

Z Občnega zbora LKD Celje

similjan Arlič. Poudaril je skrb LKD za vsakoletno pomoč novim kinologom - vodnikom pri njihovem šolanju (usposabljanju) in vodljivosti njihovih psov (tečaji vodenja), spregovoril pa je tudi o vseh obveznih preizkušnjah za lovske pse, ki so glede na njihovo pasmo nujno potrebne pri lovu v njihovih loviščih. To je zakonsko določilo, hkrati pa je tudi skrb in naloga LKD pri smotni vzreji (pregled legel, tetoviranje mladičev, svetovanje vzrediteljem in skrbnikom lovskih psov). Pobuda **Jožeta Urlepa** je bila, da bi od vzrejne komisije za gonilce zahtevali, da pri izdaji vzrejnega dovoljenja za pspice - plemenke določijo tudi ustreznega plemenjaka. **Sandi Hernavs** je odprl razpravo o parjenju petih psov le z enim plemenjakom v tujini. Udovč mu je

razložil, da je Slovenija članica FCI in da je tudi pri nas enemu plemenjaku dovoljen zaskok petih psov na leto.

Jožica Metelko - Kraševac je poročala, da je v tečaj šolanja (vodenja), ki bo na poligonu Pluton na Ložnici pri Žalcu, prijavljenih 28 vodnikov z mladimi lovsкими psi, željnih temeljnega znanja vodljivosti in socializacije njihovih psov.

Občni zbor LKD Celje je potrdil zaključni račun za leto 2009, prav tako pa tudi delovni in finančni načrt za letos.

Sledile so volitve, ki jih je vodila volilna komisija. Za predsednika LKD Celje so se predstavili kandidati: **Bogomil Udovč**, **Anton Dimnik** in **Vlado Bogdanovič**. Vsi trije so nanizali podobne želje in svojo vizijo o nadaljnjem delovanju Društva, predvsem pa potrebo po tesnejši povezavi z vodstvi lovskih

se je zahvalil za prepričljivo podporo članov in obljubil rezultate v okvirih svojih osebnih zmožnosti in možnosti našega LKD, predvsem pa bo skušal delovati v dobro kinologije in naših štirinožnih spremljevalcev.

OZ je na predlog NO LKD razpravljal o neusklajenosti pravil z veljavno zakonodajo in opozoril, da jih je treba uskladiti, za kar je pooblastil UO LKD. UO bo pripravil tudi spremembo razpoznavnega znaka društva ter žig.

Janez Šumak

UO LKD Celje je na prvi konstitutivni seji, ki je bila 18. marca letos, razrešil tajniških dolžnosti **Antona Dimnika** ter na to funkcijo imenoval **Antona Savorgnanija**. Soglasno so potrdili tudi podpredsednika LKD Celje **Janeza Šumaka**.

Vse informacije o delu LKD Celje in sporočila so tekoče objavljena na spletnem mestu:

www.lkd-drustvo-celje.si

LKD Celje OBVESTILO

ZA VSE PRIREDITVE,
KI JIH ORGANIZIRA
LKD CELJE, SE
PRIJAVITE vsaj 14 DNI
PRED PRIREDITVIJO
NA E-NASLOV:

lkd.celje@gmail.com,
ALI TAJNIKU NA TEL.
ŠTEVILKO: 041/634-806.

Pomurski lovski kinologi smo sklonjenih glav

V življenju je treba storiti veliko dobrih dejanj, da zagotovimo spoštovanje in ugled skupine ljudi ali posameznika, da je nekdo v družbeni skupnosti cenjen in spoštovan. Veliko lažja pot je za dosego nasprotnega stanja, ki pomeni slab ugled, nespoštovanje, objektivno kritiko in še bi lahko našteval. Tako stanje si največkrat povzročimo z nepremišljenimi, neprimernimi in nesprejemljivimi dejanji, ki nam v družbeni skupnosti, na splošno gledano, ustvarja slab ugled in sproža negativna mnenja o posamezniku ali o skupini ljudi, ki se

ukvarja s podobno dejavnostjo in katere član je posameznik, ki je s svojim neprimernim dejanjem ustvaril tak položaj.

Na področju lovske dejavnosti, lova in vsega, kar je s tem povezano, ni nič drugače. V naši državi je lovska dejavnost izredno razširjena in kot taka posega v pomemben del družbenega življenja. Zato se je treba vedno bolj zavedati dejstva, da nismo sami in tudi ne edini v prostoru in času, ki ga uporabljamo in živi zdajšnja generacija. Tako moramo biti v prostoru in času strpni drug do drugega, upoštevati eden drugega v vseh segmentih družbenega življenja. Upoštevati moramo tudi drugače misleče sogovornike, njihove potrebe in želje. V lovskih vrstah je izredno pomembno obnašanje in ravnanje vsakega posameznika, predvsem v naravnem okolju, ki ga ima enako pravico koristiti več uporabnikov prostora, če se obnašajo normalno. Torej ne zgolj mi, ki se občasno oblečemo v zeleno, obesimo puško prek rame in si na glavo nataknemo lovski klobuk. V tem prispevku ne želimo biti pokroviteljski ali, kot pravijo nekateri, »bolj papeški od papeža«. Vsekakor pa bom do dejanja, ki ga bom opisal v nadaljevanju, upravičeno zelo kritičen. In ni ga lovca ali osebe, ki bi me prepričal, da pri lovu lovec lahko zamenja lovno divjad z domačo živaljo. Če se to kdaj zgodi, so za to povsem drugi razlogi, lahko je celo naklepno dejanje. Oprostite, vendar praksa kaže, da je v življenju marsikdaj res tako!

Nekega popoldneva, že letos, natančneje v ponedeljek, 18. 1. 2010, se je športni kinolog iz okolice M. Sobote z dobrim namenom odpravil s svojim štirinožnim prijateljem, sibirskim huskyem Maxom, na reden sprehod v naravno okolje. Nič hudega sluteč sta s psom hodila po bližnjih poljih in travnikih do neposredne bližine gozda. Svojega psa je imel ves čas privezanega na okrog 10 m dolgi vrvici (ali povodcu). Kinolog in njegov pes sta vadila novo vajo na nekem modelarskem vzletišču, kjer je bilo poleg tudi nekaj modelarjev. Pes Max se je z vrvico odpravil po travniku proti gozdu, kjer je kot po navadi kopal po njivi in se igral. Psa pa je nekaj zmotilo, ker je nenadoma opustil svojo igro kopanja za miško in se z vrvico vred odpravil v gozd. Ko je lastnik to ugotovil (ni minilo niti 10 minut), ga je začel klicati in iskati. Preverjal

Sibirski Husky, kakršen je bil ustreljen 18. 1. 2010 v Prekmurju. Lastnike psov je treba le prijazno opozarjati, naj jih v naravnem okolju privežejo, ker imajo ti psi, čeprav izhajajo iz nelovskih legel, še vedno močan lovski nagon.

je že rob gozda, ko je nenadoma zaslišal strel iz puške. Po poti, ki je vodila z roba gozda, se je odpravil v gozd. Nenadoma je predenj stopil lovec (poznala sta se oba; lovec naj bi prav tako dobro poznal njegovega psa) in ga vprašal, kaj išče. Športni kinolog mu je odgovoril, da išče svojega psa, ki se je nenadoma oddaljil od njega. Takrat mu je lovec odgovoril, da »njegovega psa ni več ...«
Sogovornik je najprej mislil, da se lovec šali, vendar je medtem že sam opazil svojega psa, kako negiben leži v neki luknji (lovec ga je ustrelil brez utemeljenega razloga). Na tem mestu opisovanje vseh nadaljnjih pogovorov in dogovarjanj med športnim kinologom in lovcem niti ni pomembno. Pomembno je dejstvo, da je lovec brez opozorila in razloga, predvsem pa glede na zakonska določila, neupravičeno ustrelil športnega psa njegovemu vodniku. Pes je že imel opravljen določeni izpit in je vodnik z njim na razstavah dosegal vidne rezultate. Torej tudi ni šlo za psa brez vsakršnega nadzora ali klateškega psa! Hudo narobe, celo žalostno je dejstvo, da si nekdo prilasti samooklicano pravico, mimo vseh uradnih zakonskih določil in opozoril organizacij, in v hipu uniči tujo lastnino – v tem primeru psa, ki velja za človekovega najzvestejšega prijatelja in za marsikoga hišnega ljubljena. Zame osebno, tudi kot lovca in lovskega kinologa in tudi osebo, ki zdaj še predsedujem Zvezi lovskih kinologov Pomurja, je to dejanje vredno najhujše javne obsodbe in kri-

tike. Trdno verjamem, da tako meni tudi večina vseh naših lovcov (ne glede, kakšne so velike začetnice imena in priimka »lovca«, ki stoji za tem zavrženim in nizkotnim dejanjem).

Verjamem, da športnemu kinologu, ki je na takšen brezobziren način v hipu izgubil svojega štirinožnega prijatelja, s tem prispevkom ne morem povrniti psa, se mu pa v svojem osebnem imenu in imenu Zveze lovskih kinologov Pomurja opravičujem za dejanje, ki ga je storil neki lovec iz našega okolja. Na vse slovenske lovce in lovske čuvaje pa si dovolim apelirati, naj na svojih obhodih po loviščih dobro premislijo, kaj počno s puško in če so prepričani, da delujejo skladno z zakonodajo. Posledice so lahko boleče tudi zanje in vodstva njihovih lovskih družin ter širših združenj, ki jim pripadajo. Prav tako bi bilo dobro in zaželeno, da lovske družine, katerih člani so lovci, ki si dovolijo takšna neupravičena dejanja, storilce strogo obravnavajo in ukrepajo v okviru svojih pristojnosti. **Dandanes v nobenem pravnem predpisu nikjer več (ne po zakonu, uredbi ali pravilniku) ne piše, da je nekemu dovoljeno pokončati psa,** razen uradnim institucijam v posebnih razmerah in pod določenimi pogoji. Zato, dragi moji lovski tovariši, čim prej se je treba zavesti, da moramo biti tudi strpni, previdni in da v okolju in prostoru nismo sami!

Iztok Trček,
predsednik Zveze lovskih kinologov Pomurja

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terierji (SLRLt):

O: 5/I, m: 5/I, 12. 5.,
Peter Šošterič,
Veterinik 24 a, 3260 Kozje.
O: 5/I, m: 4/I, 11. 5.,
Silvo Potrebuješ,
Poljane 3, 4223 Poljane.
O: 5/I, m: 5/I, 5. 5.,
Stanislav Pišek,
Zoranjiva ul. 16, 1234 Mengeš.
O: 5/I, m: 4/I, 30. 4.,
Milan Ferjančič,
Budanje 44, 5271 Vipava.

Kratkodlaki jazbečarji (SLRJk):

O: 4/I, m: 4/I, 12. 2.,
Jože Firbas,
Tomšičeva 50, 2310 Slov. Bistrica.
O: tuj plemenjak, m: 5/I, 16. 4.,
Matej Lah,
Malo Hudo 27, 1295 Ivančna Gorica.
O: 5/I, m: I/II, 27. 4.,
Anton Iskra,
Erjavčeva 7, 5000 Nova Gorica.

Resasti jazbečarji (SLRJr):

O: 4/I, m: 4/II, 11. 4.,
Jože Hren,
Koseskega 3, 1000 Ljubljana.
O: 4/I, m: 4/II, 3. 4.,
Franc Flere,
Potoška vas 41, 1410 Zagorje.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 5/I, m: 4/I,
Franc Auguštin,
Veliki Slatnik 33, 8000 Novo mesto.

Beagli (SLRBig):

O: 5/II, m: 5/I, 17. 4.,
Vida Kamnik Štumpfl,
Podgorje 127, 2381 Podgorje.
O: 5/I, m: 4/I, 26. 4.,
Rok, Bojan Deberšek,
Podgorska 83, 2380 Slovenj Gradec.

Kdl. istr. goniči (SLRGik):

O: 5/I, m: 4/I, 5. 4.,
Miran Prinčič,
Snežeče 11/a, 5212 Dobrovo v Brdih.
O: 4/I, m: 5/I, 30. 3.,
Miran Prinčič,
Snežeče 11/a, 5212 Dobrovo v Brdih.
O: 5/I, m: 5/I, 2. 2.,
Anton Mavrič,
Šlovrenc 9, 5212 Dobrovo.

Planinski goniči (SLRGpl):

O: 5/I, m: 5/I, 16. 4.,
Jožef Verčko,
Troblje 46/d, 2380 Slovenj Gradec.

Basset hound (SLRBH):

O: 5/I, m: 5/II, 31. 3.,
Tjaša in Matjaž Sever,
Koprivnik 27, 1330 Kočevje.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

jelenje rdeči:
O: 5/I, m: 5/I, 16. 4.,
Janko Jančič,
Pongarc 160, 3302 Griže.
O: 5/I, m: 5/I, 18. 5.,
Marjan Prodnik,
Robanov kot 42, 3335 Solčava.
O: 5/I, m: 5/I, 9. 4.,
Ivan Kolar,
Kovača vas 140,
2310 Slovenska Bistrica.
O: 5/I, m: 5/I, 12. 4.,
Vili Jakop,
Paka 4, 3205 Vitanje.
O: 5/I, m: 5/II, 25. 3.,
Marko Urigelj,
Gradac 53, 8332 Gradac.

črni z ožigi:

O: 5/I, m: 5/I, 29. 4.,
Branko Puc,
Kosovelova 23, 5271 Vipava.
O: I/I, m: I/I, leglo 5. 6.,
Angel Vidmar,
Lokavec 135 D, 5270 Ajdovščina.

Vestfalski brak-jazbečarji (SLRWBj):

O: 5/I, m: 5/I, 2. 5.,
Martin Gobec,
Sotelska 54, 3250 Rog. Slatina.

Slovaški goniči (SLRSK):

O: 3/II, m: 4/II, 15. 4.,
Damjan Purg,
Breg 35, 2322 Majšperk.

Nemški ptičarji žimavci (SLRNŽ):

O: 5/UHP-135, VGP-I. n. r.,
m: 3/ŠPP-187, 11. 4.,
Ivan Kepec,
Bišče 5, 1230 Domžale.
O: 5/5/PTP-50+16, JZP-194,
m: 5/5, PZP-53, JZP-194,
Sv. Hubert - 120, 14. 5.,
Štefan Hoheger,
Murski Črnci 53/c, 9251 Tišina.

Kratkodlaki madžarski ptičar (SLRMVk):

O: tuj plemenjak, m: 5/JZP-165, 10. 5.,
Jurij Dmrovšek,
Ključevica 7, 1423 Dobovec.

Labradorci (SLRLR):

O: 4/I, m: 5/III, 12. 3.,
Tanja Orehek,
Postaja 16, 8216 Mirna Peč.
O: tuj plemenjak, m: 5/TP-R, 3. 4.,
Barbara in Iztok Krumpak,
Podgorica pri Šmarju 13,
1293 Šmarje - Sap.
O: 5/TP-R, m: 4/TP-R, 18. 2.,
Zinka Rovnan,
Kolomban 77, 6280 Ankaran.

Angleški špringer španjeli (SLRŠš):

O: 5/I, m: 5/I, 18. 5.,
Peter Pipenhaper,
Rošnja 5/a, 2205 Starše.
O: 5/I, m: 5/I, 22. 5.,
Jože Šetinc,
Sela pri Dobovi, 8257 Dobova.
O: 5/I, m: 5/I, 1. 5.,
Branko Vogrinc,
Vrhje 38, 8258 Kapele.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

serci:
O: 5/I, m: 5/I, 15. 4.,
Matija Vintar,
Gorjanska ulica 8,
8311 Kostanjevica na Krki.
O: 5/I, m: 4/I, 16. 5.,
Iztok Pušavec,
Tenetiše 16, 4204 Golnik.
O: 5/I, m: 5/II, 3. 5.,
Stanko Valenčič,
Javorje 52, 6243 Obrov.
O: 5/I, m: 5/II, 18. 5.,
Maks Garmut,
Ribnica 87, 2364 Ribnica.
O: 5/I, m: 4/II, 16. 5.,
Adriano Kocjančič,
Tribon 19/a, 6000 Koper.
O: 5/I, m: 5/I, 26. 4.,
Ivan Šincek,
Prevenci 4/b, 2281 Markovci.

rjavci:

O: 5/I, m: 5/I, 3. 3., Sandi Hernaus,
Krtince 17, 3241 Podplat.

Mali oglasi

Orožje in lovsko optika

Prodaj gravirano boroveljsko risanico – repetirko, kal. 6,5 x 57, z montiranim novim strelnim daljnogledom Swarovski Z 6i 2-12 x 50 z osvetljeno piko in križem 4A; **risanico – repetirko** Steyer Mannlicher Luxus, kal. 5,6 x 57, z novim str. daljnogledom 1,5-6 x 42, križ 4A; gravirano boroveljsko **risanico – repetirko**, kal. 8 x 68 S, z osmerokotno cevjo, montiranim novim str. daljnogledom Swarovski Z6i 2-12 x 50 (z osvetljeno piko in križem 4A); ter **dvogled** Swarovski EL 8,5 x 42. Tel.: 041/749-053.

Prodaj boroveljsko bokarico, kal. 16/7 x 65 R (Franz Sodia), z menjalnimi cevmi 16/16 in Suhlovo šibrenico – brezpetelinko, kal. 12 – 12, z ejektorji. Obe unikatni luksuzni puški sta dobro ohranjeni. Priložim strelivo. Tel.: 041/672-382.

Prodaj risanico – repetirko CZ, kal. 7 x 57, s str. daljnogledom Nickel 6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 041/505-826.

Prodaj boroveljsko bokarico z menjalnimi cevmi, kal. 16/7 x 65 R, in str. daljnogledom Schmidt & Bender 1,5 – 6 x 42 (Suhlova montaža); **karabinko** Auer 200, kal. 8 x 68 S (zasučna montaža); **nastavek** za vsak str. daljnogled z dodatno IR-svetilko, **dipol D125** gen. 1+ (odlični); dnevno-nočni digitalni str. daljnogled 2,5 – 16,5 Elcan, z IR-svetilko odlične kakovosti. Tel.: 051/331-877.

Prodaj Suhlovo šibrenico – brezpetelinko, kal. 12 – 12 (kot nova), z novim kopitom. Zraven dodam kovček in 100 kos. nabojev. Cena 700 €. Tel.: 041/745-484.

Kupim risanico, kal. 6,5 x 52 R. Tel.: 041/716-879, Zdravko.

Prodaj kombinirko ZH (orožje v podjetju Orožarna). Lahko si jo ogledate tudi na spletu www.orožarna-huber.com. Tel.: 041/946-379.

Prodaj rusko bok-šibrenico, kal. 12/12. Ugodno! Tel.: 041/267-577.

Prodaj dvocevno risanico, kal. 9,3 x 74 R – 9,3 x 74 R, z montiranim šorokokotnim daljnogledom z osvetljeno piko v križu. Cena 4.700 €. Tel.: 041/679-385.

Naprodaj orožje: dvocevka, londonska, Holland & Holland Royal Ejector, kal. 12/12 15.000 €; dvocevka, angleška, W. W. Greener, kal. 16/16, 3.000 €; petelinka Famars (Abbiatico & Salvinelli) 12/12 nova, luksuzna, 10.000 €; petelinka SIACE, kal. 12/12, 1.400 €; tricevka, Sodia – Borovlje, kal. 6,5 x 57 R/16/16, z optiko Kahles 3-9 x, 2.500 €; tricevka Sauer 3000, kal. 7 x 65 R/16/16, z optiko Zeiss 6 x 42, 2.500 €; tricevka – petelinka, kal. 7 x 57 R/16/16, z optiko 4 x 32, 1.500 €; tricevka – petelinka, kal. 8 x 58 R/16/16, 1.000 €; polrisanica – petelinka, kal. 13 mm-16, 400 €; bok polrisanica – petelinka, Borovnik – Borovlje, kal. 8 x 58 R/16, 2.500 €; bok polrisanica – petelinka Neuber, kal. 9,3 x 72 R-16, z zlato gra-

vuro in optiko, 3.500 €; repetirka Winchester M 94, kal. .30-30, 600 €; repetirka Marlin M 94, kal. .44 Mag., nova 800 €; repetirka Browning BLR, kal. .308 Win., s tovarniško zlato gravuro, nova 2.200 €; polavtomatka Winchester M 100, kal. .243 Win., 800 €; mavzerica Krieghoff, kal. 8 x 57 IS, z optiko 4 x 32, 600 €; mavzerica Frankonia, kal. 6,5 x 57, z optiko 6 x 42, 800 €; Mannlicher-Schönauer (različni kal.), 900-1.800 €; dvocevna risanica Juch – Borovlje, kal. 9,3 x 74 R/9,3 x 74 R, z optiko 1-4 x, 10.000 €; dvocevna risanica Borovnik – Borovlje, kal. 7 x 65 R/7 x 65 R, s Kahles 2-7 x, 10.000 €; dvocevka risanica – petelinka Bernardelli, kal. 9,3 x 74 R/9,3 x 74 R, nova, 10.000 €; dvocevna risanica – petelinka Werlick, kal. 450 Express/450 Express, luksuzna, z zlato gravuro, 10.000 €; dvocevna bok risanica Sabatti, kal. 8 x 57 IRS/8 x 57 IRS, 2.000 €; mavzerica M 98, kal. 7,9 mm dolga, 300 €; manliherica M 95, kal. 8 x 56 R, kratka, 300 €; manliherica M 95, predelana, z naprožilom, 100 €; Wernidlova puška, M 1867, predelana, 300 €; pištola Smith & Wesson, M 59, kal. 9 mm, 500 €; pištola Walther P 38, kal. 9 mm, 300 €; pištola Walther, PPK, kal. 7,65 mm, 300 €; revolver Smith & Wesson, M 317 AirLite, kal. .22 LR, 400 €; revolver Colt SAA – »pomirjevalec«, 2.000 €. Tel.: 031/285-700.

Prodaj repetirni risanici, kal. .223 in Mauser, kal. 8 x 57 IS, obe s strelnim daljnogledom in šibrenico TOZ, kal. 12/12. Telefon: 040/330-025.

Prodaj kombinirko CZ, mod. 584, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Meopta 6 x 42 (Suhlova montaža) in rdečo piko Docter 2. Cena 1.300 €. Tel.: 041/606-016.

Kupim revolver Rast Gasser, kal. 8 mm, Gasser in **cevni možnar**. Tel.: 041/847-055.

Prodaj risanici – repetirki 6,5 x 57 in .222 Rem. Orožje je novo. Tel.: 031/602-489.

Prodaj kratko karabinko CZ, novo, kal. 7 x 57, s polnim olesjem, gravirano, z naprožilom ter str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (Suhlova mont.); Suhlovo šibrenico brezpetelinko, kal. 12 – 12; šibrenico – petelinko A. Motta - Siena, kal. 12 – 12. Tel.: 041/791-982. (S)

Prodaj strelna daljnogleda Swarovski 6 x 42 in Kahles 3 – 9 x 42 ter kratko karabinko, kal. 7x 57, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32. Tel.: 041/857-223. (S)

Prodaj polavtomatsko risanico Browning Bar, kal. .30-06, s piko Zeiss Z-point (1.200 €) in risanico Sako Stainless Synthetic, kal. .300 WSM, s Swarovski Z6i 2,5-15 x 44 (3.700 €). Tel.: 041/680-138.

Prodaj nov strelni daljnogled Swarovski PVI 1,5 – 6 x 42 SR (1.100 €) in montažo Sako Optilock (30 mm). Tel.: 041/680-138.

Prodaj lovsko risanico, kal. .243 Win. Cena 400 €. Tel.: 041/781-251.

Prodaj boroveljsko bokarico (Sodia), izdelano po naročilu, bogato gravirano, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Kahles 1,5 – 6 x 42, z osvetljeno piko (puška ima dvojno naprožilo) in **trap puško** SKB, mod. 500. Obe puški sta odlično ohranjeni. Tel.: 031/266-336.

Prodaj nov nočni daljnogled Night Shadow z vgrajenim IR za popolno temo (cena 570 €) Tel.: 041/217-768.

Prodaj boroveljsko bokarico (Sodia), kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 4 x 36 (Suhlova montaža). Tel.: 031/618-130.

Prodaj karabinko Mannlicher Schönauer (1950), kal. 7 x 57, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32. Tel.: 031/611-267.

Prodaj risanico – repetirko Puškarna Kranj, kal. 8 x 57 IS, brez str. daljnogleda, lepo ohranjeno. Tel.: 041/239-009.

Prodaj kombinirko CZ, mod. 502, kal. 12/7 x 65 R; **šibrenici – brezpetelinki**, kal. 16 – 16 in 12 – 12; **risanico – repetirko**, kal. .308 Win. (s tekmovalno cevjo), ter **risanice – repetirke**, kal. 6,5 x 57; .222 Rem. in .22 Hornet. Tel.: 040/599-585.

Prodaj MK puško Brno 2, s str. daljnogledom 3 – 9 x 40 (8 point). Tel.: 041/494-551.

Prodaj pištolo Heckler & Koch, mod. HKP 30, kal. 9,19 mm. Tel.: 040/699 – 999.

Prodaj ameriški revolver Dan Wesson, kal. .357 Mag., s štirimi menjalnimi cevmi dolžin: 2,5« – 4 9« in 7,5« (6,35, 10,16 in 19,05 cm). Tel.: 041/253-257.

Prodaj kratko risanico (»štuc«), kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Kahles Helica C 8 x 50 (Suhlova montaža). Puška je nova, ročno izdelana. Cena 1.800 €. Tel.: (031) 314-627, po 16. uri.

Prodaj reprezentančno kratko risanico Steyr Mannlicher, izdelano po naročilu, kal. 8 x 56 R, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 in 150 nabojev, **matriko** (2.300 €); **češko bokarico**, mod. ZH 104, kal. 7 x 57 R/12, z optično piko Docter (600 €), ter **rusko šibrenico** – petelinko, kal. 16 – 16 (350 €). Tel.: 040/796-713.

Prodaj optično piko Docter Sight D 3,5, z montažo Docter, staro eno leto. Tel.: 041/549-171.

Prodaj nočni dvogled Yukon – Belorusija, z laserjem (cena 800 €) ali ga **zamenjam** za str. daljnogled Swarovski ali Kahles, od 6 x 42 povečave naprej. Tel.: 041/887-502.

Prodaj risanico – prelamačo (expres), kal. 9,3 x 74 R / 9,3 x 74 R, z montiranim širokokotnim daljnogledom (z osvetljeno piko v središču križa). Cena 4.700 €. Tel.: 041/679-385.

Prodaj dve karabinki, kal. 7 x 66 v. Hoffe, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža) in Mannlicher Schönauer, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (zasučna montaža). Tel.: 031/473-990.

Lovski psi

Prodaj mladiče pasme brak-jazbečar, rjave barve. Leglo je predvideno v začetku marca (oče: 5/1, mati: 5/1). Matjaz Milek, tel.: 041/342-121.

MAJ

Datum	Luna		Sonce		zora/mrak (navt.)	začet. konec
	vzide	zaide	vzide	zaide		
1. So 23:52	7:21	5:49	20:10	4:35	21:24	
2. Ne ----	8:18	5:48	20:11	4:33	21:26	
3. Po 0:38	9:19	5:46	20:12	4:31	21:28	
4. To 1:15	10:23	5:45	20:14	4:29	21:29	
5. Sr 1:45	11:28	5:43	20:15	4:28	21:31	
6. Če 2:10	12:32	5:42	20:16	4:26	21:33	☾
7. Pe 2:32	13:35	5:40	20:18	4:24	21:34	
8. So 2:51	14:38	5:39	20:19	4:22	21:36	
9. Ne 3:09	15:42	5:37	20:20	4:20	21:38	
10. Po 3:28	16:47	5:36	20:21	4:19	21:39	
11. To 3:49	17:54	5:35	20:22	4:17	21:41	
12. Sr 4:13	19:04	5:33	20:24	4:15	21:43	
13. Če 4:42	20:15	5:32	20:25	4:13	21:44	
14. Pe 5:17	21:24	5:31	20:26	4:12	21:46	☀
15. So 6:03	22:29	5:30	20:28	4:10	21:48	
16. Ne 6:59	23:24	5:29	20:29	4:09	21:49	
17. Po 8:06	---	5:27	20:30	4:07	21:51	
18. To 9:20	0:10	5:26	20:31	4:05	21:52	
19. Sr 10:38	0:47	5:25	20:32	4:04	21:54	
20. Če 11:56	1:17	5:24	20:33	4:02	21:56	
21. Pe 13:12	1:43	5:23	20:34	4:01	21:57	☾
22. So 14:29	2:06	5:22	20:36	4:00	21:59	
23. Ne 15:44	2:29	5:21	20:37	3:58	22:00	
24. Po 17:00	2:53	5:20	20:38	3:57	22:02	
25. To 18:16	3:19	5:19	20:39	3:56	22:03	
26. Sr 19:29	3:50	5:19	20:40	3:54	22:05	
27. Če 20:39	4:27	5:18	20:41	3:53	22:06	
28. Pe 21:39	5:11	5:17	20:42	3:52	22:07	☀
29. So 22:31	6:05	5:16	20:44	3:51	22:09	
30. Ne 23:12	7:04	5:16	20:44	3:50	22:10	
31. Po 23:44	8:08	5:15	20:45	3:49	22:11	

Prodaj GPS-ovratnico Garmin za psa, s katero ga imate vsako sekundo pod kontrolo (veste, kje se giblje). Priporočilva je predvsem za iskalce ob-streljene divjadi. Naložena je to-pografska karta Slovenije. Tel.: 041/406-471.

Prodaj leglo nemških prepe-ličarjev – sercev, delovnih staršev. Za oddajo bodo primerni maja. Mati: 5/1. n. r., KS, R. CACIB. Tel.: 041/780-976.

Junija (5. 6.) bodo primerni za oddajo kakovostni mladiči **brak-jazbečarji** (jelenje rdečji), potomci odličnih delovnih in razstavnih staršev, CAC, BOB, CACIB. Prosta še 2 samčka in samska. So potomci najboljših psam te pasme. Tel.: 040/566-981.

Prodaj psičko in psa pasme brak-jazbečar, poležena 25. 3. 2010. Starša sta prvaka pasme v zunanjosti in po delu (CACT – SLO, BOB, CAC). Tel.: 040/307-532, Marko.

Ugodno prodaj leglo nemških prepe-ličarjev – sercev. Mladiči so potomci odličnih lovsko uporabnih in razstavnih staršev. Za oddajo bodo primerni 15. 5. 2010. Tel.: 041/809-143 ali (03) 571-75-95.

Prodaj mlade bavarske barvarje in nemške prepe-ličarje, potomce delovnih staršev. Za oddajo bodo primerni po 10. maju. Tel.: 041/657-270, Jure Skulj.

V psarni Suhorobarski sprejemamo rezervacije za leglo **brandl brakov** – preizkušene linije, z osvojenimi večkratnimi šampionati in državnimi delovnimi tekami. Leglo je predvideno 3. 5. 2010. Tel.: 041/704-836.

Prodaj leglo kratkodikih jazbečarjev (črni z rjavimi očigi) in jelenje rdeče barve. Starša imata l. n. r. v delu. Tel.: 040/575-314.

Sprejemam rezervacije za kakovostne nemške prepe-ličarje – serce (predvideno leglo bo 16. 5. 2010). Tel.: 041/267-245.

Kupim dobrega lovskega psa katere koli pasme, starega 2-4 leta. Ponudbe sprejemam po tel.: 041/810-155, samo zvečer.

Drugo

Izdelam vam več vrst pasti za lov polhov, valilnice za ptice duplarice (več vrst) in ptičje krmilnice. Tel.: (01) 895-15-96.

Izdelujem gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Tel.: 041/819-231, Basaj.

Prodajam rogovje in rogove; gazele oriks, kuduja (Namibia), smjaka (nagačena glava), jelenovo rogovje. Tel.: 031/587-433, Ljubljana-Podutik.

Prodajam pasjo uto s predprostorom; lesena nadstandardna izvedba; dvizna, enokapna streha z žlebom in kovinsko kritino v obliki strešnikov. Mere: 164 x 104 x 95 cm; stene, pod in strop izolirani s 5-cm izolacijo. Tel.: 041/397-230.

Prodajam fazane, jerebice in race. Prav tako so na voljo **valilna jajca fazanov, jerebic in rac.** Tel.: 041/717-464.

Ugodno prodamo nov, še zapakiran, stroj za metanje glinastih golobov italijanskega

Želite imeti psa pod kontrolo? Ga šolati brez naporov, hitro, pravilno in učinkovito?
To vam omogočajo

ELEKTRONSKE OVRATNICE
Dometi signalov od 200 do 1.600 m.
Na voljo tudi
- OVRATNICE PROTI LAJANJU
- NEVIDNA ELEKTRONSKA OGRAJA ZA PSE DO 1200 m

Informacije:
tel.: 041/406-471

proizvajalca Sirena - typ Multi-trap 300. Tel. 041/761-947 LD Dravograd.

Poučujem igranje na lovski rog – posameznike ali skupine (vključno z glasbenim znanjem) – teorijo). Tel.: 041/253-257.

Prodajam originalno staro umetniško sliko – olje »Portret medveda«, podpisano Guido Hammer (1821-1898), datirano 1851, format 65 x 70 cm. Cena 2000 €. Informacije: 031/285-700.

Prodajam poljske (divje) zajce iz vzreje. Zajci so odrasli, cepljeni ter prilagojeni za v naravo ali oboro. Tel.: 040/503 781.

Prodajam odlične usnjene pohodne škornje št. 43 (vibrant podplat), cena 85 €. Tel.: 041/217-768.

Ugodno prodajam praktično nov, slavnostni lovski kroj Labod, št. 52-54. Tel.: 041/239-009.

Društvo Slovenskih Lovcev FJK – DOBERDOB

vabi na

STRELSKO TEKMOVANJE Z RISANICO

Pokrovitelj tekmovanja je Zdrženje Slovenskih športnih društev v Italiji (ZSSDI).

Tekmovanje bo v nedeljo, 9. 5. 2010, z začetkom ob 8. uri na strelišču v San Vito al Torre (UD).

Tekmovalci bodo streljali z risanico na 100 m z naslonom. Strelni daljnogled ima lahko največ 9-kratno povečavo. Strelci bodo streljali v *lovski, športni* in *vojaški kategoriji* (brez optike).

Najboljši posamezniki bodo prejeli pokale in praktične nagrade.

Poskrbljeno bo za hrano in pijačo.

Informacije:

Massimo: +39471255980

Lahko tudi po elektronski pošti: odbor@doberdob.org

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV

v sodelovanju z LD Sorško polje

prireja

v soboto, 15. maja 2010, ob 10. uri

pri lovskem domu LD Sorško polje, Meja 10, Mavčiče

VZREJNI PREGLED PTIČARJEV

Vse lastnike ptičarjev obveščamo, da je **vzrejni pregled obvezen** za vse pscice/pse, ki še niso bili uporabljeni za vzrejo, a bi lastniki želeli z njimi vzrejati oz. jih uporabljati za plemo. Za take pscice/pse naj lastniki na vzrejni pregled s seboj obvezno prinesejo originalni rodovnik, potrdilo o slikanih kolkih ter ocenjevalne liste s preizkušeni in telesnih ocenjevanj. Za vse pscice/pscice je obvezen tudi potni list EU za hišne živali, iz katerega je razvidno, da so psi/pscice čipirani in cepljeni proti steklini.

Uvoženi psi morajo biti vpisani v slovensko rodovno knjigo.

Za vzrejni pregled je obvezna predhodna **prijava najpozneje do 7. 5. 2010!**

Prijavnice obvezno priložite fotokopije: obeh strani rodovnika, vseh ocenjevalnih listov s preizkušeni, potrdila o slikanju kolkov. Dokumentacijo pošljite na naslov: **Alenka Pokorn, Sora 18 A, 1215 Medvode.** Natančnejše informacije o prireditvi, vključno s prijavnico, dobite na spletni strani www.pticarji.net.

Vzrejnega pregleda se bodo lahko udeležili le predhodno prijavljeni psi/pscice!

Dodatne informacije o vzrejnem pregledu: Alenka Pokorn, tel. 041/594-644 in 01/3612-726, po 20. uri; alenka.pokorn@siol.net

m-DRY MAJICE
SO IZDELANE IZ DVOSLOJNEGA PLETIVA, KI ZAGOTAVLJA PRENOS POTU S KOŽE NA ZUNANJO STRAN MAJICE.
POZABITE NA MOKER HRBET.

motex
LOVSKA OBLAČILA
INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrave 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV) IN KLOBUKOV PO MERI, KAKOVOSTNO IN PO ZELO UGODNI CENI! PPREPRIČAJTE SE SAMI!
KROJAŠTVO PEČOLER, s. p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055
kontaktni naslov: joze.pecoler@gmail.com

Rod Štefe in Arpada Ris v Sloveniji

V nedeljo, 16. maja 2010, ob 15. uri vabimo lovce na strokovno vodstvo po razstavi v Tehniški muzej Slovenije v Bistri pri Vrhniki.

Po ogledu razstave bo okrogla miza, ki jo pripravljamo v sodelovanju z Oddelkom za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, društvom Dinaris in Lovsko zvezo Slovenije.

Obenem vas tudi obveščamo o **odpiralnem času Tehniškega muzeja Slovenije** (kjer je na ogled tudi stalna zbirka Slovenskega lovskega muzeja) v **Bistri pri Vrhniki:**
torek-petek: od 8. do 16. ure
torek-petek (julij, avgust): od 10. do 18. ure;
sobota: od 9. do 17. ure
nedelja in prazniki: od 10. do 18. ure
V zimskih mesecih (od 4. 12. do 1. 3.) je muzej zaradi neogrevanih prostorov za obiskovalce (razen za vnaprej dogovorjene skupine) **zaprt.**

Društvo Slovenskih Lovcev FJK – DOBERDOB
in
Strelska družina Svoboda – Sežana

vabita na

STRELSKO TEKMOVANJE V KOMBINACIJI 4. POKAL PRIMORSKE

Pokrovitelj tekmovanja je Zdrženje slovenskih športnih društev v Italiji (ZSSDI).

Tekmovanje bo v nedeljo, 13. 6. 2010, z začetkom ob 8. uri na strelišču v Kazljah (Štorje pri Sežani).

Tekmovalci bodo ekipe (od 3 do 5 članov) in **posamezniki v ŠPORTNI in LOVSKI KATEGORIJI.**

Tekmovalci bodo streljali:
– na 20 glinastih golobov (lovski položaj);
– z 10 strelji na MK-tarčo, 35 m (pet streljov na tarčo srnjak s prislonom ob fiksni palici in pet streljov na tarčo divji prašič – prosto z MK-puško, teže do 5 kg, z optiko ali brez (dovoljena največ do 12-kratna povečava).

Glavna nagrada za posameznike v kombinaciji (v obeh kategorijah) bo **PUŠKA!!!**
Najboljše ekipe in posamezniki bodo prejeli še pokale in praktične nagrade za najboljše rezultate (v kombinaciji in kot posamezniki). Za popestritev bo organizirano tudi streljanje na »**slapo tarčo**«.

Prijazno vabljeni!

Informacije:
Massimo: +39471255980
Lahko tudi po elektronski pošti: odbor@doberdob.org

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

AVSTRALIJA

10- do 12-dnevni
»ALL-INCLUSIVE«
PROGRAM LOVA
z vključenim poletom,
prevozi, bivanjem in hrano,
lovom in odstrelom

VODNEGA BIVOLA brez omejitev glede moči trofeje 6.600 evrov

Lovna doba:
junij-oktober

V začetku septembra bo skupina pod vodstvom odpotovala iz Ljubljane.

Na nogometno tekmo SP Slovenija – Alžirija in afriški safari v JAR

Odhod skupine bo 11. junija, ogled tekme 13. junija ter nato še 4 dni lova. Cena je 2.990 €, vključuje pa vse prevoze, tudi letalskega v JAR, vizo, ogled tekme, bivanje, hrano ter lov v lovišču v okolici kraja Thabazimbi. Odstrelj divjadi so po ceniku.

Črni medved (Nova Fundlandija): 3.990 € za 11-dnevni »all inclusive« program s 6 dnevi lova, odstrelom enega medveda ne glede na trofejno vrednost, bivanjem in hrano. Odstrel vsakega nadaljnega medveda je 300 €. Vključeni so vsi prevozi ter nočitve na poti.

Skupinsko potovanje in lov v našem spremstvu bo 25. 6.–5. 7. 2010.

Lov trofejnega srnjaka v Angliji: 3 dni lova z osebnim vodnikom, 3 nočitve v hotelu, vsi prevozi od–do letališča (London ali Bristol) ter med lovom za ceno 990 GBP. Ugodna cena odstrel: srnjak z rogovjem do 450 g = 760 GBP; 500 g = 890 GPG.

Sibirski srnjak v prsku (Kirgizija): 9-dnevni aranžma s 6 dnevi lova, polno oskrbo, vizo in letalskim prevozom iz Ljubljane za 2.740 €. Odstrel srnjaka (brez omejitve trofejne vrednosti) stane 950 €. Odhod skupine bo 20. avgusta.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42
RD 30
RD 30H
RD 25H

Optična pika 2. generacije - Panoramo

dolžina: 82 mm, teža: 115 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti osvetlitve, ugodna cena: 120,00 €

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

Prodaja vrhunskih izdelkov

Aleš Špendal, d.o.o., Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana
gsm: 041 399 307 e-mail: puskarstvo@siol.net

B-O-C-K

puškarstvo
lovska in ribiška trgovina

Podjetje za izdelavo in prodajo lovskega orožja, Dražgoška 2,
4000 Kranj, Tel.: 04/202-33-20, Faks: 04/202-60-00,
E-naslov: bock.kranj@siol.net, Url: www.bock.si

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.

Brnčičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

Sportler
EX 10x50

Akcijska cena:

169,00 €

Redna cena: 229,00 €

Monarch

8x42 DC

Akcijska cena:

390,00 €

Redna cena: 459,00 €

Monarch

1,5-6x42

Akcijska cena:

659,00 €

Redna cena: 799,00 €

Cena velja do razprodaje zaloge

D.O.G. TRACK

ELEKTRONSKE OVRATNICE ZA ŠOLANJE PSOV

OVRATNICE PROTI LAJANJU NEVIDNE OGRAJE

PROFESIONALNA KAKOVOST ■
ZELO UGODNA CENA ■
EVROPSKI PROIZVOD ■
DOSTAVA V 24 URAH ■
2 LETI GARANCIJE ■

M-NET d.o.o., Beblerjev trg 10, 1000 Ljubljana
Gsm: 040 760 760, info@dogtrace.si

www.dogtrace.si

SPORT MAN, d. o. o.

ŠOŠTANJ

Prodaja novega in rabljenega orožja ter streliva.

Tel.: 041/690-051

Lovski vici

Vrednost 600 vreden lovski kartičar

S poštino samo 15 €

Mob.: 041 657 450

STRELNI DALJNOGLEDI ANGLEŠKE FIRME HAWKE

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno jamstvo.

NE 6x44 IR 164,00 €

NE 1,5-6x44 IR 188,00 €

NE 3,5-10x50 IR 224,00 €

Informacije in naročila BELUGA, d.o.o. Ljubljana; Tel: 01 25 10 880 ali 041 72 60 11